

ΝΕΑ ΕΠΟΧΗ

ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΑ ΕΠΙΘΕΟΡΗΣΙΣ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ

ΙΩΑΝ. ΗΡ. ΜΑΛΛΩΣΗΣ

ΕΤΟΣ Γ'. ΤΕΥΧΟΣ 119^{ΟΝ}

20 ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΥ 1927

Ο ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ

Κατὰ τὴν δοξολογίαν εἰς τὸ Ἑσκή-Σελήρ.

ΟΡΟΙ ΣΥΝΔΡΟΜΩΝ

ΕΤΗΣΙΑ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ	Δραχ. 150
ΕΞΑΜΗΝΟΣ	» 75
ΕΤΗΣΙΑ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥ (γενικῶς)	£ 1
» ΑΜΕΡΙΚΗΣ	Δολλάρια 5
* Εξάμηνοι συνδρομαὶ Ἑξωτερικοῦ καὶ τρίμη- νοι Ἑσωτερικοῦ δὲν γίνονται δεκταί.	

— Διὰ δημοσιεύσεις ἀγγελιῶν ἰδιαιτέραι
συμφωνίαι.

— Τὰ ἐμβλήματα ἀπευθύνονται δι' ἰσο-
ταγῆς πρὸς τὴν διεύθυνσιν.

— Διὰ πᾶσαν ἀνωμαλίαν περὶ τὴν ἀπο-
στολὴν τοῦ φύλλου οἱ κ. κ. συνδρομηταὶ
παρακαλοῦνται ν' ἀπευθύνωνται πρὸς τὴν
Διεύθυνσιν.

ΤΟ ΤΕΥΧΟΣ ΤΙΜΑΤΑΙ ΔΡΑΧΜΑΣ ΤΡΕΙΣ

ΕΤΑΙΡΙΑ ΤΣΙΜΕΝΤΩΝ Ο "ΤΙΤΑΝ"

ΑΝΩΝΥΜΟΣ ΕΤΑΙΡΙΑ

ΕΔΡΑ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΚΕΦΑΛΑΙΑ 3.000.000 ΔΡΑΧ.

ΕΡΓΟΣΤΑΣΙΑ ΕΝ ΕΛΕΥΣΙΝΙ

ΑΡΙΘ. ΤΗΛ. 6-54

Τηλεγραφική Διεύθυνσις

"ΣΙΜΕΝΤΟΤΙΤΑΝ ΑΘΗΝΑΣ,"

ΔΙΕΥΘΥΝΣΙΣ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΟΔΟΣ ΣΤΑΔΙΟΥ 33 ΤΗΛ. ΑΡΙΘ. 5-77

Γραφεία φορτώσεων ΕΝ ΠΕΙΡΑΙΕΙ

Τηλ. αριθ. 2-73

Τσιμέντα «Τιτάν» τύπου «Πορτλάν» (Giment artificiel Portland) ανταποκρινόμενα εις τους αυστηροτέρους επισήμους κανονισμούς των πεπολιτισμένων Κρατών δι' έργα εκ Μπετόν πάσης φύσεως.

Βέον armé λιμενικά πλακοποιία, επιστρώσεις, υποστρώσεις δδών, κατασκευή πλινθων (τούβλων) και δγκολίθων (αγκωνάρια), πρέκια κτλ.

Τσιμέντο «Κύκλων». Ειδική κονία, κατάλληλος δια την παρασκευήν υδραυλικών άμμοκονιαμάτων δια συνήθεις λιθοδομάς ή πλινθοδομάς, αντικαθιστώσα με πλείστα όσα προτερήματα τα άμμοκονιάματα εξ άσβέστου.

Πολύ ταχύτερα πήξις. Άσυγκρίτως μεγαλειτέρα άντοχή, όθεν: Ταχύτης εκτελέσεως. Σημαντική ελάττωσις του πάχους των τοίχων, ήτοι: Κέρδος εις χρήσιμον χώρον και οικονομία εις έργατικά και δγκον λιθοδομής.

ΣΥΝΙΣΤΑΤΑΙ ΙΔΙΑΙΤΕΡΩΣ ΔΙ' ΕΡΓΑ ΛΙΜΕΝΙΚΑ

ΑΝΩΝΥΜΟΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΤΑΙΡΙΑ ΧΗΜΙΚΩΝ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ & ΛΙΠΑΣΜΑΤΩΝ

ΕΔΡΑ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

33 ΟΔΟΣ ΣΤΑΔΙΟΥ 33

ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΕΙΑΙ ΕΙΣ ΠΑΣΑΣ ΤΑΣ ΠΟΛΕΙΣ ΚΑΙ ΚΩΜΟΠΟΛΕΙΣ

ΠΡΟΪΟΝΤΑ ΕΡΓΟΣΤΑΣΙΩΝ

Χημικά λιπάσματα.—Ειδικά σύνθετα λιπάσματα διαφόρων τύπων δια πάσαν έν γενεί καλλιέργειαν και άπλά (άζωτοϋχα, ύπερφοσφορικά, καλιοϋχα).

Οξέα.—Θεικόν. Νιτρικόν, Υδροχλωρικόν Θεικός σίδηρος, Περονοςπορίνη.

Είδη Υαλουργείου.—Υαλοπίνακες κοινοί (τζάμια), επιτραπέζια είδη, Φιάλαι παντός είδους, Δαμιζάναι κ.λ.π.

Η Έταιρία έχει ιδιαίτερον τμήμα ΓΕΩΠΟΝΙΚΟΝ τό όποιον παρέχει δωρεάν, προφορικώς ή δι' άλληλογραφίας, πάσαν πληροφορίαν δι' όλα τα γεωργικά ζητήματα και ειδικώς δια την χοήσιν των χημικών λιπασμάτων της.

ΕΤΟΣ Γ'.

20 ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΥ 1927

ΤΕΥΧΟΣ 119ον

ΝΕΑ ΕΠΟΧΗ ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΑ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΟΛΟΓΙΚΗ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ

Διευθυντής :

ΙΩΑΝ. ΜΑΛΛΩΣΗΣ

Ο Κ. Ν. ΠΟΛΙΤΗΣ ΚΑΙ Ο ΦΟΝΟΣ ΤΩΝ ΕΞ

Το «Ελεύθερον Βήμα» προσπαθεί δια δημοσιεύσεως άρθρων και μακροσκελών εγγράφων να άποδείξη από της ράχεως του άλλοτε Υπουργού κ. Πολίτη την εθύννην αυτού εις τους τυφεκισμούς των Ξξ. Δέν είναι ή πρώτη φορά καθ' ήν τό «Ελ. Βήμα» καταβάλλει παρομοίαν ύπερ της άθωότητος του κ. Πολίτη δημοσιογραφικήν προσπάθειαν. Όσάκις έγείρεται ζήτημα επαναδιορισμού του κ. Πολίτη ως Πρεσβευτού έν Πεκίνο και όσάκις ή επιτυχία του επαναδιορισμού τούτου εξαρτάται κατά τι και εκ της συγκαταθέσεως των αντιβενιζελικών κομμάτων, ό κ. Πολίτης επιζητεί δια του «Ελ. Βήματος» όπως άποφύγη μιαν κατηγορηματικήν των τελευταίων άπόκρουσιν της εθύννης ήν ούτος φέρει δια τον τυφεκισμόν των Αρχηγών του Αντιβενιζελισμού. Άλλά και δι' ένα ακόμη λόγον επιζητεί ό κ. Πολίτης την πιστοποίησιν της άθωότητός του. Διότι, όν υπεύθυνος Υπουργός κατά την σημειώθεισαν πρό της εκτελέσεως διπλωματικήν κίνησιν, θεωρείται παρα των ξένων κύκλων ως ό κύριος ήθικός αίτιος του ναυαγίου της Άγγλικής προσπάθειας προς διάσωσιν των άτυχών θυμάτων. Δέν δύναται δέ να εμφανίζεται εις διεθνή Συνέδρια μετά κύρους άνθρωπος, τό μέτωπον του όπολου ρυτιδούται έστω και έλαφρώς με σκοτεινήν γραμμήν πολιτικής κακουργίας.

Όπωςδήποτε δέν μάς ενδιαφέρουν και πολύ οι λόγοι δι' ους ό κ. Πολίτης διακρίνεται δια τό άνευθυνον αυτού. Μας ενδιαφέρουν περισσότερον δύο σημεία : Εθύνεται ούτος πράγματι έν τη τραγική υποθέσει και άν όχι, τότε ποιοι εθύνονται εκ του Βενιζελικού πολιτικού κόσμου ;

***

Τα έγγραφα και αι επιστολαί, ως έν έκτάσει δημοσιεύει τό «Ελ. Βήμα» όχι μόνον δέν μάς πείθουν περί της άθωότητος του

κ. Πολίτη, αλλά τούναντίον μάς ενισχύουν έτι μάλλον εις την άκλόνητον πεποίθησιν μας περί της εθύννης του. Όταν ό κ. Γονατάς ούτινος την άγόρευσιν επικαλείται τό «Βήμα» δηλοί την 17 Φεβρ. εις την Βουλήν ότι προετίμησαν την δδόν της δι' έκτάκτου Στρατοδικείου έκδικάσεως της κατά των άτυχών πολιτευτών κατηγορίας διότι τά συνήθη δικαστήρια δέν έθεωρήθησαν επαρκή και διότι δέν ήθέλησεν ή Έπανάστασις ν' αναμίξη τους πολιτικούς άνδρες της Χώρας εις της εθύννας αυτής (sic), τι τούτο σημαίνει ; Ότι ή Έπανάστασις απέφυγεν έπιμελώς να καταρτίση πολιτικόν Δικαστήριον δια να δικάση τους Αρχηγούς του Αντιβενιζελισμού, ίνα μή ή θανάτωσις αυτών φέρει εκ του έμφακούς την υπογραφήν του αντιπάλου των πολιτικού κόσμου. Άλλά πόθεν εκ τούτου εξάγεται ή άθωότης του κ. Πολίτη, ήν κατ' περίεργον αληθούς λογικήν συμπεραίνει τό «Ελ. Βήμα» ; Άπ' έναντίας ή έπιμελής προσπάθεια της Έπανάστασεως όπως εξαλείψη μετά προσοχής πάν έμφανές ίχνος εθύννης του Βενιζελικού πολιτικού κόσμου εις την συγεράν εκτέλεσιν, πείθει πάντα άδιστακτως περί της εκ του άφανούς αναμίξεως του κόσμου τούτου, ούτινος ή έμφανής συμμετοχή πονήρως παρεκκλίπη. Άλλ' έν τοιαύτη περιπτώσει ποίαι αι άφανείς εθύναι των Βενιζελικών πολιτευτών και ποιοι εκείνοι είνιτες θαρύνονται δι' αυτών ; Ιδού τό σκληρόν έρώτημα ύπερ ισχυρώς πιέζει λόγω της έγκληματικής εθύννης ήν περιέχει, τους ώμους του Βενιζελικού πολιτικού κόσμου και του κ. Πολίτη ιδιαίτέρως.

Άληθώς δέ άπαντα τα δημοσιευόμενα κείμενα του υπ' αριθ. 12174 έμπιστευτικού του κ. Πολίτη εγγράφου ως και του κρυπτογραφικού τηλεγραφήματος της 518 Νοεμβρίου 1922 καταδεικνύουν πλήρως την εθύννην του κ. Πολίτη εις την άποτυχίαν της Άγγλι-

κῆς ὑπὲρ τῶν θυμάτων ἐπεμβάσεως. Διότι τι ὑποδεικνύει ὁ κ. Πολίτης εἰς τὴν Ἀγγλικὴν Κυβέρνησιν; Ὅπως πάλιν αὕτη ν' ἀσκήσῃ ἀνδράγατον πρὸς τὴν Ἐπαναστατικὴν Ἐπιτροπὴν, διότι θὰ τὴν ἐφερὲν εἰς τὴν ἀδιαλλαξίαν καὶ διότι, ὑπὸ τὰς τότε συνθήκας αἱ μόναι συμβουλαὶ αἰτίνες θὰ εἶχαν ἀξίαν ἥσαν ἐκεῖναι τὰς ὁποίας θὰ ἠδύνατο νὰ δώσῃ ἡ Κυβέρνησις ἐλευθέρως ἐμπνεομένη ἀπὸ τὸ γενικὸν συμφέρον τῆς χώρας» (sic). Δὲν ἐμφανίζεται ἐν τῇ περικοπῇ ταύτῃ ἀκεραία ἡ εὐθύνη τοῦ κ. Πολίτη διὰ τὴν προσπάθειαν τῆς ματαιώσεως τῆς Ἀγγλικῆς ἐπεμβάσεως; Διότι οὐδεὶς δύναται νὰ ὑποστηρίξῃ ὅτι ἡ ἐγκαιρὸς καὶ δραστηρικὴ ἐπέμβασις τῆς Ἀγγλίας δὲν θὰ ἐσωζέ τοὺς ἀτυχεῖς μάρτυρας, ἀφοῦ εἰς τὴν ἰδίαν ἀργότερον ἐπέμβασις ὀφείλει τὴν ζωὴν τοῦ δ. Πρίγκιψ Ἀνδρέας. Ἄλλως τε κατὰ πόσον αἱ συμβουλαὶ τῆς Κυβερνήσεως θὰ ἦσαν ἀποτελεσματικαί, τὸ τοιοῦτον κατεδείχθη ἐκ τῶν πραγμάτων. Διότι ἡ τοιαῦτα ἐδόθησαν ἡ ἡγεμονία ὑπ' ὅψιν (ἀν καὶ οὐδαμοῦ ἀναφέρει ὁ κ. Πολίτης ὅτι ἔδωκε τοιαύτας συμβουλάς εἰς τὴν Ἐπανάστασιν), ἢ δὲν ἐδόθησαν, ὅπως ἄλλως τε καταφαίνεται ἐκ τῆς κατωτέρω περικοπῆς ἣν ἀποσπώμεν ἐκ τοῦ αὐτοῦ ἐγγράφου καὶ ἡτις δεικνύει ὅτι καὶ αὐτὸς ὁ κ. Πολίτης ἐπέδοκίμαζεν ὡς ἐθνικὴν ἀνάγκην τὸν τυφεκισμόν τῶν ἐξ. Ἀφοῦ δὲ ἐπέδοκίμαζε αὐτὸν πῶς ἠδύνατο νὰ δώσῃ ἀντιθέτους εἰς τὴν Ἐπανάστασιν συμβουλάς; Ἰδοὺ ἡ ἐπίσημος περικοπή:

«Ἡ Ἐπαναστατικὴ ἐπιτροπὴ εἶνε πεπεισμένη ὅτι ἂν αἱ ἐνδεχόμεναι εἰς θάνατον καταδικαίαν δὲν θὰ ἠκολούθουν ἀπὸ τὴν ἄμεσον ἐκτέλεσιν τοῦλάχιστον διὰ τοὺς 2 ἢ 3 ἐκ τῶν κυριωτέρων ἐνόχων, θὰ ἔχανεν εἰς τοιοῦτον βαθμὸν τὸ κύρος τῆς, ὥστε μοιραίως θὰ διελύετο. Τότε θὰ ἐπύρξατο τὸ χάος, ἐμφύλιος πόλεμος μεταξὺ τῶν δύο μερίδων τῆς χώρας μετ' ἐπιδόσεως συνέπειας διὰ τὴν ἐθνικὴν ἀμυναν.

Τούναντίον ἂν ἡ ἀπόφασις ἐκτελεσθῇ (si la justice est faite) ἡ ἀντίδρασις θὰ νικηθῇ ὀριστικῶς. Ὁ συλλογισμὸς οὗτος εἶνε ἀπολύτως βάσιμος. Ἄλλ' ὑπάρχει καὶ περισσότερον. Ἡ Ἐπαναστατικὴ ἐπιτροπὴ δὲν εἶνε πλέον κυρία τῆς καταστάσεως. Ὑπάρχουν ὀπισθεν αὐτῆς χίλιοι ἀξιωματικοὶ οἱ ὁποῖοι ἐπ' οὐδενὶ λόγῳ θὰ ἐδέχοντο τὴν συνθηκολόγησιν τῆς πρὸ πάντων ἂν αὕτη προσκαλεῖτο ἐκ ξενικῆς πίεσεως. Θὰ ἀντεξεδικοῦντο κατὰ τῶν κατηγορουμένων κατασφάζοντες αὐτούς. Ὑπάρχουν μάλιστα φόβοι ἀκόμη λυπηροτέρων ἀκροτήτων».

Πᾶς ὅστις γνωρίζει τὴν ἀπλὴν ἀνάγκην θὰ ἀντιληφθῇ ταχέως τὸν ρόλον ὃν ἐπαίξεν ὁ κ. Πολίτης. Προσπαθεῖ νὰ πείσῃ τὴν Ἀγγλικὴν Κυβέρνησιν ὅτι ὁ τυφεκισμὸς τοῦλάχιστον 2-3 ἐκ τῶν κυριωτέρων ἐνόχων

ἀπετέλει ἀνάγκην διὰ τὴν ὑπόστασιν τῆς Ἑλλάδος καὶ κατὰ συνέπειαν ὅτι αὕτη ἐπρεπε νὰ μὴ ἐπιμείνῃ περισσότερον δεδομένου ὅτι ὁ τυφεκισμὸς 2-3 θὰ ἐχρησίμευε ὡς σωτηρία διὰ τοὺς λοιπούς, οὓς ἐν ἐναντίᾳ περιπτώσει θὰ ἐξεδικεῖτο σκληρῶς τὸ πλῆθος τῶν ἀξιωματικῶν. Αὐτὸς εἶνε ὁ κ. Πολίτης!!!

Τρανὴ δὲ ἀπόδειξις τῆς ὀλῆς ἐνόχου διαγωγῆς τοῦ καὶ τῆς προσπάθειας τοῦ ὅπως ἐξουδετερώσῃ πάντα κινδύνον ἐκ τῆς Ἀγγλικῆς ἐπιμονῆς ἀποτελεῖ ἡ κάτωθι περικοπὴ ληφθεῖσα ἐκ τοῦ ἐμπιστευτικοῦ τηλεγραφήματος τῆς 5[18] 1922 πρὸς τὴν Ἑλληνικὴν ἀντιπροσωπείαν Ἀθηνῶν:

«Ἐξέθεσα ἐκ νέου πρὸς τὸν Ἀγγλον Πρεσβυτὴν ὅτι ἡ βρετανικὴ πίεσις, συνοδευομένη τὰς ἀπειλῶν, δὲν ἠδύνατο διόλου νὰ δικαιολογηθῇ. Ἐὰν ἡ βρετανικὴ Κυβέρνησις φροντίξῃ μόνον διὰ τὸ καλὸν τῆς Ἑλλάδος θὰ ἐπρεπε νὰ περιορισθῇ εἰς συμβουλάς, χωρὶς νὰ ἐπιμένῃ ὅπως ἀκολουθῇ αὐταί. Ἐὰν εἶχεν ὑπ' ὄψιν τῆς τὸ γενικὸν συμφέρον, τοῦτο τὸ ἔκρινε μόνον κατὰ τὴν προσωπικὴν τῆς ἐκτίμησιν, ἐφ' ὅσον ἡ Γαλλία ἀπείχε πάσης ἐπεμβάσεως εἰς τὰς ὑποθέσεις μας, ἐπρεπε νὰ εἶνε προθύμος ν' ἀναλάβῃ καὶ τὰς ἀντιστοίχους ὑποχρεώσεις, διότι δὲν εἶνε νοητὸν δικαίωμα ἄνευ ἀντιστοίχου ὑποχρεώσεως. Λοιπὸν ἡ Ἐπαναστατικὴ ἐπιτροπὴ φρονεῖ καλῇ τῇ πίστει ὅτι, ἐὰν οἱ πρῶην ὑπουργοὶ καταδικασθῶν εἰς θάνατον πρέπει νὰ θανατωθῶν, ὅπως προφυλαχθῇ ἡ χώρα ἀπὸ τοῦ κινδύνου μελίσσης εἰς τὴν ἐξουσίαν ἐπανόδου τῶν πολιτικῶν καταδικῶν, ἡτις δις ὑπῆρξεν ὀλεθρία διὰ τὴν χώραν».

Καὶ μετὰ ἔπεται τὸ παζάρευμα τῶν πολιτικῶν. Δέχεται ὁ κ. Πολίτης νὰ μὴ θανατωθῶν οἱ πολιτικοί, ὑπὸ τὸν ὅρον ὅμως ν' ἀναλάβῃ τὴν ὑποχρέωσιν ἡ Ἀλλία νὰ μὴ τοὺς ἐπιτρέψῃ ποτὲ νὰ πολιτευθῶν ἐν Ἑλλάδι, καταδικαζόμενοι εἰς διὰ βίου ἐξορίαν. Φυσικὰ διότι τοῦτο ἐπέδιδωκεν ὁ Βενιζελικὸς πολιτικὸς κόσμος:

Τὴν ἀπὸ τῆς πολιτικῆς σκηνῆς καθ' οἷον δῆποτε τρόπον ἀπομάκρυνσιν τῶν ἐξεχουσῶν φυσιγνωμιῶν τοῦ Ἀντιβενιζελισμοῦ. Καὶ ἔστιν ἡ Ἀγγλικὴ ἀπάντησις ὑπῆρξεν ἀρνητικὴ, καὶ ὅταν ἡ Ἀγγλία ἠπειλεῖ διὰ τὴν ἐξορίαν τῶν σχέσεων, ὁ διεθνὴς δικηγόρος τῆς Ἐπαναστάσεως κ. Πολίτης δὲν ἠδύνατο νὰ ἐννοήσῃ τὴν τοιαύτην στάσιν τῆς Ἀγγλίας. Καὶ λέγει εἰς πρὸς τὴν Ἑλληνικὴν Ἀντιπροσωπείαν κρυπτογραφικὸν τηλεγράφημα τῆς 11[24] Νοεμβρίου 1922.

«Ἐπαναλαμβάνων τὰς σκέψεις τὰς ὁποίας προγενεστέρως εἶχα ἐκθέσει εἰς τὸν κ. Λίντλεϊ τοῦ ἀνεκοίνωσα τὴν πεποίθησίν μου ὅτι ἡ πολιτικὴ τῆς κυβερνήσεώς σου εἰς τὴν ὑπόθεσιν αὐτὴν θ' ἀπεδοκίμαζετο τελικῶς παρὰ πάντων, διότι οὐδεὶς δύναται νὰ ἐννοήσῃ πῶς διὰ τὴν σωτηρίαν

προσώπων τινῶν, τὰ ὁποῖα ἡ δημοσία ἑλληνικὴ γνώμη θεωρεῖ ὑπεύθυνα τῆς ἐθνικῆς καταστροφῆς, διακινδυνεύει νὰ δημιουργήσῃ διεθνεῖς περιπλοκάς».

Διότι εἰς τὴν περίπτωσιν ταύτην ἡ φιλία τῆς δὲν θὰ ἐδίδοτο εἰς αὐτὴν τὸ δικαίωμα νὰ προωρῶσιν πέραν τῶν συμβουλῶν ὅς ἡ φιλία αὐτῇ ἐνέπνεεν εἰς αὐτὴν, ἀλλὰ τὰς ὁποίας ἡ Ἑλλὰς θὰ ἦτο ἐλευθέρω ν' ἀκολουθῆσῃ ἢ νὰ μὴν ἀκολουθῆσῃ. Ἡ Ἀγγλία δὲν δύναται ἐπὶ πλέον νὰ βασίσῃ τὴν στάσιν τῆς ἐπὶ τοῦ γενικοῦ συμφέροντος, διότι ἡ Γαλλία δὲν μετέχει τοῦ διαβήματος τῆς καὶ ἡ ἀποχὴ αὕτη εἶνε τόσῳ μᾶλλον χαρακτηριστικὴ, ὅσῳ ἐν τῇ ἀγγλικῇ διακονίᾳ λέγεται ὅτι ἡ ἀγγλικὴ κυβερνήσις ἐπιφυλάσσει ἐπὶ τῇ προόψει ληπτέων μέτρων νὰ φθάσῃ εἰς συνεννόησιν μετὰ τῆς Γαλλίας, ἥτις ὅμως δὲν ἐξεδηλώθη.

Ἐκ τῆς τελευταίας μάλιστα περιόδου καταφαίνεται πλήρως, ὅτι ὁ κ. Πολίτης ἀπορεῖ διατὶ ἐπιμένει ἡ Ἀγγλία εἰς τὴν σωτηρίαν τῶν πολιτικῶν, ἐνῶ ἡ Γαλλία ἀδιαφορεῖ περὶ τῆς τύχης αὐτῶν.

***

Τοιαύτη ὑπῆρξεν ἐκ τῶν παρασκηνίων ἡ διαγωγὴ τοῦ ἀνδρός, ὡς αὕτη ἀπεικονίζεται εἰς τὰ κείμενα τῶν ἐπισήμων τηλεγραφημάτων, ἅτινα δημοσιεύει τὸ «Ἐλευθέρων Βήμα». Καὶ ὅταν ὁ κ. Πολίτης ἐπληροφορήθῃ τὴν ἀναχώρησιν τοῦ κ. Τάλμποτ καὶ ὅταν ἐξεδιαιώθῃ περὶ τῆς ταχείας πρὸ τῆς ἀφίξεως τοῦ κ. Τάλμποτ θανατώσεως τῶν πολιτικῶν τότε ἥσυχος πλέον παρητήθη, ἵνα δύναται μεταγενεστέρως νὰ ἰσχυρίζεται ὅτι δὲν ὑπῆρξεν ὑπουργὸς κατὰ τὴν ἡμέραν τῶν τυφεκισμῶν, ὅτι εἶνε ἄθως πάσης εὐθύνης ἀφοῦ μάλιστα παρητήθη πρὸς τοῦτο.

Ἄλλ' ἀπέμεινε καὶ μετὰ τὴν παραίτησιν τοῦ κ. Πολίτη σιάδιον ἐνόχου δράσεως δι' αὐτόν. Διεθνὴς τύπος κομφερανσιέ, ὡς εἶναι ὁ κ. Πολίτης, ἀνέλαβε διὰ διαλέξεων ἐν Παρίσι εἰς νὰ ἀποδείξῃ εἰς τὸν Γαλλικὸν λαὸν κατὰ τὴν ὁμιλίαν τοῦ τοῦ Φεβρ. 1923 εἰς τὸ Comité National d'Etudes, ὅτι καλῶς ἐπραξεν ἡ Ἐπανάστασις τυφεκίσασα τοὺς καταστροφικοὺς τῆς πατρίδος τῆς.

***

Δὲν ἐπέστη ἀκόμη ἡ ὥρα τῆς δικαίας τιμωρίας τῶν ἀπαισίων δολοφόνων. Ὁ Ἑλληνικὸς λαὸς κρατεῖ τὸ ἄλγος τοῦ σιωπηλὸν μέχρι τῆς ἡμέρας καθ' ἣν ἡ ἐπούλωσις τῶν πληγῶν ὅς τοῦ ἐπὶ ἡγεγνον οἱ στρατιωτικοὶ ἐπιδρομεῖς, θὰ ἐπιτρέψῃ τὴν ἀποκατάστασιν τοῦ δικαίου καὶ τῆς ἠθικῆς εἰς τὴν πολυπαθὴν χώραν μας.

Μία μόνον ἀπορία μᾶς γεννᾶται. Ὁ κ. Πολίτης ἀγωνίζεται διὰ τοὺς λόγους, οὓς

αὐτὸς ἔχει ν' ἀποδείξῃ τὴν ἀθωότητά του εἰς τὸ ζήτημα τῶν τυφεκισμῶν. Ἄλλ' ὁ πατήρ αὐτοῦ κ. Βενιζέλος, ὁ κύριος τότε ἐμπνευστὴς καὶ διαχειριστὴς τῆς ἐξωτερικῆς πολιτικῆς τῆς Ἑλλάδος, ὁ Ἀντιπρόσωπος αὐτῆς ἐν Ἀθῶνῃ, ἐκείνος πρὸς ὃν ὁ Κῶρζον πρόβη εἰς ὁρισμένους ἐπὶ τοῦ ζητήματος συστάσεις διατὶ σιγᾶ; Διατὶ δὲν ζητεῖ καὶ αὐτὸς πιστοποίησιν τῆς ἀθωότητός του; Διατὶ δὲν λέγει τι θετικὸν ὑπὲρ τῆς διασώσεως τῶν ἀντιπάλων τοῦ ἐπραξεν;

Ὑπάρχουν ἄνθρωποι οὓς ἡ τύφισ τῆς συνειδήσεως ἐξώθει εἰς τὸ νὰ ζητοῦν νὰ τύχουν παρὰ τῶν συνανθρώπων των μιᾶς οἰασθῆποτε πιστοποιήσεως τῆς ἀθωότητος αὐτῶν διὰ τὸ ἐγκλημα, εἰς τὴν διάπραξιν τοῦ ὁποίου συμμετέχουν. Ὑπάρχουν καὶ ἄλλοι μᾶλλον ἰσχυρότεροι αὐτῶν εἰς τὴν ἐγκληματικὴν των ψυχὴν, οἱ ὁποῖοι εὐκόλως καταπνίγουν τὰς ἐξεγέρσεις τῆς συνειδήσεώς των καὶ οἱ ὁποῖοι δύναται νὰ φέρουν ἐν σιγῇ μέχρι τοῦ τάφου τὸ μυστικὸν τῆς ἐγκληματικῆς των συνενοχῆς.

Εἰς τὴν πρώτην κατηγορίαν ἀνήκει ὁ κ. Πολίτης. Τέλειος ἀντιπροσωπευτικὸς τύπος τῆς δευτέρας εἶναι ὁ κ. Ἐλευθέριος Βενιζέλος.

Η «ΝΕΑ ΕΠΟΧΗ»

ΕΙΣ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΝ

Οἱ ἐκ Πελοποννήσου φίλοι συνδρομηταὶ τῆς «Νέας Ἐποχῆς» καὶ οἱ ἰδιαίτεροι φίλοι τοῦ διευθυντοῦ ἡμῶν, παρακαλοῦνται θερμότατα ὡς παράσχωσιν ὅλην αὐτῶν τὴν ἐνίσχυσιν εἰς τὸν περιοδεύοντα ἀντιπρόσωπον τῆς «Νέας Ἐποχῆς» κ. Παντελὴν Ζέρβαν, ἵνα ἐπιτύχῃ ἡ ἀποστολὴ αὐτοῦ. Ὁ νέος ὠραῖος ἄγων εἰς ὃν ἀπεδύθη ἡ «Νέα Ἐποχὴ» ἐλπίζομεν ὅτι θὰ συντελέσῃ, ὥστε οἱ ἐν Πελοποννήσῳ ἀγαπητοὶ φίλοι αὐτῆς νὰ ἐπιδείξουν ὅλην αὐτῶν τὴν στοργὴν ὑπὲρ αὐτῆς.

ΙΣΤΟΡΙΑ ΓΟΥΝΑΡΗ

Χάριν ἐκεῖνων, οἵτινες ἐπιθυμοῦν τὴν ἀπόκτησιν τῶν προηγουμένων φυλλαδίων τῆς «Πολιτικῆς Ἱστορίας τοῦ Δ. Γούναρη», τὰ γραφεῖα τῆς «Νέας Ἐποχῆς» Σταδίου 24 παρέχουν ταῦτα μόνον πρὸς δύο δραχμάς ἕκαστον.

ΑΠΟ ΤΟ ΕΝΔΟΞΟΝ ΠΑΡΕΛΘΟΝ ΗΜΕΡΑΙ ΤΗΣ ΔΡΑΣΕΩΣ ΤΟΥ ΤΩΝ ΘΡΙΑΜΒΩΝ ΤΟΥ ΚΑΙ ΤΩΝ ΔΟΚΙΜΑΣΙΩΝ ΤΟΥ

(Αποσπάσματα ἐκ τῶν αὐτογράφων ἐπιστολῶν τοῦ Μάρτυρος Βασιλέως
πρὸς τὴν ἐξαδέλφην του Πριγκίπισσαν Πάολαν).

Αἱ κατωτέρω ἐπιστολαί, χρονολογούμεναι ἀπὸ διαφόρους Ἰταλικὰς πόλεις, εἶναι αἱ τελευταῖαι τοῦ Βασιλέως Κωνσταντίνου. Εἶχον μεσολαβήσει μεταξὺ τῶν δημοσιευθεισῶν εἰς τὸ 118ον τεῦχος καὶ τούτων τὰ γεγονότα τοῦ Σεπτεμβρίου τοῦ 1922. Ἡ ἐπανάστασις, ἡ παραίτησις τοῦ Βασιλέως Κωνσταντίνου, ἡ ἐξ Ἑλλάδος ἀναχώρησις του. Εἰς τὰς σήμερον δημοσιευμένας τελευταίας ταύτας ἐπιστολάς ὁ Βασιλεὺς Κωνσταντίνος μὲν δέξεται τὰ διαφαίνεται ἡ πικρία του διὰ τὰ συμβάντα, διατηρῶν πάντοτε τὴν ψυχικὴν ἀγαθότητα, ἡ ὁποία τὸσον ἐκδηλὸς ἐκαρακτήριζεν ὅλην τὴν ἰδιωτικὴν αὐτὴν ἐπιστολογραφίαν, εἰς τὴν ὅποیان τὸσον πιστῶς ἀπεικονίζεται ὁ βαθύτερος χαρακτήρ του.

Φλωρεντία, 29 Ὀκτωβρίου 1922.

Γκράντ Ὀτέλ ντε λὰ Βίλ.

Ὅπως σοῦ ἀγγέλα, ἔφυγα σήμερον τὸ πρωῒ, εἰς τὰς 8.30 ἀπὸ τὴν Πίζαν χωρὶς νὰ ἴδω τίποτε ἀπὸ τὴν πόλιν καὶ ἔφθασα ἐδῶ εἰς τὰς 11.

Ὁ Γεώργιος Στρέϊτ, ποῦ τὸν ἐζήτησα εἰς τὸ «Γκράντ Ὀτέλ», δὲν ἦτο ἐκεῖ, ἀλλ' ἐπειδὴ τὸ ξενοδοχεῖον εὐρίσκεται ἀντίκρου σιὸ ἄλλο, εἰς τὴν ἰδίαν πλατείαν, τὸ εὐρῆκα ἀμέσως. Ὅπως εἶναι εὐκόλον νὰ φαντασθῇς, εἶχεν ἐκπλαγῇ ποῦ μ' ἔβλεπε! Ἐγχευμάτια μαζί του καὶ μετὰ τὸν ἐξαδέλφον του καὶ τὴν γυναῖκά του. Ὁ ἐξαδέλφος του Μάξιμος ἦτο Διοικητὴς τῆς Ἑθνικῆς Τραπεζῆς καὶ τὸν ἐξώρισαν καὶ αὐτὸν οἱ ἐπαναστάται. Ἐξαιρετικῶς ἔξυπνος, πολὺ συμπαθὴς καὶ ἡ συνουμία του πολὺ εὐχάριστος.

Ἡ Φλωρεντία εἶναι θαυμασία. Τί περιφημοὶ περιπατοί, καὶ τί εὐμορφα πάγκα! Ἡ πόλις ἀξίζει πολὺ νὰ μελετηθῇ, ἀλλ' ἔως τώρα δὲν κατώρθωσα νὰ κάμω παρὰ ἓνα περιπατον μετὰ τὸ αὐτοκίνητον.

Παντοῦ ἐπάρχουν φασισταί. Περγουὶν καθ' ἐκατοντάδας ἐπάνω εἰς καρόνια καὶ βλέπει κανεὶς πολλὰ ὑποκάμισα διαφόρων χρωμάτων, μπλέ, πράσινα κλπ. Φαίνεται ὅτι αὐτοὶ ποῦ τὰ φοροῦν εἶναι ἐπίσης φασίται.

Ποῖος ξέρει πόσον καιρὸν θὰ εἶμαι ὑποχρεωμένος νὰ μείνω ἐδῶ!

Ἐδιάβασα εἰς τὸ «Μεσσατζέρο» μίαν περιγραφὴν ἀρκετὰ αἰσθηματικὴν διὰ τὴν ἀναχώρησίν μου ἀπὸ τὴν Πιατσέντσα. Ἄν οἱ δημοσιογράφοι ἠθέλαν νὰ μ' ἀφήσουν εἰς ἡ-

συχίαν, θὰ μοῦ ἐπροξενούσαν μεγάλην εὐχαρίστησιν. Ἐδῶ φαίνεται ὅτι δὲν ἐπέσυρα ἀκόμη τὴν προσοχήν των. Ἄς ἐλπίσωμεν ὅτι τοῦτο θὰ διαρκέσῃ.

Κάμνει περισσότερο κρύο ἐδῶ παρὰ σιὸ Σαρμάτο. Ἐκαμα ἓνα περίπατο μ' αὐτοκίνητο φορῶν ἓνα ἐλαφρὸ καλοκαιρινὸ παλτὸ καὶ δὲν ἐκρύωνα καθόλου.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ

***

ΠΑΛΕΡΜΟΝ, «Βίλλα Ὑγεία»
3 Νοεμβρίου 1922.

Ἐπὶ τέλους ἔφθασα χθὲς τὸ πρωῒ. Γνωρίζεις ἤδη τὰς περιπετείας μου ἀπὸ τὰ γράμματά μου ἀπὸ τὴν Πίζα καὶ τὴν Φλωρεντίαν.

Ὅσον διὰ τὸν ἀδελφόν μου Ἀνδρέαν, μοῦ γράφουν ὅτι τὸν κρατοῦν φυλακισμένον εἰς τὸ παλάτι τοῦ ἀδελφοῦ μου Νικολάου καὶ λέγεται ὅτι ἴσως θὰ τὸν μεταφέρουν εἰς κοινὰς φυλάκας. Ἀντιῶμαι διότι οἱ γιατροὶ σ' ἐτρομοκράτησαν, ἀλλὰ δὲν εἶναι ἀνάγκη νὰ τοὺς παίρνῃς σιὰ σοβαρά. Εἶναι μόνον νὰ μὸν ὁρίζουν τὴν διαίταν ποῦ πρέπει νὰ κάμνω καὶ τίποτε ἄλλο. Ἀλλωστε σοῦ ἔγραψα ἤδη εἰς τί πρέπει ν' ἀποδίδεται ἡ ἀδιαθεσία μου. Τὸ ἴδιο μοῦ συνέβη διὰν ἐξεργάγῃ ἡ Ἐπανάστασις εἰς τὰς Ἀθήνας. Βασίλειον ἢ δύο ἡμέρας καὶ ἔπειτα περῶ.

Εἰς τὴν Ἑλλάδα τὰ πράγματα ἐπὶ τοῦ παρόντος πηγαίνουν ἀπὸ κακοῦ εἰς χειρότερα. Τὰ ἀδιάλλακτα στοιχεῖα κυριαρχοῦν καθ' ἡμέραν καὶ περισσότερο. Ἴσως νὰ εἶναι καλύτερα ἔτσι, διὰ νὰ ξεύρῃ τί νὰ σκεφθῇ εἰς τὸ ἐξῆς ἡ δημοσία γνώμη, ἡ ὁποία εἶναι ἀπηλπισμένη.

Εἰς τὴν Ρώμην ἔβρεχε χιμαρροδῶς. Δὲν ἐκούνθησα καθόλου ἀπὸ τὸ μέγαρον τῆς Ἑλληνικῆς Προσβείας καὶ αἱ φασιστικαὶ ἀρχαὶ δὲν ἠθέλησαν νὰ μ' ἀφήσουν νὰ πληρώσω τὸ εἰσιτήριο διὰ τὴν Νεάπολιν, οὔτε τὸ ἀτμόπλοιο διὰ τὸ Παλέρμο. Οἱ Ἴταλοι εἶναι τόσο ἐυγενεῖς καὶ ὑποχρεωτικοὶ μαζί μου, ὥστε μοῦ ἔκαμε τὸ πρᾶγμα ἐντύπωσιν καὶ εἶμαι συγκινημένος.

Ἐδῶ τὸ ξενοδοχεῖον, εὐρίσκεται εἰς τοπο-

θεῖαν τόσο κακὴν, ὥστε δὲν μπορῶ νὰ βγῶ χωρὶς νὰ διασχίσω τὰς λαϊκωτέρας συνοικίας τῆς πόλεως. Ἀνάγκη νὰ πηγαῖνω μετὰ τὸ αὐτοκίνητον καὶ μακρὰν διὰ νὰ εὐρίσκω κανένα μέρος νὰ περιπατήσω λιγάκι.

Ἄν κάμω κανένα περίπατο εἰς τὴν πόλιν, σχηματίζεται γύρω μου συγκέντρωσις ἀνθρώπων, πρᾶγμα ποῦ μοῦ εἶναι ἐξαιρετικῶς δυσάρεστον.

Εἰς τὸ Σαρμάτο ἐξέχασα νὰ σὲ παρακαλέσω νὰ ἔχῃς πάντοτε μαζί σου τὸν μικρὸν Σταυρὸν ποῦ σοῦ ἔφερα ἀπὸ τὰς Ἀθήνας.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ

***

ΠΑΛΕΡΜΟ, «Βίλλα Ὑγεία»
Νοεμβρίου 1922.

Ἐχομεν ἐδῶ τὸν Δοῦκα τῶν Ἀπουλιῶν, ὁ ὁποῖος εἶναι ἓνα παιδί συμπαθητικὸ καὶ πολὺ εὐθυμον. Πολλάκις διακινηθῶμαι τί σκέπτεται, ὅταν γελᾷ συνεχῶς.

Θὰ ἐδιάβασες εἰς τὰς ἐφημερίδας τί συνέβη εἰς τὰς Ἀθήνας. Οἱ καὶ μὲνοι ἐκεῖνοι οἱ ῥπουργοί, ποῦ ἔκαμαν ὅ,τι ἦτο ἀνθρωπίνως δυνατὸν διὰ τὴν πατρίδα των, ἀτήγοροῦνται ἐπὶ προδοσίᾳ. Ἀλήθεια, αὐτὸ εἶναι πολὺ. Τόσον περισσώτερον μάλιστα, ὅσον δὲν πρόκειται περὶ καταστροφῆς στρατιωτικῆς, ἀλλὰ περὶ καταστροφῆς πολιτικῆς, ὀφειλομένης εἰς τὴν ἀντίθετον προπαγάνδαν.

Εἶχες δέκατον, ὅταν μοῦ ἔγρα-

ΣΩΤΗΡΙΟΥ ΣΩΤΗΡΙΑΔΟΥ

ΒΟΥΛΕΥΤΟΥ ΠΕΡΑΙΩΣ - ΣΥΝΗΓΟΡΟΥ ΕΝ Τῷ ΣΤΡΑΤΟΔΙΚΕΙῳ ΤΟΥ Δ. ΓΟΥΝΑΡΗ

ΑΙ ΤΕΛΕΥΤΑΙΑΙ ΔΡΑΜΑΤΙΚΑΙ ΗΜΕΡΑΙ ΤΟΥ ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ ΓΟΥΝΑΡΗ

(Συνέχεια ἐκ τοῦ προηγούμενου)

Ὁ κ. Πολίτης προσπορεύεται ὅτι δὲν εἰσακούεται ἀπὸ τὴν Ἐπιτροπῇ.

Ἐπεσκέφθημεν ἀμέσως κατόπιν τὸν κ. Πολίτην, Ὑπουργὸν τότε τῶν Ἐξωτερικῶν, εἰς τὸ πολιτικὸν γραφεῖον. Καὶ πρεσβύτησεν εἰς τοῦτον ζωηρῶς πόσον ἀντέκειτο εἰς τοὺς στοιχειώδεις κανόνας τῆς δικαιοσύνης ἢ διεξαγωγῇ δίκης κατὰ τῶν πολιτικῶν ἀνδρῶν τῆς χώρας χωρὶς νὰ δοθῶσιν εἰς τοῦ-

φες πρὸ ὀλίγων ἐτῶν: «Ὅταν συναντᾷ κανεὶς μίαν ἐχιδνάν, τῆς τσακίζει τὸ κεφάλι καὶ ὄχι τὴν οὐράν». ῥπῆρξα πολὺ ἀνεκτικός, πολὺ ἔντιμος καὶ πολιτισμένος ἀπέναντι τοῦ δολοφόνου αὐτοῦ. Ξεύρω τί σκέπτεσαι, ἀλλὰ μὴ κατηγορήσης τὸν λαόν μου. Δὲν εἶναι ὑπεύθυνος αὐτὸς διὰ τὰς πράξεις κανενὸς κκοποιού».

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ

***

Ἡ κατωτέρω ἐπιστολή, ἡ ὁποία εἶναι καὶ ἡ τελευταία, ἐλήφθη ἀπὸ τὴν πριγκίπισσαν Πάολαν τρεῖς ἡμέρας μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Βασιλέως Κωνσταντίνου, ἀποτελεῖ δὲ καὶ τὸ τελευταῖον ἔγγραψον, τὸ ὁποῖον ἔγραψε πρὶν ἀποθάνῃ.

ΠΑΛΕΡΜΟ, «Βίλλα Ὑγεία»
6 Ἰανουαρίου 1923

«Εἰς τὸ τέλος τῆς ἐβδομάδος αὐτῆς ἀναχωροῦμεν ὅλοι διὰ νὰ ἐγκατασταθῶμεν εἰς τὴν Φλωρεντίαν.

Θὰ μείνωμεν μίαν νύκτα εἰς τὴν Νεάπολιν, ὅπου ἐλπίζω νὰ μὴ μάς κρατήσουν περισσότερο, ἔπειτα θὰ σταματήσωμεν μερικὰς ἡμέρας εἰς τὴν Ρώμην, διὰ νὰ ἐπισκεφθῶμεν τὸν Βασιλέα καὶ νὰ δώσωμεν κληρὸν ἔτσι εἰς τὰ κορίτσια μου νὰ ἴδουν τὴν πόλιν.»

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ

ΤΕΛΟΣ

τους τ' ἀπαραίτητα μέσα τῆς ὑπερασπίσεως, χωρὶς νὰ τεθῇ εἰς τὴν διάθεσίν τους τὸ ἀρχεῖον τοῦ Ὑπουργείου τῶν Ἐξωτερικῶν.

Ὁ κ. Πολίτης ἐφάνη ἀκούων μετὰ προσοχῆς τὰ λεγόμενα. Μὰς ἐτόνισεν ὅμως, ὅτι ἐπρόκειτο περὶ ἐπαναστάσεως, ὅτι αὐτὸς δὲν ἔχει τὴν δύναμιν νὰ ἐπιβληθῇ ἐπ' αὐτῆς καὶ ὅτι θὰ εἰσηγγέτο τὰς ἀπόψεις μας εἰς αὐτήν, ἀλλὰ δὲν ἦτο βέβαιος ἂν θὰ εἰσηκούετο.

Ὁ κ. Πολίτης ἐπαίξεν ἀριστα τὸν ρόλον του. Αὐτὸς δ' εἰσηγγέθει τὴν ἰδέαν τῆς δι-

κης και θανατικής καταδίκης των πολιτικών αρχηγών. Αὐτὸς δ' ἄμα τῇ ἀφίξει του μεταβαλὼν ἄρδην τὰς ἀντιθέτους ἀποφάσεις τῆς ἐπαναστάσεως. Αὐτὸς δ' διὰ τηλεγραφημάτων του παριστῶν τὴν ἀνάγκην τῆς καταδίκης. Αὐτὸς δ' ἐκ τῶν ὑστέρων δικαιολογήσας τὴν καταδίκην ὡς ἔργον ὑπερτάτης δικαιοσύνης, αὐτὸς δ' ἀγωνιῶν μήπως τυχὼν ἀνασταλῇ ἡ καταδίκη αὐτῇ, προσεποιεῖτο τάχα ὅτι αὐτὸς δὲν ἠδύνατο νὰ ἐπηρεάσῃ τὴν ἐπανάστασιν καὶ ὅτι ἦτο ἀθῶος τοῦ αἵματος αὐτῆς.

Ὁ Γούναρης αἰσθάνεται τὴν τρίτην ἡμέραν τῆς δίκης ζωηρότερον τὴν προσβολὴν τῆς νόσου. Ὁ πρόεδρος τοῦ Στρατοδικείου τὸν ἐπιτιμᾷ θανάτως, διότι ἠθέλησε νὰ ἐλέγξῃ ἀντίφασιν ἐνὸς μάρτυρος.

Τὴν τρίτην ἡμέραν τῆς δίκης εὗρον τὸν Γούναρην εἰς τὴν αἴθουσαν τοῦ ἐντευκτηρίου μας ἐν τῇ Βουλῇ πολὺ καταβεβλημένον. Τὴν νύκτα ἔχει ὑποφέρει πολὺ. Ὁ πυρετὸς ἤρξανεν ἡμέρα τῇ ἡμέρᾳ καὶ ὁ τύφος ἤρχισε νὰ παρουσιάζῃ βαρυτέραν μορφήν.

Πρὶν ἢ ἀρχίσῃ ἡ συνεδρίασις ἦτο ἐξηπλωμένος ἐπὶ τοῦ καναπέ, συζητῶν ἐπὶ τῆς συνεχιζομένης δίκης καὶ ἐκφράζων τὰς σκέψεις καὶ τὰς ἐντυπώσεις του.

—**«Εἶνε αὐτόχρημα παρωδία δίκης, ἔλεγεν:** Αὐτοὶ ἔχουν παρασκευάσει οὐ μόνον τὸ στρατοδικεῖον, ἀλλὰ καὶ τοὺς μάρτυρας. Καὶ αὐτὸ ἀκόμη τὸ ἀκροατήριον εἶνε παρασκευασμένον. Τοῦτο τὸ παρατηρεῖ κανεὶς εὐχερῶς εἰς τὸν τρόπον τῆς διεξαγωγῆς τῆς δίκης».

Καὶ τὰς σκέψεις του αὐτὰς ἐπεκύρωσεν εὐθὺς ἀμέσως ἡ ἐπανάληψις τῆς συνεδριάσεως.

Ὁ ἀειμνηστὸς Γούναρης ἐσύρετο μᾶλλον παρὰ ἐδάδιζεν πρὸς τὴν αἴθουσαν, ἥτις ἀπετέλει τὸ ἀκροατήριον τοῦ δικαστηρίου.

Ἡ φυσιογνωμία του ἦτο παραλλαγμένη. Ἐξήτησε τὸ ἐπανωφόρι του, ἐτυλίχθη εἰς αὐτὸ καὶ ἐσωριάσθη εἰς τὸ ἐδωλίον του, στηρίζων τὸ κεφάλι του εἰς τὴν δεξιὰν χεῖρα.

Κατὰ τὴν πρόοδον τῆς συνεδριάσεως παρατηρήσας ἀντίφασιν κατὰ τὴν ἐξέτασιν μάρτυρος τινος τῆς κατηγορίας, ἠγέρθη ἐκ τῆς ἑδρας του καὶ ἠθέλησε μὲ πολλὴν μελιχλιότητα νὰ προκαλέσῃ τὴν προσοχὴν τοῦ μάρτυρος ἐπὶ τῆς ἀντιφάσεως.

Τὴν στιγμὴν ἐκείνην ὁ Ὁθωνάτος, μὴ ἐπηρεασθεὶς οὔτε ἀπὸ τὴν εὐγενῆ ἐκφρασιν τοῦ ὑπερόχου ἀνδρός, οὔτε ἀπὸ τὴν θέσιν ἐνὸς τοιούτου κατηγορουμένου, οὔτε ἀπὸ τὴν

δρθότητα τῆς παρατηρήσεως, ἐξεδήλωσεν ὅλον αὐτοῦ τὸ ἄγριον μίσος καὶ ὀλην τὴν ἀσυγκράτητον ἐμπάθειάν του κατὰ τοῦ μεγάλου ἐκείνου πολίτου, ὁ μικρὸς αὐτὸς ἐκτελεστής τοῦ ἀπαισιωτέρου δολοφονικοῦ ἔργου, ὅπερ ἔχει ἀναγράψει ἡ παγκόσμιος ἱστορία.

Καὶ ὑψώσας τὸν τόνον τῆς φωνῆς του εἰς τὸ διαπασών, ρίπτει βαναύσως κατὰ τοῦ Γούναρη τὰς φράσεις:

—**«Σὺς ἀπαγορεύω νὰ κάμετε παρατηρήσεις εἰς τοὺς μάρτυρας. Δὲν ἔχετε τοιοῦτον δικαίωμα».**

Καὶ ἐγερθεὶς ἐπὶ τῆς ἑδρας του ἐπανέλαβε ζωηρῶς:

—**«Πρὸ παντὸς σεῖς δὲν ἔχετε τὸ δικαίωμα αὐτό. Πρὸ παντὸς σεῖς!»**

Αἱ φράσεις αὗται καὶ διὰ τὴν ἀπερίγραπτον ἱταμότητα καὶ διὰ τὴν ἀχαρκτήριστον παραγνώρισιν τῆς ἱερότητος τῆς θέσεως ἐνὸς τοιούτου κατηγορουμένου, παρήγαγον ζωηρωτάτην ἐντύπωσιν καὶ ἐπροκάλεσαν ἀληθῆ κατὰπληξιν μεταξὺ συνηγόρων καὶ κατηγορουμένων.

Ἦσαν ἡ ἐκδήλωσις τῆς εἰλημμένης ἐκ τῶν προτέρων καταδίκης ἀνευ τῆς τηρήσεως οὐδενὸς ἀπολύτως προσχήματος. Ἐκδήλωσις ὡμῆ καὶ ἀπροκάλυπτος ἐνστίκτου αὐτόχρημα ἄγριου.

Ἀπὸ τῆς στιγμῆς ἐκείνης ὁ Γούναρης, κύπτων ὑπὸ τοῦ βάρους τῆς νόσου, ἀλλὰ πρὸ παντὸς μὴ δυνάμενος νὰ ὑποστῇ τὸ πλῆγμα τῆς λυσσώδους ταύτης ἐμπαθείας, πλῆγμα ὅπερ μὴ σεδόμενον τὴν ἐξαιρετικὴν αὐτοῦ προσωπικότητα, ἔθιγε κυρίως τὴν φιλετιμίαν αὐτοῦ, μόλις καὶ μετὰ βίας κατάρθρωσε νὰ συγκρατήσῃ ἑαυτὸν ὄρθιον ἐπὶ τοῦ ἐδωλίου του.

Καὶ τὴν ἐπομένην ἡμέραν ἀγωνισθεὶς εἰς μάτην κατὰ τοῦ ἐσωτερικοῦ ἐχθροῦ τῆς νόσου καὶ κατὰ τοῦ ἐξωτερικοῦ ἐχθροῦ δρῶντος ἀπὸ τῶν ἐδωλίων τοῦ στρατοδικείου, ἐγκατέλειψε τὴν αἴθουσαν, δηλώσας διὰ τοῦ συνηγόρου του κ. Σωτηριάδου, ὅτι ἀδυνατεῖ νὰ παρακολουθήσῃ τὴν δίκην.

Ἡ ταραχὴ καὶ ἡ συγκίνησις τοῦ στρατοδικείου ἐκ τῆς ἀναγγελίας τῆς νόσου. Ἐφοδοῦντο ματαίωσιν τῆς δίκης.

Τὴν ἀναγγελίαν τῆς εἰδήσεως ἐπηκολούθησεν ὀλιγόλεπτος διακοπὴ τῆς δίκης. Ὁ πρόεδρος τοῦ στρατοδικείου παρήγγειλεν ἱατροὺς, οἵτινες ἐπισκεφθέντες τὸν Γούναρην, ἐδεδαίωσαν, ὅτι οὗτος προσβληθεὶς ὑπὸ τύφου, ἀδυνατεῖ νὰ παρακολουθήσῃ τὴν δίκην.

Καὶ μετεφέρθη τὸ θῦμα αὐτὸ τῶν αἰμοχα-

ρῶν ἀντιπάλων του εἰς τὴν αἴθουσαν, ἥτις ἐχρησίμευεν ὡς κοιτῶν τοῦ κατηγορουμένου. Καὶ ἐκεῖ ἐπὶ τινος πενιχρᾶς κλίνης εὗρε στιγμιαίαν ἀνάπαυσιν μαστιζόμενος ὑπὸ τῆς νόσου καὶ ἀπηνῶς διωκόμενος ὑπὸ τοῦ ἀνημέρου τούτου θηρίου, ὁ ἰδεώδης πολίτης, ὁ ὑπέροχος πολιτικὸς ἀνὴρ, ὁ ἐνάρτεος καὶ τίμιος ἄνθρωπος, ὁ ἄκακος καὶ εὐγενὴς τὴν ψυχὴν ἀντίπαλος, ὅστις εἰς τὴν κακίαν καὶ τὸ μίσος τῶν ἐχθρῶν του, ἀντέτασσε τὴν ἡμερότητα καὶ τὸ ἄκακον τῆς ψυχῆς του.

Τὸ παραμπεσὸν τοῦτο γεγονός ἐπροκάλεσε συγκίνησιν καὶ ταραχὴν τῶν μελῶν τοῦ στρα-

τοδικείου φοβουμένων τὴν ματαίωσιν τῆς δίκης. Ἀλλεπάλληλοι συσκέψεις καὶ διαβουλίαι ἔλαβον χώραν. Παράλληλως ἡ ἐπαναστικὴ ἐπιτροπὴ ἠγγρύπνει, διεκδικοῦσα τὸ θῦμα ἀπὸ τὸν φυσικὸν θάνατον. Ἐδίψουν ἐκδίκησιν καὶ ἐφοδοῦντο μήπως προλάβῃ ταύτην ὁ φυσικὸς θάνατος.

Ἡ ἱστορία δὲν πιστεύω νὰ ἔχῃ ἀναγράφῃ τοιοῦτον παράδειγμα ἀνθρωπίνης κακότητος καὶ κακουργίας.

(Ἡ συνέχεια εἰς τὸ προσεχές)

Σ. ΣΩΤΗΡΙΑΔΗΣ

ΕΙΣΟΤΕΡΙΚΗ ΕΒΔΟΜΑΣ

Ἡ ἐκθεσις τὴν ὁποίαν πρὸ τινος χρόνου εἶχεν ἀποστείλει πρὸς τὴν Κοινωνίαν τῶν Ἑθνῶν ὁ Ὑπουργὸς τῶν Ἐξωτερικῶν τῆς Ἀγγλίας, δημοσιευθεῖσα προσφάτως, κατέστησεν ἐμφανεῖς τὰς γενικὰς γραμμὰς τῆς ἀγγλικῆς πολιτικῆς εἰς τὸ Κινεζικὸν ζήτημα. Περιέχει δ' ἐκτὸς τούτου ἐκτενὴ ἀνάπτυξιν τῶν λαβόντων χώραν κατὰ τὸ παρελθὸν γεγονότων, ἰδίᾳ ἐκείνων τὰ ὁποῖα θὰ ἐδικαιολόγουν ἀνάμειξιν τοῦ ἀγγλικοῦ Κράτους πρὸς προστασίαν τῶν ὑπηκόων του.

Ἐκ τῆς ἐκθέσεως ταύτης διαπιστοῦται ὅτι ἡ Ἑθνικιστικὴ Κυβέρνησις τῆς Καντῶνος ἔχει ἐπεκτείνει τὴν ἐξουσίαν της μέχρι τῆς Κεντρικῆς Κίνας, ἀλλ' ὅτι ταυτοχρόνως ἔχει ἐνταθῆ τὸ ὄρεγμα τῆς ἀντιαγγλικῆς ἐξέγερσεως, ἡ ὁποία ἔχει τὴν ἐστίαν της εἰς αὐτὴν ταύτην τὴν Κυβέρνησιν. Παρασταθείσης κατὰ τὸ πρόσφατον παρελθὸν ἀνάγκης ὅπως κατασταλῇ ἀντιαγγλικὴ ἀνταρσία τοῦ ὄχλου ἐν Καντῶνι, καὶ ἐθνικιστικὰ στρατεύματα ἀπεπειράθησαν μὲν νὰ καταστείλουν τὴν ἀνταρσίαν ἀλλ' ἠρνήθησαν νὰ προβοῦν ὅπωςδὴποτε εἰς χρῆσιν ὀπλων.

Ὁ Ἀγγλὸς Ὑπουργός, κατεδεικνύων ὅτι τὸ Κράτος εὐρίσκεται εἰς ἄμεσον ἀνάγκην ἐπεμβάσεως πρὸς προστασίαν τῶν ὑπηκόων του, θεωρεῖ ἀπαραίτητον τὴν μεταρρύθμισιν τῆς Κινεζικῆς Συνθήκης τῆς Βαθύθμισιν, ἐκφράζει δὲ τὴν λύπην του διότι σιγῶντος, ἐκφράζει δὲ τὴν λύπην του διότι πρὸς τὸ παρὸν δὲν ὑπάρχει τρόπος ὅπως προκληθῇ παρέμβασις τῆς Κοινωνίας τῶν Ἑθνῶν λόγῳ τοῦ ἐκεῖ ἐπικρατοῦντος ἐμφυλίου πολέμου. Διὰ τοῦτο ὅμως ὅτι θέλει προκληθῇ παρὰ τοῦ Ἀγγλικοῦ Κράτους ἡ τοιαύτη παρέμβασις ἅμα ἐμφανισθῇ ἡ πρὸς τοῦτο εὐθετος περίστασις.

Ἡ διακοίνωσις τοῦ Προέδρου τῶν Ἡνω-

μένων Πολιτειῶν κ. Κούλις περὶ ναυτικῶν ἀφοπλισμῶν πασῶν τῶν Δυνάμεων ἐπεδόθη ἐν Παρισίοις προσφάτως. Ἡ γαλλικὴ Κυβέρνησις ἀνευ μακρᾶς μελέτης καὶ χρονοτριβῆς προέβη ταχέως εἰς τὴν ἐπίδοσιν ἀπαντητικῆς Διακοινώσεως, εἰς τὴν ὁποίαν ἐκθέτει ὅτι συμμερίζεται μὲν τὰς ἀμερικανικὰς ἀπόψεις περὶ παγκοσμίου ἀφοπλισμοῦ, φρονεῖ ὅμως ὅτι ὁ ναυτικὸς ἀφοπλισμὸς τῶν Κρατῶν δὲν εἶνε δυνατόν νὰ πραγματοποιηθῇ μεμονομένως. Ἐν τέλει ἡ γαλλικὴ Κυβέρνησις διατυπώνει τὴν ἐλπίδα ὅτι ἡ ἀμερικανικὴ πρότασις θὰ μελετηθῇ ἐν Γενεύῃ ὑπὸ τῆς σχετικῆς προπαρασκευαστικῆς ἐπιτροπῆς, εἰς τὴν ὁποίαν σημειωτέον θὰ μετέχουσιν καὶ ἀντιπρόσωποι τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν. Ἐκ ταύτης ἐφανερῶς ὅτι ἡ Γαλλία ἀποκρούσασα οὕτω διαρρήδην τὴν ἀμερικανικὴν πρότασιν θεωρεῖ αὐτὴν κατὰ βάσιν ἀπραγματοποιήτων.

Ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ ζητήματος ἀρνητικὴ εἶνε καὶ ἡ ἀπάντησις τῆς Ἰταλίας, ἐπιδοθεῖσα αὐτῇ ἀρμόδιως. Καθ' ὅσον ἐγνώσθη ἐκ τηλεγραφικῶν πληροφοριῶν, διότι τὸ κείμενον τῆς ἀπαντήσεως δὲν ἐδημοσιεύθη εἰσέτι, ἡ Ἰταλία θεωρεῖ ὅτι τὸ κατ' αὐτὴν πρόκειται περὶ καθαρῶς μεσογειακοῦ ζητήματος. Ἐπομένως δὲν δύναται νὰ δεχθῇ τὸν προτεινόμενον περιορισμὸν τῶν κατὰ θάλασσαν δυνάμεων της ἐφ' ὅσον δὲν ἐπέρχεται γενικὴ ἀνάλογος μείωσις πασῶν ἀνεξαιρέτως τῶν μεσογειακῶν δυνάμεων. Λέγεται ὅτι ἡ βαθυτέρα σημάσια τῆς Ἰταλικῆς ταύτης διατυπώσεως εἶνε ὅτι ἡ Ἰταλία ἀρνεῖται νὰ ἀφοπλισθῇ μεσογειακῶς ἐφ' ὅσον δὲν γνωρίζει μέχρι ποίου σημείου ἐκτείνεται ἡ ἀγγλικὴ ἐπιρροή ἐπὶ τοῦ ἐλληνικοῦ στόλου καὶ ἡ γαλλικὴ ἐπὶ τοῦ γιουγκοσλαβικοῦ. Ἐπιπρο-

ΕΞΟΤΕΡΙΚΗ ΕΒΔΟΜΑΣ

Ἡ ἐκ μέρους τοῦ Ἀνευθύνου παράγοντος τοῦ κ. Κουντουριώτου παρεμβολὴ δυσχερεῖων εἰς τὸ ἔργον τῆς Οἰκουμένης Κυβερνήσεως, ὅχι μόνον δὲν ἀνεμένετο, ἀλλὰ καὶ προσεκάλεσε τὴν δυσφορίαν τῶν πολιτικῶν κύκλων. Ἡ ἄρνησις τοῦ προσωρινοῦ Προέδρου τῆς Δημοκρατίας ὅπως υπογράψῃ τὰ διατάγματα τῆς ἐπαναφορᾶς τῶν ἀποτάκτων ἀξιωματικῶν τοῦ Ναυτικοῦ εἰς τὴν ἐνέργειαν, ὅσον καὶ ἂν δὲν εἶχεν ἄλλα ἀποτελέσματα, διότι ἐπέστη ὁ κ. Κουντουριώτης μετὰ συνεργασίαν μὲ τὸν κ. Ζαΐμην καὶ τὸν κ. Καφαντάρην νὰ υπογράψῃ τὰ διατάγματα ταῦτα, κατέδειξεν ὅμως ὅτι αἱ στρατοκρατικαὶ ἐπιρροαὶ δὲν ἐξηφανίσθησαν εἰσέτι καὶ ἐξακολουθοῦν αὐταὶ ὑφιστάμεναι καὶ ἐν τῇ Ναυτικῇ καὶ ἐν τῇ Στρατῇ καὶ μὲ ἐκδηλώσεις οὐχὶ βεβαίως προκαλοῦσας ἀνησυχίας, ἀλλὰ πιστοποιούσας ἐν τούτοις τὴν ὑπαρξίν αὐτῶν. Ἐν Δημοκρατικῇ πολιτεύματι καὶ μετὰ πρόσφατον δικτατορίαν, ἡ ἐκδήλωσις ἀντιγνομίας τοῦ Ἀνωτάτου ἄρχοντος πρὸς τὴν Κυβέρνησιν, ὅχι μόνον πολιτικὴν κρίσιν ἠδύνατο νὰ δημιουργήσῃ, ἀλλὰ καὶ συζητήσιν ἐν τῇ Βουλῇ περὶ τῶν εὐθυνῶν καὶ τῆς δικαιοδοσίας τοῦ κ. Προέδρου τῆς Δημοκρατίας ὡφείλε νὰ προκαλέσῃ.

Διότι, ἐὰν τοιοῦτον τι ζήτημα ἐνεφανίζετο ἐπὶ Βασιλευομένης Δημοκρατίας καὶ ὁ Βασιλεὺς ἤρνετο νὰ υπογράψῃ Διατάγματα τῆς Κυβερνήσεως ἢ καθυστέρει τὴν υπογραφὴν αὐτῆς, καὶ ἡ Βουλὴ ἤθελεν ἐπικρίνει τὴν κατάστασιν ταύτην ἢ δὲ Κυβέρνησις ἢ ἤθελε παραιτηθῇ ἢ ἤθελε καλύψῃ διὰ τῆς εὐθύνης τῆς τὸ Στέμμα τὸ ἐπιχειροῦν ἄνταχθὲν κατὰ τοῦ Συντάγματος καὶ τῶν Νόμων. Ἐφόσον δὲ καὶ τὸ ἐν ἰσχύϊ σύνταγμα, εἰς ἄρθρον 74 τονίζει ὅτι ὁ Πρόεδρος τῆς Δημοκρατίας οὐδέποτε δύναται ν' ἀναστείλῃ τὴν ἐνέργειαν τῶν νόμων, εἶνε φανερόν ὅτι ἐδημιουργήθησαν εὐθύναι διὰ τὴν ἐπιχειρη-

σθέτως ἡ Ἰταλία ἐδήλωσεν ὅτι δέχεται νὰ προσχωρήσῃ εἰς τὸ πνεῦμα τῆς προτάσεως τοῦ κ. Κοῦλιτς μόνον ἂν καὶ αἰλοῖται μικραὶ μεσογειακαὶ δυνάμεις ἤθελον πράξει τοῦτο.

Ἡ ἀμερικανικὴ ἀπάντησις εἰς τὰς ἀνωτέρω διακοινώσεις εἶνε ὅτι ὁ μὲν γενικὸς ἀφοπλισμὸς τῶν Κρατῶν εἶνε ἀδύνατος, ἐνῶ ἀντιθέτως ὁ μερικὸς μόνον ναυτικὸς ἀφοπλισμὸς εἶνε δυνατός. Σχετικῶς πρὸς τὴν ἀμερικανικὴν πολιτικὴν δέον νὰ προστεθῇ ἡ πληροφωρία ὅτι ἐπίκειται ἡ ἀνάληψις τῶν σχέσεων μεταξὺ Βασιγκτῶνος καὶ Ἀγκύρας. **PROBUS**

θεῖσαν κατακράτησιν τῶν Ναυτικῶν Διαταγμάτων. Καὶ τὰς εὐθύνas ταύτας ἀναλαμβάνει ἤδη ἡ Οἰκουμένη Κυβέρνησις καὶ οἱ συμμετέχοντες ἀντιβενιζελικοὶ ἄρχηγοί, τὴν στιγμὴν καθ' ἣν δὲν ὑπάρχει ὁργανωμένη ἀντιπολίτευσις ἵνα χειρισθῇ ὑπευθύνως τὸ ζήτημα καὶ δώσῃ τὴν ὀριστικὴν λύσιν ἐπὶ τοῦ τρόπου, καθ' ὃν ὁ Ἀνεύθυνος Ἀρχὼν ὀφείλει νὰ ἐφαρμόξῃ τὸ ὑπὸ κρίσιν σύνταγμα καὶ νὰ τηρῇ πρῶτος αὐτὸς τὸν ἀπαιτούμενον σεβασμὸν πρὸς τὰς διατάξεις του καὶ πρὸς τὸ Πόλιτευμα, τοῦ ὁποῦ ἐτάχθη, καὶ προσωρινῶς ἔστω, ῥυθμιστής.

Τὸ περὶ ἰδιοκτησίας ἄρθρον τοῦ συντάγματος προὐκάλεσε μεγάλην συζητήσιν εἰς τὴν Βουλὴν.

Αἱ εἰσαχθεῖσαι μεταρρυθμίσεις ἐπὶ τοῦ ἁρθρου τούτου, καὶ ἡ τροπολογία ὅτι ἡ ἰδιοκτησία ὑποχρεώνει κλπ. ἀποτελοῦσα σοσιαλιστικωτέραν διατύπωσιν τοῦ ἁρθρου περὶ ἰδιοκτησίας ἔσχον ζωηρὰν ἀντίδρασιν εἰς τὴν Βουλὴν καὶ κατὰ τὴν πρώτην ἡμέραν τῶν συζητήσεων πολλοὶ βουλευταὶ δι' ἐνστάσεως ἀπαρτίας ἐματαίωσαν τὴν ἐξ ὑφ' ἄρπαγῆς ψήφισιν τῶν διατάξεων τούτων. Ἡ ἀνάγκη τῆς προστασίας τῆς ἰδιοκτησίας καὶ ἡ ἐνίσχυσις τῆς ἐννοίας αὐτῆς ἀπέναντι τῆς σήμερον μειώσεως τοῦ κύρους τῆς ἐξεδηλώθη πλήρως κατὰ τὰς συζητήσεις τῆς Βουλῆς, ἥτις ἐδείξεν ὅτι ἐμφορεῖται ἀπὸ πνεῦμα λίαν συντηρητικόν.

Αἱ ἐν τῇ ἡμερησίῳ τύπῳ ἀναγραφεῖσαι φῆμαι περὶ νέας κινήσεως τῶν Βασιλοφρόνων προὐκάλεσαν καὶ νέαν συζητήσιν. Ἡ ἀφίξις εἰς Ἀθήνας τοῦ ἄλλοτε σταυλάρχου τῆς Αὐλῆς κ. Ὑψηλάντη καὶ ἡ μελετωμένη ἀφίξις τοῦ κ. Γ. Στρέιτ, ὅστις δι' ἐπιστολῆς του ἐδήλωσε ὅτι θὰ ἔλθῃ νὰ συζητήσῃ μετὰ τῆς Κυβερνήσεως τὸ ζήτημα τοῦ διορισμοῦ του, ὡς πρεσβευτοῦ ἐν Ρώμῃ ἢ ὡς ἀντιπροσώπου εἰς τὴν Κοινωνίαν τῶν Ἑθνῶν, ὡς ἐπίσης καὶ ἡ κατὰ τὸν προσεχῆ μῆνα ἀναγγελθεῖσα ἐπάνοδος τοῦ κ. Π. Μαυρομιχάλη ἐκ Παρισίων, ἔδωκαν ἀφορμὴν νὰ πιστευθῇ ὅτι καὶ οἱ Βασιλόφρονες ἤρχισαν νὰ κινοῦνται καὶ νὰ ἐπιδιώκουσιν ἀνανέωσιν τῶν συζητήσεων περὶ Πολιτειακοῦ ζητήματος. Αἱ φῆμαι αὗται ὅμως διεψεύσθησαν καὶ ἐβεβαιώθη ὅτι ἐφ' ὅσον, ὡς βάσις τῆς Οἰκουμένης Κυβερνήσεως ἐτέθη ὅτι δὲν θὰ ἀνακινηθῇ τὸ Πολιτειακὸν ζήτημα, πᾶσα ἀναμόχλευσις αὐτοῦ ἐκ τῆς κινήσεως διαφόρων προσώπων δὲν δύναται ἐν τῷ παρόντι νὰ ἐπιτευχθῇ.

ΣΤΟΝ ΒΑΣΙΛΗΑ

Στὸν ἐρχομὸ σου βροντολογοῦν καμπάνες
μοσχομυρίζουν ἢ δάφνες—ὥσαννά!
(Τὸν κόρφο ἀνοίγουν χαροκαμμένες μάννες·
τὰ χέρια ἀπλώνουν παντέρημα ὀρφανά.)

* *

Ἀντιβουίζουν ἢ νικηφόρες μάχες
σέρνοντας πίσω τῆς Νίκης τὸν ἄχό.
(ὅσες μαννάδες ἀπόμειναν μονάχες
Ἐσένα θάχουν, παιδί τους, μοναχό).

* *

Τρέχουμ' ἐμπρός Σου καὶ γονατίζομ' ὅλοι
χαρὰ καὶ πόθος μᾶς πνίγουν τὴ λαλιά.
(Ὅσα παιδιά μας ὠρφάνεψε τὸ βόλι
ἐσένα θάχουν πατέρα, Βασιληά!)

† Ι. ΠΟΛΕΜΗΣ

5 Αὐγούστου 1913

Ο ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ

Κατὰ τὴν δοξολογίαν εἰς τὸ Ἱερόν.

ΦΛΕΓΟΝΤΑ ΖΗΤΗΜΑΤΑ

Η ΕΛΛΗΝΟΤΟΥΡΚΙΚΗ ΣΥΜΦΩΝΙΑ

Ἡ Βουλὴ τῶν Ἑλλήνων ἐπελήφθη κατὰ τὰς ἡμέρας αὐτὰς συζητήσεως περὶ κυρώσεως τῆς Ἑλληνοτουρκικῆς Συμφωνίας τῆς 1 Δεκεμβρίου 1926, ἣτις ἀποτελεῖ ἀναμφισβητήτως ἑτεροδαρὲς συμβόλαιον, προάγον μὲν καὶ διαμορφοῦν ἀνυπαρκτὰ τῆς Τουρκίας δίκαια, πλῆττον δὲ πραγματικὰ τῆς Ἑλλάδος καὶ τῶν Ἑλλήνων τοιαῦτα. Τὰ πλείστα τῶν μελῶν τῆς Κοινοβουλευτικῆς Ἐπιτροπῆς, εἰς ἣν ὑπεβλήθη πρὸς μελέτην ἡ ἐν λόγῳ Συμφωνία, ἐποιήσαντο ἐπιφυλάξεις καὶ ὑπέδειξαν τὸ πολλαχὸς ἔκτροπον τῆς Συμφωνίας, καίπερ ὑπογράφαντα τὴν ἐπὶ τῆς Συμφωνίας ταύτης Ἐκθεσιν, ἐν ἣ κατ' ἀλήθειαν διαφαίνεται ἀνὰ μέσον τῶν γραμμῶν ἡ δυσφορία τῶν υπογραψάντων βουλευτῶν, υπογραψάντων ἕκ λόγων γενικωτέρας σημασίας, καὶ δὴ ἵνα λήξῃ διαφορά, ὑφισταμένη ἀπὸ τοῦ 1923, παρακωλύουσα τὴν ἀνάπτυξιν ἀγαθῶν σχέσεων μετὰ τῆς Τουρκίας καὶ προκαλοῦσα ἐκκρεμότητα ἐν τῇ ρυθμίσει τῶν κτηματικῶν ἢ περιουσιακῶν συμφερόντων τῶν ἀνταλλαγέντων πληθυσμῶν. Βεβαίως ἐνεδείκνυτο καὶ ἐνδείκνυται ἡ ἐπίλυσις διαφορᾶς οὕτω σημαντικῆς, ἀλλ' ἡ ἐπίλυσις τῆς διαφορᾶς ταύτης ἔδει νὰ ἐπιζητηθῇ διὰ ρυθμίσεως καὶ ἀμφοτεροδαρὸς καὶ μὴ γεννητικῆς ἀνυπαρκτῶν δικαιῶν ἐπὶ ζημίᾳ τῶν τε Ἑλλήνων καὶ τῆς Ἑλλάδος. Παρὰ ταῦτα ἡ Συμφωνία τῆς 1 Δεκεμβρίου 1926 καὶ ἀμφοτεροδαρὲς καὶ γεννητικῆς ἀνυπαρκτῶν δικαιῶν διεπλάσθη, μὴ ληφθεῖσιν, ὅφιν, ρητῶν καὶ σαφῶν διατάξεων τῆς Συνθήκης τῆς Λωζάννης καὶ τῆς ταύτης συνημμένης Συμφωνίας περὶ ἀνταλλαγῆς πληθυσμῶν, διατάξεων κατοχυρουσῶν τὰ κεκτημένα δίκαια καὶ ἀγνοουσῶν τὰ ἀνυπαρκτὰ τοιαῦτα.

Τὰ κυριώτατα θέματα, περὶ ἃ ἐξεδηλώθη καταπληθίσουσα ἀνεπάρκεια διαχειρίσεως ἀπὸ μέρους ἡμῶν, ἀνεπάρκεια ἐνθεν μὲν πλῆξασα κεκτημένα δίκαια ἐνθεν δὲ γεννήσασα ἀνυπαρκτὰ τοιαῦτα, εἶναι· α') ἡ διὰ τῆς Συμφωνίας τῆς 1 Δεκεμβρίου 1926 ἀτομία τῶν διατάξεων τῆς Συνθήκης τῆς Λωζάννης καὶ τῶν προσηρηθέντων ταύτης Πράξεων, δι' ὧν καθορίζοντο τὰ τῆς ρυθμίσεως τῶν ἐπιφαινομένων διαφορῶν καὶ ὠρίζετο ἡ εἰς διαιτησίαν προσφυγὴ, ἐν περιπτώσει διαφωνίας ἢ ἐπιμόνων ἀμφισβητήσεων· β') ἡ ἀποδοχὴ τρόπου συμφητισμοῦ μὴ ὁδηγούντος εἰς πραγματικὸν συμφητισμόν, ἀλλ'

εἰς συμφητισμόν μειωτικὸν τῶν Ἑλληνικῶν δικαιῶν, εἰς συμφητισμόν κατ' ἀκολουθίαν στραγγαλιστικόν· γ') ὁ καθορισμὸς τρόπου ἐκτιμήσεως τῶν ὑπ' ἀνταλλαγὴν ἢ ἐξαγορὰν κτημάτων οὐδαμῶς ἀποδίδοντος τὸ πραγματικῶς ὀρθὸν καὶ δίκαιον, τοῦναντίον δὲ κατεργαζομένου ἐκπληκτικὴν ἀνισότητα ἐπ' ὠφελείᾳ μὲν τῶν Τούρκων ἐπὶ ζημίᾳ δὲ τῶν Ἑλλήνων, καὶ τοῦτο, διότι δὲν ἐλήφθη ὅφιν ὁ περὶ προσφορᾶς καὶ ζητήσεως πλουτολογικὸς νόμος καὶ ἐλησμονήθη ὁ τῆς ἀνατιμήσεως καὶ τῆς ὑποτιμήσεως δημοσιονομικὸς καὶ κοινωνικὸς κανὼν· δ') ὁ ὑπολογισμὸς τῆς ἀξίας τῶν κτημάτων τῶν μὴ ἀνταλλαξιμῶν Ἑλλήνων ὑπηκόων εἰς 800.000.000 δραχμῶν, ἀν καὶ ἡ ἀξία αὐτῶν ἀνέρχεται εἰς πολλὰ δισεκατομμύρια, ὑπολογισμὸς γενόμενος κατὰ τρόπον οὐ μόνον ἰσοσκελίζοντα τὴν ἀξίαν τῶν κτημάτων τῶν ὡς ἄνω μὴ ἀνταλλαξιμῶν Ἑλλήνων ὑπηκόων πρὸς τὴν ἀσυγκρίτως πολὺ μικροτέραν ἀξίαν τῶν μὴ ἀνταλλαξιμῶν Τούρκων ὑπηκόων, ἀνερχομένων εἰς 1.000 κατ' ἀνώτατον ὅρον, ἀλλὰ καὶ περιορίζοντα τὴν ἑκτασιν τοῦ δικαιώματος τῆς ἐξαγορᾶς ἀστικῶν κτημάτων, μεταλλείων, δασῶν καὶ ἄλλων ἐπιχειρήσεων Τούρκων· ε') ἡ ὡς νομικοῦ προσώπου ἀναβίωσις τῆς «Ἐνώσεως καὶ Προόδου», μὴ ὑφισταμένης πλέον οὔτε ὡς κοιμῆται, οὔτε ὡς πολιτικοῦ κόμματος, οὔτε ὡς σωματείου, οὐδέποτε δὲ κατ' ἀλήθειαν διατελεσάσης νομικὸν πρόσωπον ὅφ' ἦν ἐννοίαν ἢ μορφήν διαγράφη παραδόξως ἡ υπογραφείσα Ἑλληνοτουρκικὴ Συμφωνία· στ') ἡ εἰς τὰ τῆς «Ἐνώσεως καὶ Προόδου», διαλυθέντος καὶ ἐκλιπόντος ἐπαναστατικοῦ ὀργανισμοῦ, καὶ τοῦ «Αὐτοκρατορικοῦ Ταμείου», διαλυθέντος καὶ ἐκλιπόντος ὁμοίως ὀργανισμοῦ, ὑπεσέλευσις τῆς Τουρκικῆς Κυβερνήσεως, ἣτις, ἐκδιώξασα πάντα τὰ μέλη τῆς Δυναστικῆς Οἰκογενείας καὶ διαγράψασα ταῦτα ἐκ τοῦ μητρώου τῶν Τούρκων πολιτῶν, οὐδὲν ἔχει δικαίωμα νὰ μεριμνᾷ περὶ αὐτῶν.

Περὶ τὴν διαχείρισίν των ὡς ἄνω θεμάτων καὶ ἄλλων πλείστων ἐπεδελεχθῇ καταπληκτικὴ ἀνεπιστάσια καὶ ἀγνοία ἵνα μὴ τι ἄλλο λεχθῇ. Ἐλέγχεται δὲ ἀπολύτως ἀσύγνωστος οὐ μόνον ἡ ἀγνοία, ἀλλὰ καὶ ἡ ὀλιγωρία ὅσον ἀφορᾷ εἰς τὸ Αὐτοκρατορικὸν Ταμεῖον καὶ εἰς τὰ περιουσιακὰ ζητήματα τῆς Αὐτοκρατορικῆς Οἰκογενείας, ἀγνοία καὶ ὀλιγωρία μὴ ἐπιτρεπομένη εἰς διπλωμά-

τας, δεδομένου ὅτι πάντα ταῦτα οὐ μόνον ἀπετέλεσαν θέμα ἐρεῦνης καὶ ρυθμίσεως ἐν Συνθήκαις καὶ Συμβάσεσιν, ἀλλὰ καὶ ἀποτελοῦσιν ἡδὴ θέμα πολλῆς προσοχῆς ἄξιον, θέμα καὶ οὐσιαστικῶς καὶ τυπικῶς καὶ ὠφελίμως μὴ ὑπακτέον οὐδ' εἰσακτέον ἐν τῇ Ἑλληνοτουρκικῇ Συμφωνίᾳ, τοῦτέστιν ἐν Συμφωνίᾳ ἣτις ἀφορᾷ εἰς συμφέροντα Ἑλλήνων καὶ Τούρκων ὑπηκόων, οὐχὶ δὲ εἰς συμφέροντα ἐκλιπόντων καὶ ἐκπεσόντων ὑπηκόων, περὶ ὧν μόνον ἡ Ἑλλάς ὡς μεσεγγυητὴς, ἐφ' ὅσον καὶ καθ' ὅσον κέκτηνται οὗτοι δίκαια, δύναται καὶ δικαιούται νὰ μεριμνήσῃ.

Περὶ τοῦ σπουδαιστάτου τοῦτου ζητήματος ἐπιβάλλεται νὰ σημειωθῇ τινα, ἵνα νοηθῇ ἡ σημασία αὐτοῦ καὶ ἵνα, νοουμένης ταύτης, ἀποτραπῇ ἡ ἐπιδιωκομένη ἔκτροπος καὶ ἀσύστατος ὑποκατάστασις, ἣν ποῦ μὲν καθώρισε ποῦ δὲ προεβίβανεν ἡ Ἑλληνοτουρκικὴ Συμφωνία, ἀναγνωρίσασα ὡς ἐπιβίον νομικὸν πρόσωπον τὴν ἐκλιπούσαν Ἐνωσιν-Πρόδον καὶ προβλέψασα ὡς πρὸς τὸ Αὐτοκρατορικὸν Ταμεῖον διαιτησίαν ἢ διαπραγματευτοὺς ἀπ' εὐθείας. Τὰ κτήματα εἰς ἃ ὑφίσταμένη ἡ «Ἐνωσις-Πρόδος» ἠθέλησε νὰ ὑπεισέλθῃ ἡ δημοκρατικὴ κυβέρνησις τῆς Ἀγκύρας εἶναι δύο εἰδῶν ἢ κατηγοριῶν· τὰ ἰδιόκτητα ἐκλιπόντων σουλτάνων ἢ ἐκλιπουσῶν σουλτανῶν καὶ τὰ ἀνήκοντα ἐξ ἀδυναστείας εἰς δόλκλῃρον τὴν Δυναστείαν τῶν Ὀσμάν, εἰς ἅπαντα δηλαδὴ τὰ μέλη αὐτῆς, ὧν προΐσταται ὁ ἐκάστοτε σουλτάνος ὡς ἀρχηγὸς τῆς Δυναστικῆς Οἰκογενείας. Τῷ 1908 ὁ Ἀβδὺλ Χαμίτ πιεζόμενος ὑπὸ τοῦ «Κομιτάτου Ἐνώσεως καὶ Προόδου» ἐξεχώρησε γαίλας καὶ ἀκίνητα τελούσιν ὑπὸ τὴν διαχείρισιν τοῦ Αὐτοκρατορικοῦ Οἴκου καὶ ἀποφέροντα εἰσόδημα 400.000 λιρῶν ἐτησίως εἰς τὸ Ὑπουργεῖον ἐπὶ τῶν Οἰκονομικῶν, ἵνα ἐκ τῶν εἰσοδημάτων τούτων ἀφ' ἑνὸς μὲν ἰσοσκελισθῇ ὁ Προϋπολογισμὸς, ἀφ' ἑτέρου δὲ ἐξοικονομηθῇ χρεολυσία ἐπαρκῆς πρὸς ἀπόσβεσιν δανείου λιρῶν 1.000.000 προορισθέντος εἰς πληρωμὴν καθυστερομένων μισθῶν καὶ ἄλλων τινῶν δαπανῶν. Ἡ ὑπὸ τοιαύτην ἐννοίαν ἐκχώρησις τῶν ὡς ἄνω γαιῶν καὶ κτημάτων, ὧν ἄλλα ἀνήκον εἰς τὸν Ἀβδὺλ Χαμίτ καὶ ἄλλα εἰς δόλκλῃρον ἐξ ἀδυναστείας τὴν Δυναστείαν Οἰκογένειαν, ἦτο προσωρινή, δηλαδὴ περιωρίζετο ἡ ὑπὸ τοῦ Ὑπουργείου ἐπὶ τῶν Οἰκονομικῶν διαχείρισις αὐτῶν μέχρι ἐκπληρώσεως τοῦ σκοποῦ, δι' ὃν προσωρινῶς ἐξεχώρηθησαν.

Τοναύτη ἐν γενικωτάταις γραμμαῖς ἡ ἐν-

νοία καὶ ἡ μορφή τῆς γενομένης τῷ 1908 ἐκχώρησεως, ἣτις εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς ἀπέδρασε τὴν ἀμφοτεροδαρὴν σημασίαν καὶ κατ' ἀκολουθίαν τὴν ἰσχύν αὐτῆς, δεδομένου ὅτι οὐδὲ δάνειον συνήφθη οὐδὲ χρεοδωσία, δανείου μὴ συναφθέντος, προέκυψεν οὐδὲ ἰσοσκελισμός τοῦ Προϋπολογισμοῦ ἐπεζητήθη. Συνεπῶς κατὰ κανόνα δικονομικὸν οὐδὲ αὐτὴ ἡ γενομένη προσωρινὴ ἐκχώρησις ἠτόνησε καὶ τοῦτο διότι ἡ «Ἐνωσις-Πρόδος», προκαλέσασα καὶ ἐκδιώσασα τὴν ἄνω ἐκχώρησιν, δὲν ἀπέδρασε κατ' ἀλήθειαν εἰς τὴν ἐκπληρωσιν τοῦ σκοποῦ, δι' ὃν ἤθεν ἐπεζητήθη αὐτή, ἀλλ' εἰς τὴν ἰδιοποίησιν τῶν ἐν τῇ ἐκχώρησει περιληφθέντων κτημάτων καὶ γαιῶν, ὅπερ δὲν κατῴρθωσε κατόπιν τῆς στάσεως τῆς Κυβερνήσεως. Κιὰ μὴλ Πασά, τῶν ἐπελθουσῶν πολεμικῶν τρόπων καὶ τοῦ ἀνεγδότου τῶν διαδεχθέντων τὸν Ἀβδὺλ Χαμίτ σουλτάνων.

Οὕτως ἐχόντων τῶν πραγμάτων, τῆς «Ἐνώσεως-Προόδου» οὐδὲν ἐπιτυχούσης καὶ κατ' ἐπίμετρον ἐκλιπούσης, ρητῶν διατάξεων τῶν Ἀθηνῶν καὶ τῆς Λωζάννης τελεσιδικῶς ρυθμιζουσῶν τὰ ἀναγόμενα εἰς ἰδιόκτητα κτήματα τῶν Σουλτάνων καὶ τῆς ὀλομελείας τῆς Δυναστικῆς Οἰκογενείας καὶ ὀρίζουσῶν τὴν ἐν περιπτώσει διαφωνίας πρὸς τοὺς ἰδιόκτητας προσφυγὴν εἰς διαιτησίαν, διὰ τίνα λόγον καὶ κατὰ τίνα εἴρηδον ἐγένετο ἡ ἐν τῇ Ἑλληνοτουρκικῇ Συμφωνίᾳ ἔκτροπος διατύπωσις, ἀποτελοῦσα ἀρνήσιν ἢ μείωσιν κεκτημένων δικαιῶν καὶ ἀναγνώρισιν εἰς τὴν Τουρκίαν δικαιωμάτων, ἔστω καὶ ὑπὸ τύπον βραδυτέρας συζητήσεως ἢ ἀμφισβητήσεως, ἐπὶ κτημάτων, ὧν ἄλλα μὲν περιέχονται εἰς τὴν Ἑλλάδα κατὰ Συμβατικὴν καὶ αὐθεντικὴν ἐρμηνείαν τῆς Συνθήκης τῶν Ἀθηνῶν, ἄλλα δὲ παραμένουσιν ὑπὸ τὴν κυριότητα τῶν νομίμων ἰδιοκτητῶν αὐτῶν, οὐδὲν τὸ κοινὸν ἐχόντων πλέον μετὰ τῆς Τουρκικῆς Κυβερνήσεως καὶ ἐπιδικόντων συνεγγόνησιν μετὰ τῆς Ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως, μεσεγγυούχου δυνάμει Διεθνῶν Πράξεων; Πῶς εἶναι δυνατόν νὰ μὴ ληφθῶσι πάντα ταῦτα ὅφιν καὶ νὰ μὴ καθορισθῇ ὅτι ἡ ὑπὸ τῆς Ἑλληνοτουρκικῆς Συμφωνίας διαγραφομένη ρύθμισις πλῆττει ζωτικώτατα ἐθνικὰ συμφέροντα καὶ κατεργάζεται ἀνωμαλίας σοβαρωτάτας, καὶ δὴ ἐπικινδύνους, ὑπὸ πᾶσαν ἐποψίν; Βεβαίως ἡ Βουλὴ τῶν Ἑλλήνων θὰ μελετήσῃ δεόντως πάντα ταῦτα.

Γ. Κ. ΣΚΑΛΙΕΡΗΣ

Τύποις «ΑΚΡΟΠΟΛΕΩΣ»

ΟΙΚΟΝΟΜΟΛΟΓΙΚΗ ΕΒΔΟΜΑΣ

Μετά λυσσώδη κοινοβουλευτικήν αντίδρασιν ή σύμβασιν «Πάουερ» εκυρώθη υπό της Βουλής λόγω του συνδυασμού της επικυρώσεως αυτής προς την όλην θέσιν της Οικουμενικής Κυβερνήσεως.

Ελεγχθησαν τσαούτα κατά της ρηθείσης συμβάσεως ώστε εις τον πολύν κόσμον να δημιουργηθή ή εντύπωσις, ότι πρόκειται ούχι περί θεμιτής αλλά περί καθαρώς ληστρικής επιχειρήσεως. Είς τούτο συνέβαλεν όχι όλλίγον και ή διατυπωθείσα παρά μελών της Κυβερνήσεως γνώμη ότι αυτοί ως υπεύθυνοι υπουργός ούδέποτε θα υπέγραφον τιαύτην σύμβασιν.

Εδημιουργήθη τεχνικώς τσαούτη εχθρική, όσον και πεπλανημένη κατά της «Πάουερ» ατμόσφαιρα εν τη κοινη γνώμη ώστε μετά δυσκολίας να δύναται να τολήσῃ τις ν' αναλάβη την υπεράσπισιν της χωρίς να κινδυνεύσῃ να θεωρηθῇ ως έπηρεασθείς από τον χροσόν της ενδιαφερομένης εταιρείας. Μολαταύτα νομίζοντες ότι στοιχειώδεις καθήκον συνειδήσεως μάς επιβάλλει όπως θέσωμεν τα ζητήματα εν τη πραγματική των θέσει, δέν θα διατάσωμεν απερίφραστως να διατυπώσωμεν την περί «Πάουερ» γνώμην ήμῶν.

Η εταιρεία της «Πάουερ» ανέλαβε διά της συμβάσεως την εκτέλεσιν ενός κολοσσιαίου έργου διά την Ελλάδα. Ανέλαβεν όχι μόνον τόν ηλεκτροφοτισμόν, αλλά και την ηλεκτροκίνησιν των Αθηνών. Είναι επόμενον, ότι εν τοιοῦτον κολοσσιαίον έργον δέν δύναται ν' αναληφθῇ εἰμή υπό δυσμενεστέρους όρους υπό πολλῶν διακεκριμένων εταιρειών. Διότι ἄς ελθῶμεν εις την πραγματικότητα και ἄς αναλογισθώμεν ότι διά τὸ ζήτημα τοῦ ηλεκτροφοτισμοῦ ἐναντι της εταιρείας «Πάουερ» ἵσταται ή παλαιά Ἑλληνοβελγική εταιρεία ή μέχρι τούδε εργαζομένη. Οὐδείς νομίζομεν θά ἤδύνατο εἰλικρινῶς να υποστηρίξῃ ότι ή εξακολούθησις της νῦν καταστάσεως διά της προτιμήσεως τῶν ὄρων της Ἑλληνοβελγικῆς εταιρείας θά ἦτο τι τὸ εὐκαταῖον. Διότι θά ἐσημαίνεν την ἀπόλυτον κατὰ τὴν τῶν Αθηνῶν εἰς στασιμότητα και εἰς ἀγροίκον κατάστασιν. Οὔτε δὲ θά ἤδύνατο να ἐλπίσῃ τις σοβαρὰν βελτίωσιν της ηλεκτροκινήσεως Αθηνῶν διά της μεμονωμένης συνεισφοράς πρὸς την νῦν εταιρείαν Ἀττικῶν Σιδηροδρόμων. Η διατήρησις τοῦ αἵματος τοῦ παρελθόντος θά ἦτο ἐγκληματικὸν σφάλμα και μάλιστα μετὰ την ἐξάπλωσιν ἣν ἔλαβον αἱ Αθῆναι.

Αντὶ τούτου μία σοβαρὰ εταιρεία ανέλαβεν την ριζικὴν ἀνακαίνισιν ἀμφοτέρων τῶν ἔργων.

Αντὶ τοῦ νῦν σιδηροδρόμου Κηφισοῦ εἰς ἑτερος ηλεκτρικὸς θά συνδέῃ τὰς Αθῆνας. Ἀλλὰ την εκτέλεσιν τῶν κολοσσιαίων αὐτῶν ἔργων δέν δύναται ν' ἀναθέσῃ τις εἰς οἰανδήποτε εταιρείαν. Μόνον εἰς εταιρείαν παρέχουσαν τὰ στοιχεῖα ότι θά δυνηθῇ να βαστάσῃ τὸ βάρος τῶν ἔργων, ἔπρεπε ν' ἀνατεθῇ ή εκτέλεσις αὕτη. Καὶ ὡς τιαύτη οὐδεμία ἀνωτέρα της «Πάουερ» ὑπῆρχε.

Ἀλλὰ λέγουσιν ότι οἱ ὅροι της συμβάσεως εἶναι ληστρικοί. Ὅτι ὠφελεῖται ή εταιρεία αὕτη ἀναμφισβήτητον. Διότι οὐδείς Ἄγγλος κεφαλαιούχος θά εἶχε την μορῖαν να μεταφέρῃ τὰ κεφάλαιά του ἐν Ἑλλάδι ἐὰν δέν ἐπρόκειτο να

ὠφεληθῇ περισσότερον τῶν ὅσα ὠφελεῖται ἐκ της τοποθετήσεως αὐτῶν ἐν Ἀγγλίᾳ. Ἀλλὰ ότι εἶναι ληστρικοί, τοῦτο εἶναι ἀκατανόητον. Διότι προεκηρύχθη διεθνὴς διαγωνισμός και οὐδεμία ἐτέρα εταιρεία με εὐνοϊκωτέρους ὁρους ἐνεφανίσθη. Ἐὰν ἦσαν τόσον τρομακτικὰ τὰ κέρδη, δέν θά ἐσπευδον να διαγωνισθῶν και ἄλλαι εταιρεῖαι;

Ἐὰν πραγματοποιηθῶν αἱ βελτιώσεις, ἄς ἀνήγγειλεν δ κ. ὑπουργός της Συγκοινωνίας και αἰτινας θά ἐξασφαλίσουν την ἐργασίαν εις τοὺς σωφὲρ τῶν Αθηνῶν, νομίζομεν ότι ή σύμβασις της «Πάουερ» ὄχι μόνον ληστρική διά την Ἑλλάδα δέν εἶναι, ἀλλὰ ἀντιθέτως λίαν εὐεργετική.

Τὸ τελευταῖον ὅμως θ' ἀντιληφθῇ τις, ὅταν μετὰ τινα ἔτη εὐρίσκειται εις την θέσιν να διακρίνῃ την διαφορὰν ἀπὸ τοῦ νῦν ηλεκτροφοτισμοῦ και ἀπὸ την σημερινὴν ἀθλίαν συγκοινωνιακὴν κίνησιν τῶν Αθηνῶν.

***

Τὸ Ὑπουργικὸν Συμβούλιον ἀπησχόλησεν ἐπὶ μακρὸν τὸ ζήτημα της οικονομικῆς καταστάσεως και δ κ. Καφαντάρης ἐποίησεν μακρὰν εἰσήγησιν τῶν πορισμάτων της μελέτης αὐτοῦ πρὸς καταρτισμὸν τοῦ προϋπολογισμοῦ. Κατὰ τὰς γενομένας ὑπὸ τῶν ἐμπειρογνομόνων ἐκθέσεις αἱ οικονομίαι δύνανται να φθάσουν τὰ 1.400.000.000 ἑκατομμύρια, περικοπτομένων τῶν στρατιωτικῶν και ναυτικῶν πιστώσεων. Τὸ δημόσιον χρέος ἀνέρχεται κατὰ τοὺς ὑπολογισμοὺς τῶν ἐμπειρογνομόνων εἰς τριάκοντα και ἐν δισεκατομμύρια δραχμῶν, ἐξ ὧν 8 δισεκατομμύρια εἶνε τὸ ἐσωτερικὸν εἰς δραχμὰς δημόσιον χρέος. Τὸ ἔλλειμμα τοῦ προϋπολογισμοῦ υπερβαίνει τὸ δισεκατομμύριον και ή Κυβέρνησις διά τούτο μελετᾷ τὸν τρόπον της καλύψεως αὐτοῦ ἢ διά νέων φορολογιῶν ἢ διά καταργήσεως ὑπηρεσιῶν και θέσεων της δικαίσεως ἐν γένει.

***

Συνήλθεν εἰς πολλὰς συνεδριάσεις τὸ Ἐπαγγελματικὸν Συνέδριον και ἡσυχολήθη ἐπὶ ζητημάτων γενικῶν. Ἐξετάσθη και τὸ οικονομικὸν ζήτημα και τὸ περί ἐνοικιοστασίου και τὸ περί ἐλευθερίας τοῦ ἐμπορίου και διευπλώθησαν εὐχαί και προτάσεις, ἐφ' ὧν τῶν θεμάτων τούτων πρὸς την Κυβέρνησιν και την Βουλὴν.

ΒΙΒΛΙΟΚΡΙΣΙΑΙ

Ἡ «Νέα Ἐποχή» θά δημοσιεύει βιβλιοκρισίας μόνον τῶν πρὸς αὐτὴν ἀποστελλομένων βιβλίων.

ΤΟ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΝ ΠΡΟΒΛΗΜΑ

Τὸ σπουδαιότερον πρόβλημα ποῦ ἀντίκρουσαν τὰ μεταπολεμικὰ Κράτη εἶναι τὸ οἰκονομικόν. Ἄν ἐνθυμούμαι καλῶς κάποιος Ἄγγλος οικονομολόγος ἐθεώρησεν ἐξαιρετικῶς δυστυχῇ ἄνθρωπον τὸν μεταπολεμικὸν ὑπουργὸν τῶν Οἰκονομικῶν οἰονδήποτε ἐκ τῶν Κρατῶν, τὰ ὁποῖα μετέσχον τοῦ μεγάλου πολέμου. Ἰδιαιτέραν δέξηται παρουσιάζει τὸ πρόβλημα αὐτὸ εἰς την Ἑλλάδα. Ἡ παράσις τοῦ πολέμου, ή ἀτυχὴς ἐκβάσις της Μικρασιατικῆς ἐκστρατείας, ή ἀνάγκη της ἀπορροφῆσεως και της ἀποκαταστάσεως τῶν προσφύγων, ή ἐσωτερικὴ ἀνωμαλία και ή ἐξ αὐτῆς οικονομικὴ ἀπομόνωσις της Ἑλλάδος εἶναι ἐκ τῶν κυριωτέρων αἰτιῶν.

Της λύσεως τοῦ προβλήματος ἐπελήφθησαν ἔως τώρα και ἐπιλαμβάνονται ἀκόμη πολλοί. Μετὰ ἐμπεριστατωμένην ἐξέτασιν τῶν πραγμάτων καταλήγουν συνήθως εἰς κάποιαν ἀμχανίαν διά την λύσιν τῶν παρόντων προβλημάτων και εἰς ἀφρόνους ἐλπίδας διά τὸ οικονομικόν μας μέλλον. Δέν πρόκειται ν' ἀρηθῶ, οὔτε την ἰκανότητα οὔτε την εἰδικότητα τῶν ἐπιλαμβανομένων τοῦ ζητήματος. Θά ὑποβάλω ὅμως και ἐγὼ μερικὰς σκέψεις μου ἐν σχέσει με την μέθοδον, την ὁποίαν πρέπει ν' ἀκολουθῇσωμεν πρὸς λύσιν τοῦ προβλήματος.

Εἶναι προφανές, ότι ή οικονομική μας ἀνόρθωσις πρέπει ν' ἀρχίσῃ ἀπὸ την δημοσιονομικὴν. Πρέπει πρὸ παντὸς να ἐπιτύχωμεν πᾶσιν θυσίαις ἰσοζύγιον τοῦ προϋπολογισμοῦ. Τοῦτο ἀποδέχονται πάντες. Διὰ να ἐπιτύχωμεν ὅμως τὸ ἰσοζύγιον πρέπει να γίνῃ ή ἐλάττωσις τῶν δαπανῶν ή αὔξησις τῶν ἐσόδων. Διὰ να αὔξῃσιν πάλιν τὰ ἔσοδα πρέπει ή να αὔξηθῇ τὸ ποσοστὸν τῶν φόρων ή να θεσπισθῶν νέοι φόροι ή να ἐπιτευχθῇ καλλιτέρα ἀπόδοσις τῶν ἤδη ὑπαρχόντων ή να αὔξηθῇ ή ετήσια ἀπόδοσις τοῦ ἐθνικοῦ πλούτου, ὥστε να αὔξῃσιν και τὰ ἔσοδα τοῦ Κράτους. Αὔξησις τοῦ ποσοστοῦ τῶν φόρων και ἐπιβολή νέων φορολογιῶν εἶναι κατὰ την κοινὴν ἀντίληψιν ἀδύνατος σήμερον αὔξησις τῶν ἐσόδων τοῦ Κράτους διά καλύτερας ἀποδόσεως τῶν φόρων δέν πρόκειται να ἀποφέρῃ τόσα ὥστε να ἐπιτευχθῇ τὸ ἰσοζύγιον τοῦ προϋπολογισμοῦ. Αὔξησις τῶν Κρατικῶν ἐσόδων διά της αὔξεσεως της ετήσιος ἀποδόσεως τοῦ ἐθνικοῦ πλούτου εἶναι εὐκατα και πρέπει ὄντως να ἐπισύρῃ την προσοχὴν τῶν ἀρμοδίων θά εἶναι ή ὀριστικὴ λύσις και τοῦ οικονομικοῦ και τοῦ δημοσιονομικοῦ προβλήματος της χώρας. Ἀλλὰ εἶναι προφανές, ότι ή ἐκμετάλλεσις ὧν τῶν πλουτοπαραγωγικῶν δυνάμεων της χώρας, ἥτις θά ἔχῃ ὡς ἀποτέλεσμα την αὔξησιν της ετήσιας ἀποδόσεως τοῦ ἐθνικοῦ πλούτου δέν δύναται να γίνῃ ἀμέσως και δέν δύναται να ἐλαττωθῇ. Παρ' ὅλα ταῦτα εἶναι γεγονὸς, ότι πρέπει τάχιστα να λυθῇ τὸ δημοσιονομικὸν ζήτημα της Ἑλλάδος. Καὶ ἀνάγκην ἐφόσον δέν δύναται να ἐπιτευχθῇ τὸ ἰσοζύγιον τοῦ προϋπολογισμοῦ δι' αὔξεσεως τῶν ἐσόδων πρέπει να καταβληθῇ προσπάθεια ὅπως ἐπιτευχθῇ τοῦτο δι' ἐλαττώσεως τῶν δαπανῶν, τοῦτέστι δι' οικονομίαν.

Καὶ εἰς τὸ ζήτημα τῶν οικονομῶν, ὅλοι οἱ Ἕλληνες, πλὴν τῶν βλαπτομένων ἐξ αὐτῶν, εἰμεθα σύμφωνοι. Ἀλλὰ νομίζω, ότι δὲν ἀκολουθεῖται καλὴ μέθοδος παρὰ τῶν διαφόρων ἐπιτροπῶν ή ὑπηρεσιῶν ὡς πρὸς τὸν τρόπον της ἐπιτεύξεως τῶν οικονομῶν και της περικοπῆς δαπανῶν. Ἐρευνῶντες τὰς δαπάνας τῶν διαφόρων ὑπουργείων ἐξετάζουσι ποῖα εἶναι περιττὰ και καταλήγουν εἰς την ἀπόλυσιν μερικῶν δακτυλογράφων και μερικῶν κλητῆρων. Ἀλλὰ κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον δέν δύναται να γίνουσι σοβαραὶ οικονομίαι.

Ἐὰν θέλωμεν σοβαρῶς να ἐπιδιώξωμεν ἰσοζύγιον τοῦ προϋπολογισμοῦ πρέπει να ἐξετάσωμεν πρῶτον ποῖον θά εἶναι τὸ maximum τῶν ἐσόδων, τὰ ὁποῖα εἶναι θέσμιμα, ότι θά πραγματοποιηθῶν και να περικοπώμεν ἐκ τῶν δαπανῶν ὅσῳ κληροῦν τὸ ποσὸν τῶν ἐσόδων, τὸ ὅποσον δέν καλύπτει τὰ ὑπὸ τῶν ἐσόδων.

Ἐξετάζοντες μετὰ ταῦτα τὰς διαφορὰς δαπάνας τοῦ προϋπολογισμοῦ δέν θά ἐξετάσωμεν ἀπολύτως ἀν εἶναι χρήσιμοι αὗται, ἀλλὰ σχετικῶς ποῖα εἶναι αἱ χρησιμότεραι διὰ τὰ διατηρηθῶν, διότι αἱ ἄλλαι δαπάναι και ἐὰν δέν εἶναι χρήσιμοι και ἀνάγκην θά περικοπῶν ἐφόσον αὐτὴ ἔστιν ἄλλως γενεσθῶν. Ἐὰν και μετὰ την περικοπὴν ὧν τῶν μὴ ἐπιτευχθῶν και τῶν μὴ ἀπολύτως ἀναγκαίων δαπανῶν δέν ἐπιτευχθῇ τὸ ἰσοζύγιον τότε θά πρέπει να γίνῃ ἀνάλογος μείωσις και τῶν ἀναγκαίων ἀκόμη δαπανῶν. Ὅταν δέν δυνάμεθα να ἔχωμεν περισσότερα ἔσοδα ἀφείλομεν να ἐλαττώσωμεν τὰ ἔσοδά μας.

Ἀφοῦ δι' αὐτοῦ τοῦ τρόπου ἐπιτευχώμεν τὸ ἰσοζύγιον τοῦ προϋπολογισμοῦ, εἶναι προφανές, ότι ή ἐκμετάλλεσις ὧν τῶν πλουτοπαραγωγικῶν δυνάμεων της χώρας, ἥτις θά ἔχῃ ὡς ἀποτέλεσμα την αὔξησιν της ετήσιας ἀποδόσεως τοῦ ἐθνικοῦ πλούτου δέν δύναται να γίνῃ ἀμέσως και δέν δύναται να ἐλαττωθῇ. Παρ' ὅλα ταῦτα εἶναι γεγονὸς, ότι πρέπει τάχιστα να λυθῇ τὸ δημοσιονομικὸν ζήτημα της Ἑλλάδος. Καὶ ἀνάγκην ἐφόσον δέν δύναται να ἐπιτευχθῇ τὸ ἰσοζύγιον τοῦ προϋπολογισμοῦ δι' αὔξεσεως τῶν ἐσόδων πρέπει να καταβληθῇ προσπάθεια ὅπως ἐπιτευχθῇ τοῦτο δι' ἐλαττώσεως τῶν δαπανῶν, τοῦτέστι δι' οικονομίαν.

νές, δι' ἃ εἰσέλθωμεν εἰς τὸ στάδιον τῆς οικονομικῆς ἀναρρώσεως. Ἡ πολιτικὴ ὁμαλότης, ἡ ἐπίδοσις τῶν προσφύγων καὶ τῶν ἐντοπίων εἰς τὰ εἰρηνικὰ ἔργα καὶ ἰδίως εἰς τὴν καλλιέργειαν τῆς γῆς, ἡ ἀνάπτυξις τῆς βιομηχανίας, ἡ προαγωγή τῆς ναυτιλίας διὰ τῆς ἰδιωτικῆς πρὸς πλοῦτος προωτοδοσίας, ἡ εἰσδοξὸς ξένων κεφαλαίων διὰ τὴν ἐκμετάλλευσιν τοῦ φυσικοῦ πλούτου τῆς χώρας θὰ ἐπιτρέψουν σὺν τῇ οικονομικῇ ἐδεξίᾳ τῶν αὐτόμων καὶ τὴν αὐξήσει τῶν ἐσόδων τοῦ προϋπολογισμοῦ. Τότε αὐξανόμενων τῶν

ἐσόδων θὰ δυνάμεθα νὰ αὐξάνωμεν ἐκάστοτε καὶ τὰς δαπάνας εἰς τρόπον ὥστε ἀφ' ἐνδὸς νὰ ἀνταποκρινώμεθα εἰς τὰς ὑποχρεώσεις συγχρόνου Κράτους, ἀφ' ἐτέρου διὰ τῶν προσθέτων δαπανῶν νὰ συντελῶμεν εἰς νέαν αὐξήσει τῆς ἀποδόσεως τοῦ ἐθνικοῦ πλούτου.

Φρονοῦμεν, δι' ἃ νὰ ἀναρρώσῃ οικονομικῶς ἡ Ἑλλὰς πρέπει νὰ ἀνέλθῃ τὸν κουραστικὸν αὐτὸν ἀνήφορον.

ΚΩΝΣΤ. ΜΙΧ. ΚΑΛΛΙΑΣ
Δικηγόρος

ΜΟΡΦΩΤΙΚΑ ΣΧΟΛΕΙΑ

Ἡ κατὰπτωσις καὶ ἡ παρακμὴ ἐνὸς λαοῦ χαρακτηρίζεται ἀπὸ τὸ γινώσκειν τῆς δουλικῆς πονηρίας καὶ τοῦ ὧμοῦ ἐγωϊσμοῦ.

Θὰ ἀναλύσωμεν κατὰ τὸ δυνατόν, καὶ συντόμως καὶ περιωρισμένως, τὰς ιδιότητας τοῦ ἐγωϊσμοῦ καὶ τῆς πονηρίας καὶ θὰ προσπαθήσωμεν νὰ ὑποδείξωμεν τὰ μέσα, διὰ τῶν ὁποίων θὰ δυνηθῇ ὁ Ἑλληνικὸς Λαὸς, ὁ παρὰσυνθεὶς ἀπὸ πῶν ψευδοπολιτισμῶν καὶ ἐμφανίζων τὴν γάργραν τῶν ἀνωτέρω ιδιοτήτων, νὰ ἐξυγιανθῇ καὶ νὰ ἀκμάσῃ, ὥπως καὶ οἱ ἀκολουθοῦντες τὸν ὑγιᾶ πολιτισμὸν λαοί.

Ἐμμεθα λαὸς, οὐτινος ἡ ἀπελευθέρωσις ἐκ τῆς δουλείας ἤρξατο ἀπὸ αἰῶνος καὶ πλέον, καὶ ἀκόμη δὲν κατορθώσαμεν νὰ περιορισθῇ ἡ ἐξ αἰτίας τῆς δουλείας ἐντατικώτατα ἀναπτυχθεῖσα ἐν ἡμῖν εὐτελής πονηρία. Ἐάν ἡ πονηρία ἦτο τιμητικὴ διὰ τὸν τυχόντα καλῆς ἀνατροφῆς καὶ τὸν ἠθικῶς μορφωμένον, θὰ ἐδιδάσκετο αὕτη. Ἡ πονηρία, ἐνέχουσα τὴν ἀπάτην καὶ τὸ ψεῦδος, ἐκδηλοῦται μόνον εἰς τὸν δούλον, εἰς τὸν ὑπὸ τὸν ζυγὸν τυράννου σκληροῦ δεσπότητος εὐρισκόμενον. Χαρακτηρίζει τὸν μὴ ἔχοντα ἰδίαν σκέψιν, θέλησιν καὶ ἀπόφασιν ἄνθρωπον.

Τὸν ἐστερημένον τοῦ δικαιώματος νὰ ἐξωτερικεύῃ τὰς σκέψεις του καὶ τὴν βούλησιν του. Χαρακτηρίζεται δι' αὐτῆς ὁ ἐξηνδραποδισμένος πολιτικῶς καὶ κοινωνικῶς. Ἀναπτύσσονται δὲ εἰς αὐτὸν, μετὰ τοῦ ψεύδους καὶ τῆς ἀπάτης, καὶ ὁ φθόνος, τὸ μῖσος καὶ ἡ ἐκδικητικότης. Ἡ πάντοτε δολία διάθεσις τῆς ψυχῆς τοῦ ἀπομακρύνει ἀπ' αὐτῆς πᾶσαν ἐξευγενιστικὴν ἐπίδρασιν καὶ εἰς αὐτὴν ἔχει οὗτος ροπήν πρὸς ὑπερτέραν πνευματικῶς καὶ ἠθικῶς κατάστασιν.

Τὸ ἐλάττωμα τῆς πονηρίας ἀποτροπιάζει τοὺς πάντας ἐπειδὴ τὸ ψεῦδος, ἡ ἀπότη καὶ ἡ ὑποκρισία γεννῶσι μεταξὺ ὁμοίων ἀνθρώπων τὴν δυσπιστίαν καὶ τὴν καχυποψίαν. Οὕτω δὲ πάντες ζημιοῦνται. Μόνον ἡ καλὴ πίστις, ἀδελ-

φικῶς συνδέουσα τὰς κοινωνικὰς μάζας, εἶναι ἱκανὴ νὰ στερεώσῃ πρόοδον καὶ εὐημερίαν εἰς τοὺς λαούς. Ἀλλὰ διὰ νὰ θλαστήσῃ ἡ καλὴ πίστις καὶ ἐξαφανισθῶν αἱ ἀκανθαὶ τοῦ ψεύδους ἀπὸ τὴν κοινωνίαν, ἔχομεν ἀνάγκη μεθοδικῆς καλλιεργείας, ἡ ὁποία ἀπὸ τὰ σχολεῖα πρέπει ν' ἀρχίζῃ.

Ἐμμεθα λαὸς ἀπὸ τόσων ἐτῶν ἐλεύθερος καὶ τὰ σχολεῖά μας δὲν κατρώσαν νὰ μελώσωσι τὴν κτηνώδη καὶ ἀντικεινικὴν ἐκδήλωσιν τοῦ ἐγωϊσμοῦ. Ἡ φωτεινὴ καὶ ὁρθὴ παιδεία καταστέλλει τὸν ἀτομικὸν ἐγωϊσμόν, τὸν ἐκδηλούμενον δηλ. εἰς θάρος τοῦ συνόλου, τῶν ἄλλων μετὰ τῶν ὁποίων ἐν τοῦτοις ἔχομεν ἀλληλέγγυα συμφέροντα καὶ ἀναπτύσσει τὸ αἶσθημα τοῦ ἐθνικοῦ ἐγωϊσμοῦ, τοῦ συναντιστικοῦ, ὅχι τοῦ ἀνταγωνιστικοῦ, τοῦ ἐγωϊσμοῦ τῆς κοινότητος, τῆς φύλης, τοῦ ἔθνους, ὅπως ἀνέλθῃ τοῦτο διὰ συγκεντρώσεως ὅλων τῶν ἀτομικῶν ἰκανότητων εἰς ἀνώτερον ἐπίπεδον πολιτισμοῦ. Πόσον οἰκτρότατον καὶ βαρύνοντα χαρακτηριστικὸν τῆς σημερινῆς κοινωνικότητός μας εἶναι τὸ γεγονὸς τῆς τελείας ἀπουσίας ἀπὸ τὰς ψυχὰς τῶν νέων τοῦ συναισθήματος τοῦ σεβασμοῦ καὶ τῆς εὐλαβείας πρὸς τοὺς πρεσβυτέρους, πρὸς τοὺς ἐξέχοντας ἐν τῇ κοινωνίᾳ ἡμῶν ἄνδρας, πρὸς τοὺς κατέχοντας ἰδιαιτέραν θέσιν ἐν αὐτῇ! Ἐμμεθα ἐντελῶς ἀπαιδωγῆται, δὲν ἔχομεν ἐνιαῖον σύστημα ἐθνικῆς καὶ κοινωνικῆς παιδαγωγήσεως, ἐκάστη οἰκογένεια παρ' ἡμῖν μορφώνει κατὰ τὴν ἰδίαν τῆς ἀδέσποτον καὶ ἀμαθῆ ἀντίληψιν τὰ τέκνα τῆς.

Τόσον πολὺ δὲ ὑστεροῦμεν εἰς ἀληθῆ μόρφωσιν καὶ παιδείαν, ὥστε διὰ τὴν ἀντίληψίν μας τὸ ἄκρον ἄωτον τῆς ἀξίας καὶ τῆς ἀρετῆς τὸ χαρακτηρίζει τὸ ἐνδυμα καὶ οὐδὲν πλέον!

Τὴν ἀξίαν τῆς μορφώσεως ὁ ἀμόρφωτος, ὁ ἀπαιδευτος, ὁ ἡμιμαθὴς δὲν τὴν ἐννοεῖ συνήθως.

Δὲν ἀντιλαμβάνεται ὅτι ὁ εὐπαιδευτος καὶ ἠθικῶς μορφωμένος εἶναι πλῆρτον δοχεῖον διὰ τοῦ ἔχει χρυσίον, εἴτε μὴ, ἔχει τὴν ἀξίαν του. Ἐνῷ ὁ ἄξεστος, ὁ ἀμόρφωτος εἶναι δοχεῖον, τὸ ὁποῖον εἴτε εἶναι πλῆρες χρυσίου, εἴτε ὄχι εἶναι ἄνευ ἀξίας.

Ἐάν δὲν συνέλθωσι τὸ Κράτος καὶ ἡ Κοινωνία διὰ τῆς ρυθμικῆς καὶ ἀναλογικῆς διακρίσεως καὶ ὁργανώσεως τῶν λειτουργιῶν καὶ τῶν τάξεων αὐτῶν, θὰ φθάσωμεν ὁλοταχῶς εἰς τὴν καταστροφὴν.

Μόνον τὰ μετὰ σύστημα καὶ μέθοδον Μορφωτικά Σχολεῖα, πάντως διὰ μετακλίσεως ξένων ὁργανωτῶν, θὰ προετοιμάσωσι Μητέρας διὰ τὴν ἀνατροφὴν, Συζύγους διὰ τὴν ἀρμονικὴν οἰκιακὴν διαβίωσιν καὶ οἰκοδεσποίνας διὰ τὴν συγκράτησιν τῆς οἰκογενείας καὶ τῆς οἰκογενειακῆς ἀλληλεγγύης, ἐξ ἧς προκύπτει ἡ κοινωνία.

Ἀθήναι, 26—4—927

ΒΑΣ. ΣΤΑΜΟΥΛΑΚΗΣ

Η ΣΕΡΒΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΤΗΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Αἱ δυσκολίαι, τὰς ὁποίας ἔφερε κατὰ τὰ τελευταῖα ταῦτα ἔτη ἡ Σερβία εἰς τὸ Ἑλληνικὸν ἐμπόριον, ἠνάγκασε τοῦτο νὰ στραφῇ ἐν μέρει πρὸς τὴν Βουλγαρίαν καὶ Ρουμανίαν ὁπόθεν ἐπρομηθεύθη κατὰ τὸ 1926 σημαντικὰ ποσότητας σιτηρῶν καὶ σφαγίων. Ἡ ἀγορὰ Ρωσικῶν βοῶν, Ρουμανικῶν προβάτων καὶ βουλγαρικῶν σφαγίων παντὸς εἶδους, συνετέλεσεν εἰς τὴν ὑποτίμησιν τῶν τιμῶν ἐν Θεσσαλονίκῃ, ὥστε νὰ πωλοῦνται σήμερον τὰ σφάγια εἰς τὴν περιφέρειαν Βαλκίων, ὡς ὁμολογεῖ τὸ «Τιργκοβίνσκι-Γλάνσκι» τῆς 4 Ἰανουαρίου, πρὸς 4 δηνάρια τὸ χιλιόγραμμα ζωντανὸν ζύγιον. Τὴν αὐξοῦσαν εἰσαγωγὴν τῆς Βουλγαρίας εἰς Ἑλλάδα ἀναμολογεῖ ὁ ἐν Σόφίᾳ ἀνταποκριτὴς τῆς «Τιργκοβίνσκι-Γκλάσκι» (24-12-26) καὶ παραλληλίζει ἀφ' ἐνός μὲν τὴν μείωσιν τῆς Σερβικῆς ἐξαγωγῆς εἰς Ἑλλάδα κατὰ τὸ 1916, κατὰ 141 ἑκατομμύρια δηνάρια, ἀφ' ἐτέρου δὲ τὴν αὐξοῦσαν ἐξαγωγὴν τῆς Βουλγαρίας, ἥτις κατὰ τὸ 1926 εἶναι τριπλασία τῆς κατὰ τὸ 1925 ἐξαγωγῆς καὶ τετραπλασία τῆς Σερβικῆς εἰς Ἑλλάδα ἐξαγωγῆς. Πρόκειται δὲ περὶ προϊόντων, ἅτινα δύναται ἀσφαλῶς νὰ προμηθεύσῃ ἡ Σερβία, καὶ ἅτινα ἡ Ἑλλὰς εἶχε συνειθισθεῖ νὰ ἀγοράζῃ ἐκ Σερβίας, ἔστω καὶ κατὰ τι ἀκριβώτερα. Εἶναι ἄξιον μνείας καὶ ἕτερον γεγονός ἐνδεικτικὸν τοῦ μέτρου τῆς καλῆς πίστεως τῶν Σέρβων ὅσον ἀφορᾷ τὸν σεβασμὸν τῶν ὑποχρεώσεων των. Πρὸ ὀκταμήνου περίπου ἡ ἐν Ἀθήναις Σερβικὴ πρεσβεῖα ἐγνώρισε δι' ἐγγράφου τῆς πρὸς τὴν Ἑλληνικὴν Κυβέρνησιν ὅτι ἡ Σερβικὴ Κυβέρνησις ἀπεφάσισε νὰ ἐπιτρέψῃ τὴν ἐλευθέραν ἐγκατάστασιν ἐν Σερβίᾳ τῶν Ἑλλήνων ὑπηκόων καὶ τὴν ἐλευθέραν ἐξάσκησιν τοῦ ἐμπορίου, ἡλπίεζε δὲ, ὅτι καὶ ἡ Ἑλληνικὴ Κυβέρνησις θὰ ἔκαμνε τὸ ἴδιον. Ὁ Ἑλληὴν ὑπουργὸς τῶν Ἐξωτερικῶν ἔσπευσε ν' ἀπαντήσῃ ὅτι ἐλαβεν ὑπὸ σφμεῖωσιν τὴν ἀνακοίνωσιν τοῦ Σέρβου πρεσβευτοῦ καὶ τὸν διεβεβαίωσεν ὅτι ἡ Ἑλλὰς πρεσβευτοῦ καὶ τὸν διεβεβαίωσεν ὅτι ἡ Ἑλλὰς ἐπίσης θὰ παρέιχε τὰς μεγαλυτέρας εὐκολίας

εἰς τοὺς Σέρβους ὑπηκόους. Ἐλησμένησιν ὅμως νὰ συμβουλευθῇ τὸν σχετικὸν φάκελλον τῆς ἐν Σερβίᾳ προξενικῆς ὑπηρεσίας, ὁπότε θὰ ἐμάνθανεν ὅτι οἱ Σέρβοι οὐδέποτε παρέσχον εὐκολίαν διὰ τὴν ἐν Σερβίᾳ ἐγκατάστασιν καὶ ἐμπορίαν τῶν Ἑλλήνων ὑπηκόων, ἐνῷ ἀντιθέτως ἡ Ἑλλὰς οὐδέποτε ἐδημιούργησε δυσχερείας εἰς τοὺς Σέρβους ὑπηκόους. Τότε θὰ ἦτο διάφορος ἡ ἀπάντησις τοῦ Ἑλλήνου ἐπὶ τῶν Ἐξωτερικῶν ὑπουργοῦ χωρὶς κανένα κίνδυνον διὰ τὰ ἐν Σερβίᾳ ἐμπορικὰ ἑλληνικὰ συμφέροντα διότι πράγματι αἱ Σερβικαὶ Ἀρχαὶ δὲν ἐσεβάσθησαν τὴν ἐγγράφον ἐκείνην δῆλωσιν τοῦ ἀποθανόντος Σέρβου πρεσβευτοῦ. Εἶναι δὲ ὀλίγον ἄτοπον ἡ παρεχόμενη ἐκάστοτε ἐξήγησις ὑπὸ τῆς ὑπηρεσίας τοῦ Ὑπουργείου τῶν Ἐξωτερικῶν τῆς Σερβίας ὅτι τὸ ὑπουργεῖον τοῦ Ἑμπορίου δὲν ἐκτελεῖ τὰς ὁδηγίας του. Εἶναι γνωστὸν ἄλλως τε, ὅτι ἡ Σερβία ἐπιδιώκει νὰ ἀναγνωρισθῶσι Σέρβοι ὑπηκοοὶ Τούρκοι καὶ Ἰσραηλῖται γεννηθέντες καὶ ζήσαντες ἐν τῇ Ἑλληνικῇ Μακεδονίᾳ, ἔχοντες δὲ συμφέρον οἱ μὲν Τούρκοι νὰ ἐπιτύχουν τὴν Σερβικὴν ὑπηκοότητα διὰ ν' ἀποφύγουν τὸ ἀνταλλάξιμον καὶ ἀναλάβουν τὴν κτηματικὴν περιουσίαν των εἰς θάρος τῆς προσφυγικῆς δυστυχίας, οἱ δὲ Ἰσραηλῖται διὰ νὰ ἀνθίστανται εἰς τὰς ἐκ τῶν Ἑλληνικῶν νόμων ὑποχρεώσεις των ἀποσέγοντες πρὸ παντὸς τὴν στρατιωτικὴν θητείαν.

Υπερφανεύονται οἱ Σέρβοι λέγοντες ὅτι ἔχουν ἐν Θεσσαλονίκῃ μὲν 4000 Ἰσραηλῖτας ὑπηκόους των, καὶ ὅλην δὲ τὴν Ἑλλάδα ἔχουσιν 20.000 Σέρβων ὑπηκόων, ἐνῷ ἡ Ἑλλὰς καθ' ὅλην τὴν Σερβίαν δὲν ἀριθμεῖ τὸ ἐν τρίτον. Θὰ εἶχε δὲ ἡ Ἑλλὰς περισσότεράς χιλιάδας ὑπηκόους τῆς ἐν τὴν Σερβίαν ἐάν δὲν ἐδιέζοντο οὗτοι διὰ παντοίων μέσων νὰ ἀποκτήσουν τὴν Σερβικὴν ἐπωνυμίαν καὶ ἰθαγένειαν. Ἄν θὰ ἐγένετο γνωστὸν εἰς τὸ Σερβικὸν κοινὸν ὅτι ὅλη ἡ προσπάθεια τῶν Σερβικῶν Ἀρχῶν ἀπρόβλεπει εἰς ἐξυπηρέτησιν τῶν ἐμπορικῶν καὶ κτηματικῶν

συμφερόντων των Ἰσραηλιτῶν καὶ Τούρκων Μακεδόνων ἤθελεν ἀποκτήσῃ ἡ Ἑλληνικὴ προξενική ὑπηρεσία τὴν ὑποστήριξιν τῆς κοινῆς γνώμης μεγάλου μέρους τοῦ σερβικοῦ λαοῦ, ὅστις δὲν ἐννοεῖ νὰ ὑποστηρίξῃ τοιαύτας ἀδίκους καὶ παραλόγους σκέψεις τῶν πολιτικῶν ὀργάνων τοῦ Βελιγραδίου εἰς βάρος μάλιστα τῶν ἐκ Τουρκίας προσφύγων. Ἐνθυμούμαι τὴν στιγμὴν ταύτην τὰ πύρινα ἄρθρα μερικῶν ἐφημερίδων τοῦ Βελιγραδίου, ὅταν ὁ Ἑλληνικὸς στρατὸς διετάσσεται νὰ υποχωρήσῃ εἰς τὸν Ἑβρὸν. «Ἐνας χριστιανικὸς λαὸς ἀγωνίζεται καὶ ἀνθίσταται κατὰ τῆς τουρκικῆς προσπάθειάς τοῦ νὰ ἐπανέλθῃ ὁ Ἀγαρηγὸς εἰς τὴν εὐρωπαϊκὴν ἀκτὴν, ἐνῶ ἡ Εὐρώπη, ἡ Χριστιανικὴ Εὐρώπη, πιέζει τὸν ἀγωνιζόμενον αὐτὸν λαὸν νὰ υποχωρήσῃ. Ἐχομεν ὑποχρέωσιν ἅπαντες οἱ Σέρβοι νὰ ἀναγκάσωμεν τὴν Κυβέρνησιν μας νὰ ταχθῇ παρὰ τὸ πλευρὸν τῶν ἀγωνιστῶν τοῦ Ἑβροῦ καὶ νὰ μὴ ἐπιτρέψωμεν τὴν ἐπάνοδον τοῦ Τούρκου εἰς τὴν Εὐρώπην. Ἡ σημερινὴ περίστασις εἶναι ἰερωτέρα τῆς ἡμέρας τοῦ Σαραγιέβου...» Τοιαῦτα ἔγραφε τότε κατὰ τὸν Νοέμβριον τοῦ 1922 ὁ Κώστα Τσίτσφαριτς εἰς τὸ «Δνέβνικ» τοῦ Βελιγραδίου καὶ παρόμοια ἔγραψον καὶ ἄλλα φύλλα μέχρι σημείου μάλιστα τοῦ ἐδημιουργήθῃ ἐντόπως ἐν τῇ Σερβικῇ πρωτεύουσῃ, ὅτι τὰ ἄρθρα ἐκεῖνα ἐγράφετο καθ' ὑπαγόρευσιν τῆς Ἑλληνικῆς προξενικῆς ὑπηρεσίας, ἥτις πραγματικῶς οὐδέποτε διέθεσεν ἰσολὸν διὰ τοιαῦτα ζητήματα. Μήπως ὅμως ἡ διπλωματικὴ ὑπηρεσία τοῦ Ἑλληνικοῦ Κράτους ἐξεμεταλλεύθη καθόλου τὴν ψυχικὴν ἐκείνην ἐξέγερσιν καὶ διαμαρτυρίαν μεγάλης μερίδος τοῦ Σερβικοῦ τύπου καὶ τῆς κοινῆς γνώμης τοῦ Σερβικοῦ λαοῦ;

Τοιαῦτα παραδείγματα θὰ ἡδυνάτο τις νὰ παραθέσῃ πλείονα, διὰ νὰ εἰμὲθα σύντομοι ὅμως ἀναφέροντες τὸ ἀναμφισβήτητον γεγονός, ὅτι τὰ

ἐμπειρικά συμπερόντα τῆς Σερβίας συμπίπτουν μόνον μὲ τὰ συμπερόντα τῆς Ἑλλάδος, ἡ ὅποια εἶναι συνήθως ἀγοραστὴς καὶ ἐν ἐπεκράτῳ λογικώτεροι ἀντιλήψεις ἐν Βελιγραδίῳ, ἡ εἰλικρίνεια τῶν σχέσεων θὰ ἀπεκαθίστατο ταχέως. Ἄς ἀφήσῃ ἡ Σερβικὴ διπλωματία τὴν ἐπιμονὴν της διὰ τὴν Σερβικὴν ζώνην Θυνίκης. Ἡ σημερινὴ ἔκτασις τῆς ζώνης ταύτης θὰ εἶναι ὑπεραρκετὴ διὰ τὸ Σερβικὸν ἐμπόριον, τὸ ὅποιον δύναται νὰ αὐξηθῇ ἂν ἀναγνωρισθῇ πλήρης ἐλευθερία κινήσεως καὶ ισότης δικαιωμάτων εἰς τὸ Ἑλληνικὸν ἐμπόριον.

Ἄλλως αἱ μεσημβριναὶ ἐπαρχίαι τῆς Σερβίας θὰ ἐξανολοθοῦν νὰ χάνουν τὴν ζωτικότητά των, ἐνῶ ἡ ἐμπορικὴ Θεσσαλονίκη μὲ τὴν σημερινὴν εὐημερίαν της ἀπέδειξεν, ὅτι δὲν ἐξαρτᾷ τὴν ὑπαρξίν της ἀπὸ τὸ ἐμπόριον τῆς νοτίου Σερβίας. Ἡ ἀνοικοδόμησις τῆς πυροπαθοῦς Θεσσαλονίκης ἐντὸς μιᾶς τριετίας εἶναι ἡ τρανωτέρα ἀπόδειξις τῆς οἰκονομικῆς εὐημερίας καὶ ἀντοχῆς. Τὴν δημιουργικὴν ταύτην δύναμιν τῆς ἰδιωτικῆς πρωτοβουλίας καὶ τὸ δαιμόνιον τοῦ Ἑλληνικοῦ πνεύματος ἐθαύμασαν καὶ ἀνωμολόγησαν οἱ Σέρβοι οὐχὶ μόνον εἰς τὴν ἀναδημιουργηθεῖσαν Θεσσαλονίκην καὶ εἰς τὴν ὑπέροχον ἐμφάνισιν τῆς Ἑλληνικῆς πρωτεύουσας, ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν ἐκτεταμένην καὶ θετικὴν ἐργασίαν ἀποκαταστάσεως προσφύγων. Ἡ ἔκτασις δὲ τοῦ ἐλευθέρου Ἑλληνικοῦ ἐδάφους εἶναι ἀρκετὴ διὰ νὰ διαθρέψῃ καὶ συντηρήσῃ τὸν σημερινὸν πληθυσμὸν τῆς Χώρας. Εἰς τοὺς λόγους τούτους ἰδίως ὀφείλεται ἡ τεραστία αὐξήσις τοῦ πληθυσμοῦ τῆς μακεδονικῆς πρωτεύουσας, ἥτις εἶναι σήμερον ὑπερδιπλασία κατὰ πληθυσμὸν τῆς πρωτεύουσας τοῦ Βασιλείου τῶν Σέρβων Κροατῶν καὶ Σλοβένων δηλαδὴ τῆς πρωτεύουσας μὲ ὑπερεπταπλασίαν περιοχὴν ἀπὸ τὴν περιοχὴν τῆς Θεσσαλονίκης.

ΣΕΛΙΜΝΙΩΤΗΣ

Εἰς τὸ προσεχές τεύχος :

Τὸ ὑπέροχον ἄρθρον τοῦ ἀειμνήστου Σπύρου Λάμπρου διὰ τὸν Βασιλέα Κωνσταντῖνον.

— Ὡραῖα ποιήματα ἀφιερωμένα εἰς τὸν Μάρτυρα Βασιλέα καὶ ἀναμνηστικὰ φωτογραφία του.

Ἀπὸ τὸ προσεχές τεύχος θὰ παρέχωνται εἰς τοὺς ἀναγνώστας καὶ συνδρομητὰς τῆς «Νέας Ἐποχῆς» τὰ φυλλάδια τοῦ 2ου τόμου τῆς Ἱστορίας Γούναρη, ὅστις ἀνάγεται εἰς τὰ συνταρακτικὰ πολιτικὰ γεγονότα ἀπὸ Νοεμβρίου 1920 μέχρι τοῦ τουφεκισμοῦ.

διέμεινεν ὁ Γούναρης καὶ ἐξήτησαν τὰς γνώμας αὐτοῦ ἐπὶ τῆς ἀποπείρας καὶ τῆς ἐν Ἑλλάδι καταστάσεως.

Ὁ Δημήτριος Γούναρης προέβη τότε εἰς τὴν κατωτέρω συνέντευξιν πρὸς τὸν διακεκριμένον Ἰταλὸν δημοσιογράφον καὶ ἀπεσταλμένον μεγάλων ἰταλικῶν ἐφημερίδων κ. Οὐμπέρτον Μπόνι, ἥτις ἐδημοσιεύθη εἰς τὸν Ἰταλικὸν καὶ εἰς δόλοκληρον τὸν παγκόσμιον τύπον. (1)

«—Πρέπει νὰ ἀναγνωρισθῇ, ἀπήντησεν ὁ κ. Γούναρης, ὅτι ἡ δολοφονικὴ ἀπόπειρα δὲν εἶναι προσωπικὴ πράξις, ἀλλὰ σύμπτωμα τοῦ μίσους ἐκείνου, τὸ ὅποιον ὁ κ. Βενιζέλος δι' ἀμφοτέρων τῶν χειρῶν ἔσπειρεν ἐν Ἑλλάδι.

Θὰ καταπληγῇτε, ὅτι ἐγὼ ὁμιλῶ οὕτω περὶ ἀνδρός, ὅστις ἐν τῷ Ἐξωτερικῷ κατώρθωσε νὰ κερδίσῃ τὸν φωτιστέφανον πολιτικοῦ καὶ διπλωμάτου πρώτης γραμμῆς. Μερικαὶ ὁμως ἐνδείξεις στηριζόμεναι ἐπὶ ἐγγράφων, ἅτινα κατέχω θὰ ἤρουν ὅπως ἐξηγήσωσι τὸ μῖσος τοῦτο. Δὲν θὰ σᾶς ὁμιλήσω περὶ τῆς παρωδίας ἐπαναστάσεως, τὴν ὁποίαν ὁ κ. Βενιζέλος ὑπεκίνησε μὲ ὀλίγους ὁπαδοὺς ἐν Θεσσαλονίκῃ κατὰ τὸ 1916, ὑπὸ τὴν προστασίαν τοῦ στρατηγοῦ Σαράϊν. Ὁ ἴδιος στρατηγὸς εἰς τὸ ἐσχάτως δημοσιευθὲν ἔργον του χαρακτηρίζει

Ὁ ἀείμνηστος Ἰωάννης Στεφ. Δραγούμης, ὅστις ἐδολοφονήθη τὴν 31ην Ἰουλίου 1920 ἐν μέσῃς Ἀθῆναις ὑπὸ στρατιωτικῷ ἀποσπάσματι.

τὴν ἐπανάστασιν ταύτην γελοίαν κωμῳδίαν. Θὰ εἴπω μόνον πῶς ἐκτοτε ἠκολούθησε πολιτικὴν ἐπιβλαβὴ εἰς τὴν χώραν, διότι τοιαύτη εἶναι ἡ μέθοδος, τὴν ὁποίαν προτιμᾷ ὁσάνκις εὐρίσκεται ἐκτὸς τῆς ἀρχῆς. Μεταξὺ τῶν πρώτων ἐξήντησεν ὀλην τὴν πειθὴ του ὅπως πείσῃ τὴν Γαλλίαν καὶ Ἀγγλίαν νὰ ἀποκλείσωσι τὴν Ἑλλάδα, πρὸς τὸν σκοπὸν ἵνα τὴν ἀναγκάσῃ ν' ἀφοπλισθῇ. Οὕτω ἐπὶ ἐν

(1) 31 Ἰουλίου) 12 Αὐγούστου 1920

ἔτος σχεδὸν ἔσχομεν ἀποκλεισμὸν προξενήσαντα τὸν θάνατον εἰς πολλὰς χιλιάδας προσώπων. Ἐπειτα, θέλων νὰ στρατολογήσῃ παρὰ τὴν θέλησίν των τοὺς πληθυσμούς τῆς Μακεδονίας, τοὺς ὁποίους ὁμως δὲν ἠδυνάμεθα νὰ ὑπερασπίσωμεν λόγῳ τῆς παρουσίας τῶν συμμαχικῶν στρατευμάτων, ἐτυφέκισε μεγάλον ἀριθμὸν προσώπων, ἅτινα δὲν ἐδέχοντο νὰ προσχωρήσωσιν ὑπὸ τὴν σημαίαν του.

Τὸν Ἰούνιον τοῦ 1917, συνεπεία τῆς πίεσεως τοῦ ὑπὸ τῶν Ἀγγλογάλλων ἐκλεγέντος ἀρμοστοῦ, ὅστις εἶχεν ὡς ἐπιχειρήματα στόλον καὶ στρατὸν ἰσχυρόν, ὁ Βασιλεὺς Κωνσταντῖνος ἠναγκάσθη ν' ἀπομακρυνθῇ ὅπως μὴ δώσῃ εἰς τὴν Ἑλλάδα τὴν συμφορὰν ἐμφυλίου πολέμου, ὃ δὲ κ. Βενιζέλος ἀνῆλθεν εἰς τὴν ἀρχὴν ὑπὸ τὴν σκιὰν ξένων λογχῶν. Ὅλοι οἱ Ἕλληνες ἐνθυμοῦνται τὴν ἡμέραν καθ' ἣν ὁ δικτάτωρ ὠρκίσθη ἐνώπιον ἐνὸς νεαροῦ ἀπείρου πρίγκηπος. Αἱ ὁδοὶ ἐξ ὧν διῆλθεν ἦσαν φραγμέναι μὲ ξένα στρατεύματα παντὸς χρώματος, ὅλαι δὲ αἱ γωνίαι εἶχον ὀχυρωθῇ διὰ πολυβόλων.

Ἀπὸ τῆς ἡμέρας ἐκείνης αἱ φυλακαί, αἱ ἐξορίαι, αἱ ἀποτάξεις, δὲν ἀριθμοῦνται. Ἰδοὺ μερικοὶ ἀριθμοὶ ἀπὸ τὴν ἐφημερίδα τῆς Κυβερνήσεως: 1827 ἀξιωματικοὶ ἀπετάχθησαν 300 τοῦ Ναυτικοῦ 19 ἱεράρχαι καθηρέθησαν τοῦ ἀξιωματὸς των, ἐν οἷς καὶ ὁ Μητροπολίτης τῶν Ἀθηνῶν 5.900 δημόσιοι ὑπάλληλοι ἐπαύθησαν. Δὲν σᾶς δίδω εἰ μὴ ἀριθμούς περὶ ὧν ἔχω καὶ τὰς ἀποδείξεις.

Πᾶς δικαστὴς μὴ ἐκτελῶν τυφλῶς τὰς διαταγὰς του ἐπαύετο. Ἐν Ἑλλάδι ἰδρῦθη ἡ ποινὴ τῆς ἐξορίας, μέχρι τῆς ἡμέρας ἐκείνης ἀνύπαρκτος. Κατεδικάσθησαν ἑκατοντάδες προσώπων εἰς θάνατον 91 δὲ θανατικαὶ ποιναὶ ἐξετελέσθησαν (ἐκ τούτων 83 ἀναφέρονται εἰς τοὺς καταλόγους τοὺς δημοσιευθέντας ὑπὸ τοῦ τέως ὑπουργοῦ κ. Δεβίδου, οἱ δὲ λοιποὶ ὅτι καὶ εἰς ἄλλους καταλόγους).

Μία Βουλὴ δῆθεν Συνταγματικὴ κυβερνᾷ ἀπὸ τοῦ 1915 καὶ ἐκδίδει τυραννικοὺς νόμους, δυνάμει τῶν ὁποίων οἰοσδήποτε δύναται νὰ διωχθῇ ἐπὶ «δυσμενεῖα κατὰ τοῦ καθεστώτος».

Χωρὶς νὰ ἐπεκταθῇ εἰς λεπτομερείας σᾶς ἐξήγησα τοὺς λόγους τοῦ μίσους τοῦ διασπαρέντος καθ' ἅπασαν τὴν Ἑλλάδα. Οἱ δύο δράσται τῆς ἀποπειράς ἐδράσαν δρῶμενοι ἐκ τοῦ μίσους τούτου, ὅπως ἀπελευθερώσωσι τὴν χώραν ἀπὸ ἀφορήτου τυραννίας.»

— Ἐδημοσιεύθη, ὅτι οἱ ἀξιωματικοὶ οὗτοι ὑπηρετήσαν τὸν Βασιλέα Κωνσταντῖνον καὶ ὅτι ὁ αὐτὸς Βασιλεὺς ἢ οἱ προσκείμενοι πρὸς αὐτὸν δὲν εἶναι ξένοι πρὸς τὸ ἔγκλημα.

«— Δι' ἐκεῖνον, ὅστις γνωρίζει ἔστω καὶ ὀλίγον τὸν Βασιλέα Κωνσταντῖνον, τοιοῦτοι ὑπαινιγμοὶ εἶναι γελοῖοι καὶ ὕβριστικοί. Ὁ ἡγεμὼν ἔδωκεν ἀποδείξεις, ὅτι δὲν θέλει ἐμφύλιον πόλεμον καὶ ὅτι ἀποτροπιάζεται τὰς συνωμοσίας. Ἐξ ἄλλου διαθέτει χρηματικὰ μέσα τόσον μέτρια καὶ ἀνεπαρκῆ ὅπως τροφοδοτήσῃ τεχνητὴν ἐξέγερσιν.

Οἱ δύο ἐκεῖνοι ἀξιωματικοί, οἵτινες εἰρήσθω ἐν παρόδῳ, διεκρίνοντο ἐν τῷ Ναυτικῷ καὶ τῷ Στρατῷ, ἐδράσαν αὐθορμήτως. Εἶναι φυσικόν, ὅτι ὑπηρετήσαν ὑπὸ τὸν Βασιλέα Κωνσταντῖνον, ἀφοῦ ἦσαν ἤδη ἀξιωματικοὶ ὅταν ὁ ἡγεμὼν ἐγκατέλειπε τὴν Ἑλλάδα, ἀλλ' εἶναι ἀπολύτως ψευδές, ὅτι οὗτοι ἀνῆκον εἰς τὴν Αὐλήν.

Ἄν αὕτη εἶνε ἡ πρώτη ἀπόπειρα ἃς μὴ λησμονῶμεν, ὅτι καὶ ἄλλαι συνωμοσίαι ἀνεκαλύφθησαν προηγουμένως. Ὅστις παρηκολούθησε τὰς δίκας ἐκάστης

συνωμοσίας, γνωρίζει κάλλιστα ὅτι οἱ κατηγορούμενοι τῆς μιᾶς εἶναι ξένοι πρὸς τοὺς τῆς ἄλλης. Δὲν ἀποτελεῖ τοῦτο τὴν καλυτέραν ἀπόδειξιν τῆς εὐρύτητος τοῦ κινήματος;

— Ἄλλ' ὅλοι αὐτοὶ ἀνῆκον εἰς τὸ Κωνσταντινικὸν κόμμα;

— Ἄς ἐννοοῦμεθα. Οἰοσδήποτε εἶναι ἐναντίον τοῦ Βενιζέλου, δηλαδὴ οἰοσδήποτε εἶναι νομιμόφρον ἀποκαλεῖται Κωνσταντινικός. Ἀλλὰ τὸ κόμμα εἰς τὸ ὁποῖον ἐδόθη αὐθαιρέτως ἡ ἐπωνυμία αὕτη, δὲν εἶναι προσωπικὸν κόμμα ἀλλ' ἀποτελεῖται ἐκ μεγάλης πλειοψηφίας εἰς τὴν ὁποίαν συρρέουσιν ὅλα τὰ κόμματα. Αὕτη ἀντιπροσωπεύει τὴν νομιμόφρονα μερίδα τοῦ ἔθνους, ἐνῶ τὸ κόμμα τοῦ κ. Βενιζέλου ἀνελθὼν εἰς τὴν ἀρχὴν διὰ τῆς ξένης ἐπεμβάσεως, ἐνθυμίζει εἰς τὸν λαὸν τὴν παρανομίαν, τὴν βίαν, τὴν ἐξορίαν, τὰς θανατικὰς καταδικάς, μεθόδους ἀγνώστους διὰ τὴν Ἑλλάδα. Ὑπὸ τὸν Κωνσταντῖνον πᾶς πολίτης ἐπροστατεύετο ὑπὸ τοῦ Κράτους. Σήμερον, ὅποιοι ἐπιτύχη μίαν δημοσίαν θέσιν ὅποιοι γίνῃ ἀξιωματικοί, ἐπίσκοποι ἢ ἀπλοῦς δημόσιοι ὑπάλληλοι, ἀνάγκη νὰ εἶνε βενιζελικός.»

— Ἐν τούτοις δὲν εἶναι δυνατόν ν' ἀρνηθῇ τις ὅτι ὁ Βενιζελισμὸς ἐδημιούργησε τὴν Μεγάλην Ἑλλάδα. Ἀνταντόφιλος εὐθύς ἐξ ἀρχῆς διὰ τῆς πολιτικῆς του κατώρθωσε νὰ ἐπιτύχῃ τοῦ σκοποῦ, τὸν ὁποῖον ἐπεδίωκε;

«— Βεβαίως πάντοτε ὑπῆρξεν Ἀνταντόφιλος ἀλλὰ τὸ πολιτικόν του πρόγραμμα δὲν περιεῖχεν οὐδεμίαν φωτεινὴν τοῦ μέλλοντος πρόβλεψιν. Δὲν εἶναι ὁ κ. Βενιζέλος ὁ δημιουργήσας τὴν Μεγάλην Ἑλλάδα; Ἄν κατὰ δυστυχίαν οὗτος ἤθελε δυνηθῇ νὰ ἐφαρμόσῃ τὸ πρόγραμμά του, ἡ Ἑλληνικὴ σημαία δὲν θὰ ἐκυμάτιζε σήμερον πρὸ τῶν πυλῶν τῆς Κωνσταντινουπόλεως. Εἶναι γνωστόν, ὅτι κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ 1915 ὁ Βενιζέλος ὑπέβαλεν εἰς τὸν Βασιλέα τὴν τετρατῶδη πρότασιν ὅπως παραχωρηθῇ ὁλόκληρος ἡ Ἀνατολικὴ Μακεδονία—δηλαδὴ μία Ἑλληνικὴ ἐπαρχία—εἰς τὴν Βουλγαρίαν, ὅπως αὕτη ἀποφασίσῃ νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὸν ἀγῶνα παρὰ τὸ πλεῖρον τῶν Συμμάχων. Ταῦτοχρόνως ἐπρότεινεν ὅπως ἡ Ἑλλὰς συμμετάσχῃ εἰς τὴν ἐκστρατείαν τῶν Λαρδανελλίων.

Τὸ ὅτι ἡ Ἀντάντ ἠνῶναι τοιαύτην πρότασιν ἦτο φυσικόν, ἀλλ' ἡ δύναμις νὰ δεχθῇ ὁ Βασιλεὺς Κωνσταντῖνος; Οὗτος ἠρώτησε τὸν πρωθυπουργόν του ποῦτα κέρδη θὰ ἐπετύγχανεν ἡ Ἑλλὰς εἰσερχομένη εἰς τὸν πόλεμον. Ὅταν δὲ κατενόησεν ὅτι εἰς τὸ βάθος τοῦ προγράμματος τούτου ὑπῆρχεν ἡ ἀπώλεια μιᾶς ἐπαρχίας καὶ ἡ καταστροφὴ τῆς χώρας, ἠρνήθη νὰ δεχθῇ τὴν πρότασιν.

Ἀναλογισθῆτε τὴν στιγμὴν. Ἐν Λαρδανελλίοις οἱ σύμμαχοι ἀπώλεσαν 300 χιλ. ἄνδρας, ναυτικὰς δὲ μονάδας ἀρκούντως ἰσχυροτέρας τῶν ἡμετέρων. Τί θὰ ἀπεγινώμεθα ἐὰν ἡθέλομεν ἀπωλέσει ὁλόκληρον τὸν στόλον ἡμῶν καὶ μέγα μέρος τοῦ στρατοῦ, μὲ τὰ σύνορα ἡμῶν ἀνοικτὰ πρὸς τὴν Βουλγαρίαν, ἥτις παρηκολούθει ἕκαστον βῆμά μας;

Ἄν ἔπειτα ἤθελε γίνῃ δεκτὴ ἡ ἄλλη πρότασις καὶ προσελκύετο ἡ Βουλγαρία εἰς τὴν τροχίαν τῆς Ἀντάντ, παρεχωροῦντο δὲ εἰς αὐτὴν ἐδάφη καθαρῶς ἑλληνικά, ὑπὸ ποίας συνθήκας θὰ εὐρισκόμεθα σήμερον ἐνώπιον μιᾶς Βουλγαρίας οὐχὶ πλέον ἡττημένης, ἀλλὰ νικητρίας;

Κατὰ καλὴν τύχην ἡ Βουλγαρία δὲν ἐξῆλθε παρὰ τὸ πλεῖρον ἡμῶν, οὐδεμίαν ἐπαρχίαν παρεχωρήσαμεν, ἐσώθημεν δὲ ἀπὸ τὴν ἐπιχειρήσιν τῶν Λαρδανελλίων.

Ὁ καλὸς ἀσπὴρ τῆς Ἑλλάδος ἐξουδετέρωσε τὰς πλάνας τοῦ κ. Βενιζέλου, ὁ δὲ ἐπιτυχθεὶς σκοπὸς ὀφείλεται εἰς τὴν ζωτικότητα καὶ τὴν δύναμιν τοῦ Λαοῦ ἡμῶν.

Ἐν τοιαύτῃ λοιπὸν περιπτώσει οὔτε ἀκόμη ἡ εὐτυχὴς ἐκβασις τοῦ πολέμου δὲν θὰ δώσῃ τὴν ἐσωτερικὴν γαλήνην εἰς τὴν χώραν ἡμῶν;

Ποτὲ πλέον. Ἡ δυσφορία εἶναι τοσοῦτον βαθεῖα, ὥστε θὰ ἐκδηλοῦται διὰ συνεχῶν ἐκκρήξεων. Μὴ νομίζετε ὅτι ὁμιλῶ ἐκ λόγων προσωπικῶν, εἶναι ἀληθὲς ὅτι ἐγὼ βουλευτὴς ἀπὸ τοῦ 1915, κατεδικάσθην εἰς θάνατον διὰ λόγους πολιτικούς. Ἄλλ' ἐγὼ δὲν εἶμαι εἰ μὴ μία μαρτυρία τῶν Βενιζελικῶν μεθόδων, ὅπως τόσοι ἄλλοι καὶ ὅπως ὁ Ἰωάννης Δραγούμης, ὅστις μόλις τεσσαρακονταετῆς, ἤδη διατελέσας πρεσβευτὴς ἐν Ρωσσίᾳ καὶ ἀνὴρ μεγάλου μέλλοντος, ἐφρονεῦθη πρὸ τινων ἡμερῶν ὑπὸ τῶν Βενιζελικῶν.

—Ἡ κατάστασις εἶναι τοσοῦτον λεπτὴ, ὥστε οἰονδήποτε σχόλιον δὲν θὰ εἶχε θέσιν. Ἄλλ' ἀφοῦ ἡ πολιτικὴ περιέχει οὐχὶ ὀλίγην δόσιν ἐγωΐσμου, δὲν πιστεύεται ὅτι οἱ Ἰταλοὶ ὀφείλουν νὰ βλέπωσιν ἐν τῷ προσώπῳ τοῦ Βενιζέλου ἓνα ἐκ τῶν ἐλαχίστων ἐκείνων πολιτικῶν, οἵτινες ἐξέφρασαν διὰ τὴν Ἰταλίαν συμπάθειαν.

—Ἐπὶ τῆς συμπαθείας ταύτης θὰ ἡδυνάμην νὰ ἔχω τὰς μεγαλειτέρας καὶ λογικωτέρας ἐπιφυλάξεις. Ἄλλ' ἐπιτρέπατέ μοι, νὰ μὴ ἐπιμείνω, διότι τοῦτο θὰ ἐφαίνετο ὥσει νὰ ἤθελον νὰ ἐκμεταλλευθῶ τὸ αἶσθημα τῆς χώρας ὑμῶν. Ἡ Ἰταλία εἶναι πράγματι γενναία. Γνωρίζει νὰ δέχεται μὲ συγκινητικὴν φιλοξενίαν τὰς πλέον ἀντιθέτους γνώμας καὶ ὅλους τοὺς ἐξορίστους πρόσφυγας. Διὰ τοῦτο διὰ τοῦ Ἰταλικοῦ τύπου ἐπιθυμοῦμεν νὰ ἐκφράσωμεν τὴν εὐγνωμοσύνην μας καὶ τὴν ἀγάπην μας πρὸς τὴν χώραν ὑμῶν.

ΟΥΜΒΕΡΤΟΣ ΜΠΟΝΙ

Πρὸς ἐκλογάς.

Ἡ στυγερά δολοφονία τοῦ Ἰωάννου Δραγούμη, ὑπὸ συνθήκας μάλιστα, αἵτινες ἐνεφάνισον τὸ ἔγκλημα ὡς κατ' ἐντολὴν τελεσθῆναι, ἐκορύφωσε τὴν ἀγανάκτησιν τοῦ Ἑλληνικοῦ Λαοῦ κατὰ τοῦ Βενιζελισμοῦ. Ἡ ἐσωτερικὴ κατάστασις διὰ τὸν Βενιζελισμόν ἐνεφάνιστο ὡς ἐγκυμονοῦσα δεινούς κινδύνους καὶ οἱ δυνάμενοι νὰ ἔχωσι γνώμην ἐπὶ τῆς τότε καταστάσεως ἐθεώρουν ὅτι ἡ πρόσκλησις τοῦ λαοῦ εἰς τὰς κάλπας θὰ ἠδύνατο νὰ θεωρηθῇ ὡς μία διέξοδος, ἥκει μόνον νὰ ἐλαμβάνετο ἐκ τῶν προτέρων μέρος. ὅπως τ' ἀποτελέσματα τῶν ἐκλογῶν μὴ ἀποβῶσι κατὰ τοῦ Βενιζελικοῦ κόμματος. Πρὸς τὴν ἄποψιν ταύτην συνεφώνησε καὶ ὁ κ. Βενιζέλος, ὅστις κάλλιον παντὸς ἄλλου πληροφορημένος καὶ ἐπὶ τῆς ἐξωτερικῆς θέσεως τῆς Ἑλλάδος, εὕρισκεν ὅτι αἱ ἐκλογαὶ θ' ἀπειτέλουν διέξοδον ὃχι μόνον ἀπὸ ἐσωτερικῆς ἀπόψεως, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ ἐξωτερικῆς πρὸς τούτοις. Δὲν δυνάμεθα νὰ εἰσέλθωμεν εἰς τὴν ἐξέτασιν τῆς περιπτώσεως ταύτης, διότι δὲν κατέχομεν ἐπακριβῶς τὰ στοιχεῖα αὐτῆς. Δυνάμεθα μόνον νὰ ὑποστηρίξωμεν ὅτι, ἐπικοινωνῶν ὁ κ. Ἐλ. Βενιζέλος μετὰ τῶν ἰθυνόντων καὶ μὴ πολιτικῶν ἀνδρῶν τῆς Εὐρώπης, ἤκουσε παρ' αὐτῶν πολλάκις τὴν γνώμην, ὅτι ἡ ἐν Ἑλλάδι κατάστασις ἐπέβαλε τὴν πρόσκλησιν τοῦ λαοῦ εἰς τὰς κάλπας πρὸς ἐγκρισιν ὃχι μόνον τῶν τελεσθέντων ἀλλὰ καὶ τῆς ἀναληφθείσης τότε διεξαγωγῆς τῆς Μικρασιατικῆς πολιτικῆς. Πιεζόμενος λοιπὸν καὶ ἐσωτερικῶς καὶ ἐξωτερικῶς ὁ κ. Βενιζέλος ἤχθη εἰς τὴν ἀπόφασιν τῆς διενεργείας ἐκλογῶν, ἥτις ἐλήφθη ἐν Ὑπουργικῷ Συμβουλίῳ τὴν 10ὴν Σεπτεμβρίου 1920.

Δημοσιευθέντος τοῦ διατάγματος τῶν ἐκλογῶν ἤρξατο ἀμέσως ζωηρὰ καθ' ὅλην τὴν Ἑλλάδα ἡ προεκλογικὴ κίνησις. Ἦδη, καὶ συγκεκριμένως ἀπὸ τοῦ Ἰουλίου 1920, εἶχον συσταθῇ καθ' ἅπασαν τὴν χώραν ὑπὸ ἀντιβενιζελικῶν πολιτῶν παμπληθεῖς εἰς μέλη «Λαϊκοὶ Πολιτικοὶ Σύλλογοι», ὑπὲρ τῆς συστάσεως τῶν ὁποίων ὁ Δημ. Γούναρης εἶχεν ἀποστείλει εἰδικὴν ἐπιστολὴν πρὸς τὴν διοικοῦσαν Ἐπιτροπὴν τοῦ κόμματος αὐτοῦ.

Ἡ ἐπιστολὴ αὕτη τοῦ Γούναρη ἔχει ὡς ἑξῆς:

«Συμφωνῶ πληρέστατα μὲ τὸ μέτρον τῆς διὰ πολιτικῶν Συλλόγων ὁργανώσεως τοῦ λαοῦ. Μὴ φοβῆσθε ποσῶς ἐκ τοιαύτης ὁργανώσεως χαλάρῳσιν τῆς ἐνότητος. Κάμετε βεβαίως ὅτι δύνασθε πρὸς ἐνίσχυσιν τῆς ἐνότητος. Ἀλλὰ μὴ φαντασθῆτε ὅτι λαϊκὴ ὁργάνωσις εἰμπορεῖ νὰ ἐκθέσῃ αὐτὴν εἰς κίνδυνον. Ἀπεναντίας, εἶναι τόσοον ζωηρὸν τὸ αἶσθημα τοῦ λαοῦ καὶ τόσοον ἀγρόν, ὥστε ἀφεύκτως θὰ δεσπῶσῃ καὶ ἀναμφιβόλως, ἐνιαῖον οἶον εἶναι, ὃχι μόνον δὲν ὑπάρχει φόβος νὰ διασπάσῃ τὴν ἐνότητα, ἀλλὰ θὰ ἐπιβάλλῃ αὐτὴν εἰς πάντα, ὅστις ἐξ οἰουδήποτε λόγου ἤθελεν ἔχει διαθέσεις διαταράξεως αὐτῆς. Μὴ λησμονήτε, ὅτι δὲν πρόκειται ἀγὼν μᾶς πολιτικῆς ὁργανώσεως ἐναντίον ἄλλης τοιαύτης.

»Πρόκειται ἀγὼν ἐνὸς λαοῦ κατὰ τῶν τυράννων του. Ἡμεῖς δὲν εἴμεθα πλέον πολιτικὴ ὁργάνωσις. Διὰ νὰ εἴμεθα τοιαύτη ἔπρεπε νὰ λειτουργῇ τὸ πολίτευμα, νὰ εἶναι ἡγερμένη συμφώνως πρὸς αὐτὸ αἱ ἐλευθερίαι καὶ σεβασταὶ αἱ κατ' αὐτὸ ἐπιβεβλημέναι ἢ ἀνατεθειμέναι εἰς τοὺς διαφόρους παράγοντας λειτουργίαι. Καὶ τότε ἔχοντες ὠρισμένην κατ' αὐτὸ λειτουργίαν, τὴν εἰς τὰς πολιτικὰς ὁργανώσεις, ἦτοι τὰ πολιτικὰ κόμματα ἀνατεθειμένην, θὰ εἴμεθα πολιτικὴ ὁργάνωσις. Σήμερον δὲν εἴμεθα διότι δὲν ἠμποροῦμεν νὰ εἴμεθα τίποτε τοιοῦτον. Εἴμεθα καὶ ἡμεῖς ἅπλοὶ Ἕλληνες—οὔτε κἂν πολῖται, διότι πολῖτης εἶναι ὁ ἔχων πολιτικὰ δικαιώματα σεβαστὰ—Ἕλληνες τυραννοῦμενοι, ἔχοντες ἐν ὑπέριστατον καθήκον καὶ ἐν διάπυρον αἶσθημα, ν' ἀπαλλαγῶμεν ἡμεῖς, ν' ἀπαλλαγῶσι δὲ καὶ οἱ ἄλλοι τῆς μαστιζούσης πάντας τυραννίας. Πολιτικοὶ ὁργανῶται ὑπῆρξαμεν ἄλλοτε, ὅταν ἡ Πατρις μας ἦτο ἐλευθέρη καὶ εἶχε πολίτευμα καθιεροῦν πολιτικὰς ὁργανώσεις. Καὶ θὰ ὑπάρξωμεν καὶ πάλιν ὅταν ἡ Πατρις μας ἀνακτήσῃ τὴν ἐλευθερίαν της. Τώρα εἴμεθα ἁπλοῦστατοι ἄνθρωποι τυραννοῦμενοι, ὅπως ὅλοι οἱ Ἕλληνες. Καὶ ὅπως ὅλοι οἱ Ἕλληνες, θέλομεν ν' ἐλευθερωθῶμεν ἀπὸ τὴν τυραννίαν. Ἐν τῇ κοινῇ δὲ ταύτῃ θελήσει συμπίπτομεν μὲ ὅλους τοὺς Ἕλληνας, τοὺς θέλοντας νὰ εἶναι ἐλεύθεροι. Καὶ ὃχι ὀλιγώτερον μὲ ἐκείνους οἱ ὁποῖοι ἐμπνέονται ἀπὸ τὴν ἀνάγκην ταύτην, καὶ ἂν αὐτοὶ διεφάνοντο πρὸς ἡμᾶς κατὰ τὰς πολιτικὰς ιδέας καὶ πρὸς ἀλλήλους, κατ' ἀνάγκην συγκροτούμενας ἐν τῇ ἐλευθέρᾳ πολιτείᾳ. Διότι τόσοον αὐτοὶ ὅσον καὶ ἡμεῖς ἔχομεν ἀνάγκην τῆς ἐλευθέρου πολιτείας, ἵνα ἐν αὐτῇ καὶ ὑπὸ τὰς ἐγγυήσεις αὐτῆς πολεμήσωμεν ὑπὲρ τῶν ιδεῶν, ὡς ἕκαστος ὑπολαμβάνει ὡς τὰς ὀρθοτέρας. Καὶ δι' αὐτὸ ὅλοι μαζί ὀφείλομεν νὰ παλαίωμεν κατὰ τῆς τυραννίας ὑπὲρ ἀνακτήσεως τῆς ἐλευθερίας. Δι' αὐτὸ ἐπεκρότησα καὶ ἐπικροτῶ ἐκθύμως τὴν σύμπραξιν ὅλων τῶν κατὰ τῆς τυραννίας διατεθειμένων πολιτικῶν ἀνδρῶν. Ἀλλὰ δὲν πρέπει νὰ λησμονῶμεν ὅλοι οἱ πρῶν καὶ αὐρίων πολιτικοὶ ἄνδρες ὅτι σήμερον δὲν εἴμεθα πολιτικοὶ ἄνδρες μαχόμενοι ὑπὲρ ὠρισμένου συστήματος πολιτικῆς ιδεῶν ἐκ τῶν πραγματοποιητέων ἐν ἐλευθέρᾳ πολιτείᾳ. Πρέπει νὰ ἔχωμεν ὑπ' ὄψιν ὅτι σήμερον εἴμεθα ἅπλοὶ Ἕλληνες ἐν ἐλευθέρᾳ πολιτείᾳ. Πρέπει νὰ ἔχωμεν ὑπ' ὄψιν ὅτι σήμερον εἴμεθα ἅπλοὶ Ἕλληνες μαχόμενοι τὸν κατὰ τῆς τυραννίας ἀγῶνα, οὗ ἡ ἐπιτυχία θὰ ἐπιτρέψῃ ἵνα ἐν Ἑλλάδι ὑπάρξωσι καὶ ἐν τῷ μέλλοντι πολιτικοὶ ἄνδρες, ἡμεῖς οἱ ἄλλοι ἀνθ' ἡμῶν, πολιτικοὶ ἄνδρες ἀγωνιζόμενοι ἐν ἐλευθέρᾳ πολιτείᾳ ἵνα ὁ ἐλεύθερος λαὸς ἐγκρίνῃ τὰς ιδέας τὰς ὀρθοτέρας καὶ συμφερωτέρας. Σήμερον τοιοῦτος ἀγὼν δὲν δύναται νὰ ὑπάρξῃ, καὶ ὅστις ἤθελε νομίσει τοῦτο δυνατόν, θὰ εἶχε παιδαριώδη ἀφέλειαν ἐν τῇ ἐκτιμῇ τῶν πολιτικῶν

φαινομένων. Σήμερον περί ενός μόνον αγώνος δύναται νὰ γίνη λόγος. Περί τοῦ αγώνος πρὸς ἀποτίναξιν τῆς τυραννίας καὶ ἀνάκτησιν τῆς ἐλευθερίας τοῦ λαοῦ. Καὶ μόνον οὔτ' ὁ λαὸς ἀνακτήσῃ τὴν ἐλευθερίαν του θὰ ὑπάρξῃ στάδιον ἵνα οἱ ἄνδρες, οἱ θέλοντες νὰ δράσωσιν ὡς πολιτικοὶ ἄνδρες, ἐμφανιζόμενοι πρὸ αὐτοῦ, ἐκθέσωσι τὰς ἰδέας των περὶ τῶν ὀρθοτέρων καὶ συμφερωτέρων, ζητοῦντες τὴν ἔγκρισιν αὐτοῦ.

«Σήμερον μὴ ὦν ἐλεύθερος ὁ λαὸς οὐδὲν τοιοῦτον ἔργον δύναται νὰ ἐπιτελέσῃ. Σήμερον ὁ λαὸς οὐδὲν ἕτερον ἔχει νὰ κάμῃ παρὰ νὰ ἀγωνισθῇ ἵνα ἀνακτήσῃ τὴν ἐλευθερίαν του. Καὶ ἡμεῖς, οἱ χθὲς καὶ αὐριον πάλιν πολιτικοὶ ἄνδρες, σήμερον ἀπλὰ μέλη τοῦ λαοῦ, οὐδὲν ἄλλο ἔχομεν νὰ κάμωμεν παρὰ διὰ ταυτὰ νὰ ἀγωνισθῶμεν μαζὺ μὲ τὸ σύνολον, πρὸς τὸν αὐτὸν σκοπὸν τῆς ἀνακτήσεως τῆς ἐλευθερίας μας».

Δ. Π. ΓΟΥΝΑΡΗΣ

Ὑπὸ τοῦ Συμβουλίου τῆς «Ἡνωμένης Ἀντιπολιτεύσεως», πολιτικῆς ὁργανώσεως εἰς ἣν ἀντιπροσωπεύοντο ὅλαι αἱ ἀντιβενιζελικαὶ κομματικαὶ ἀποχρώσεις, κατηρτίσθησαν οἱ συνδυασμοὶ τῶν ὑποψηφίων ἀντιβενιζελικῶν βουλευτῶν, καὶ ἀκράτητος ἐσημειώθη ὁ ἐνθουσιώδης πόθος τοῦ μεγάλου πλήθους τοῦ Ἑλληνικοῦ λαοῦ πρὸς ἀποτίναξιν τῆς εἰδεχθοῦς βενιζελικῆς τυραννίας.

Ἐξ ἀφορμῆς τῆς εἰς Πάτρας μεταβάσεως τοῦ κ. Λουκᾶ Ρούφου, μέλους τοῦ Συμβουλίου τῆς «Ἡνωμένης Ἀντιπολιτεύσεως», ὁ λαὸς τῶν Πατρῶν μετὰ τὴν γενομένην μεγαλειώδη ὑποδοχὴν πρὸς τὸν κ. Ρούφον, δι' ἐπιτροπῆς ἀποτελεσθεῖσης ἐκ τῶν Χ. Χαρώνη, Δ. Μπουκαούρη, Ἀριστ. Οἰκονομοπούλου, Ι. Μάνου, Ι. Γιαννοπούλου καὶ Ι. Χρυσοπούλου, ἀπέστειλε πρὸς τὸν Δημ. Γούναρην τὴν 22 Σεπτεμβρίου 1920 τὸ κάτωθι τηλεγράφημα:

«Ἐπὶ τῇ ἐλεύσει τοῦ κ. Δ. Ρούφου, ἐν πρωτοφανεῖ καὶ ἐνθουσιώδει συναγεμῷ ἢ προσφιλεῖ σου πόλιν τῶν Πατρῶν, ὁ Νομὸς καὶ δλόκληρος ἢ Πελοπόννησος, ἀπηχοῦσα τὸ αἶσθημα τοῦ Πανελληνίου ὑπὲρ τῆς ἀπελευθερώσεως ἀπὸ τῆς ἐσωτερικῆς καταδυναστεύσεως, τῆς πρωτοφανοῦς εἰς τὴν Ἱστορίαν, ζητωκραυγάζει ὑπὲρ σοῦ, ἀναμένονσα τὴν προσεχῇ ἐπιστροφὴν σου εἰς τὴν Πατρίδα, ἀπὸ τῆς ὁποίας σὲ ἀπεμάκρυνεν ἡ βία, ἐρεισθεῖσα εἰς τὴν συκοφαντίαν ἀναξίων ἀντιπάλων».

Ὁ Δημ. Γούναρης ἔσπευσε τὴν 24 Σεπτεμβρίου ν' ἀποστείλῃ πρὸς τὴν ἐπιτροπὴν τὴν κάτωθι τηλεγραφικὴν ἀπάντησιν:

«Μόλις λαβὼν τὸ τηλεγράφημα ὑμῶν, μὲ καρδίαν πλημυρροῦσαν ἐξ εὐγνωμοσύνης, σπεύδω νὰ σᾶς παρακαλέσω ὅπως γίνετε διεργηνεῖς τῶν αἰσθημάτων μου πρὸς τοὺς ἀγαπητοὺς μας συμπολίτας, βεβαιοῦντες αὐτοὺς, ὅτι, ὑπείκων εἰς τὴν πρόσκλησίν των, ἐπανέρχομαι, καὶ ἔσομαι εὐτυχής, ὅτι θ' ἀγωνισθῶ παρὰ τὸ πλευρόν των τὸν καλὸν ἀγῶνα ὑπὲρ τῆς ἀπελευθερώσεως τῆς τυραννουμένης Πατρίδος».

Δ. ΓΟΥΝΑΡΗΣ

* *

Ἡ ἀγγελία τῆς καθόδου τοῦ Δημητρίου Γούναρη εἰς τὴν Ἑλλάδα ἐξ Ἰταλίας, ὅπως μετάσχῃ τῶν ἐκλογῶν, ἡγούμενος κατ' αὐτὰς τοῦ ἀντιβενιζελικοῦ κόσμου, συμπεσοῦσα καὶ μὲ τὴν ἀσθένειαν τοῦ Βασιλέως Ἀλεξάνδρου, ἥτις εὐθὺς ἀμέσως ἤρχισεν ἐπιδεινυμένη, ὥστε νὰ ἐμβάλῃ εἰς σοβαρὰς ἀνησυχίας τοὺς πάντας, ἐξηγήθη εὐλόγως ὑπὸ τοῦ λαοῦ ὡς ἔνδειξις καὶ ἑναρξίς τοῦ αγώνος ὑπὲρ παλιννοστήσεως τῆς Δυναστείας.

ὑπὲρ ἀποκαταστάσεως τοῦ Βασιλέως Κωνσταντίνου εἰς τὰ νόμιμα δικαιώματά του ἐπὶ τοῦ Ἑλληνικοῦ Θρόνου ἀπὸ τῶν ὁποίων τὸν εἶχεν ἀπομακρύνει μόνον ἡ βία, καὶ οὐδόλως ἢ θέλησις τοῦ Ἑλληνικοῦ λαοῦ, ὅπως εἶχε διασάλπισθῇ ὑπὸ τῆς σπείρας τῶν ὀργανωτῶν τῆς οἰκτρᾶς ἐκείνης ἐνεργείας. Ὁ Δημήτριος Γούναρης κατήχετο πλέον εἰς τὴν Ἑλλάδα ὅχι ὡς ἀπλοῦς ἀρχηγὸς πολιτικοῦ κόμματος, ἢ πολιτικῶν κομμάτων, ὅπως ἀντιμετωπίσῃ ἐν ἐκλογικῷ ἀγῶνι ἕτερον πολιτικὸν κόμμα, ἀλλὰ ὡς ἀρχηγὸς αὐτοῦ τοῦ Ἑλληνικοῦ λαοῦ ἐν μάχῃ ἐναντίον ἐνὸς ἐκβιαστικοῦ συρφετοῦ, ὅπως εἶχε χαρακτηρισθῇ εἰς τὴν συνείδησιν τοῦ κόσμου τὸ Βενιζελικὸν κόμμα, ἀφότου συνεμάχησε μὲ τοὺς ξένους ἐναντίον τοῦ αἰσθήματος καὶ τῆς διαθέσεως τῆς χώρας, τὸ ἀποτέλεσμα τῆς ὁποίας θὰ ἦτο πλήρης ἠθικὴ, πολιτικὴ καὶ πολιτειακὴ ἀκύρωσις τῶν πραχθέντων κατὰ τὸ διάστημα τῆς κυριαρχίας τοῦ συρφετοῦ τούτου, ἐὰν ἀπέβαινεν ἐναντίον του. Ὁ Γούναρης ἀνεκηρύχθη κατὰ τὰς ἐκλογὰς αὐτὰς παρὰ τοῦ Ἑλληνικοῦ λαοῦ πρῶτον ὡς πολιτικὸν σύμβολον δικαιοσύνης τοῦ Κωνσταντίνου καὶ στιγματισμοῦ τῶν ἐναντίων του ἀποτολμηθέντων παρὰ τοῦ Βενιζελισμοῦ, καὶ δεύτερον ὡς ἀρχηγὸς τοῦ ἀντιβενιζελικοῦ πολιτικοῦ κόσμου. Ἡ εἰδησις τῆς καθόδου του εἰς τὴν Ἑλλάδα καὶ τῆς ἐνεργοῦς ἡγετικῆς συμμετοχῆς του εἰς τὰς ἐκλογὰς ἔδωκε τὸ πραγματικὸν ἔναυσμα τῆς ἐνάρξεως τοῦ ἐναντίον τοῦ Βενιζελισμοῦ αγώνος, ὡς αγῶνος, ὑπὲρ τοῦ προσώπου καὶ τοῦ δικαίου τοῦ Βασιλέως Κωνσταντίνου πρῶτον, καὶ ἐναντίον τοῦ προσώπου καὶ τῶν πολιτικῶν ἀντιλήψεων τοῦ κ. Βενιζέλου δεύτερον. Τὸ πνεῦμα τοῦτο διηρμήνευε καὶ δλόκληρος ὁ ἀντιβενιζελικὸς τύπος διὰ τῆς ἀρθρογραφίας του καὶ τῆς εἰδησεολογίας του, ἀλλὰ καὶ αὐτὸς ὁ βενιζελικὸς ἀρνητικῶς καὶ ἄκων.

Αἱ κρίσεις τοῦ τύπου.

Ἡ παράθεσις ἐνταῦθα ὅλων τῶν ἀρθρων καὶ ἀρθριδίων, τὰ ὁποῖα ὁ ἀντιβενιζελικὸς τύπος ἀφιέρωσε μετ' ἐνθουσιασμοῦ ἐπὶ τῇ ἀναγγελίᾳ τῆς καθόδου τοῦ Δημ. Γούναρη, θ' ἀπῆται ἓνα ἰδιαίτερον, ἀληθῶς, τόμον. Περιοριζόμεθα ὅθεν εἰς τὴν κατὰ πρόχειρον ἐκλογὴν παράθεσιν τῶν πλέον χαρακτηριστικῶν κρίσεων τοῦ τύπου, διὰ νὰ ἐκτιμηθῇ ἡ προκληθεῖσα τότε ἐντύπωσις ἐκ τῆς ἀποφάσεως ἐκείνης τοῦ Γούναρη.

«Πολιτεία» 25 καὶ 26 Σεπτεμβρίου 1920

«Ἡ ἀγγελλομένη καθόδος εἰς Ἑλλάδα τοῦ ἀρχηγοῦ τῶν Ἐθνικοφρόνων, δὲν χαιρετίζεται μόνον μετὰ μεγάλης χαρᾶς ἀπὸ ὅλον τὸν ἀντιπολιτευόμενον κόσμον, δὲν ἔρχεται νὰ ἐνισχύσῃ εἰς ἀποφασιστικὰς στιγμὰς τὴν πεποίθησιν ἐπὶ τὴν νίκην, ἀλλὰ καὶ ἀποτελεῖ αὐτὴ καθ' ἑαυτὴν γεγονὸς γενικωτέρας σημασίας. Κατόπιν τοσούτων περιπετειῶν, κλυδωνισμῶν καὶ κινδύνων, παρὰ τὴν ἀντίθετον θέλησιν τοῦ δυναστεύοντος κόμματος, ἡ Ἑλλὰς βαθμὴδὸν ἐπανευρίσκει ἑαυτὴν καὶ διαδηλοῖ τὴν ἀπόφασίν της νὰ ἀνακτήσῃ τὰς ἐλευθερίας της. Ἐνα πρὸς ἓνα βλέπει τοὺς ἐκλεκτοὺς της νίους νὰ ἀποδύωνται μετὰ σθένους καὶ ὑπερηφάνειας εἰς τὸν τραχὺν ἀλλ' ὀραῖον ἀγῶνα. Εἰς τὸ ἐκλεκτὸν ἐπιτελεῖον τῆς Ἀντιπολιτεύσεως προστίθεται παράγων τοῦ ὁποίου τὸ παρελθόν, ἡ ἠθικὴ καὶ τὸ κῦρος θὰ καταστήσουν ἀκοπώτερον τὸν ἀγῶνα καὶ εὐρύτερον τὴν σημασίαν τῆς νίκης».

* *

«Εἶναι ἀφ' ἑτέρου κατώτερον καὶ περιφρονητικὸν τὸ γραφόμενον ὅτι ἐφυγομάχησε μέχρι τοῦδε ὁ κ. Γούναρης. Ὁ ἀρχηγὸς τῶν Ἐθνικοφρόνων δὲν ἦλθεν εἰς τὴν Ἑλλάδα διὰ νὰ ὑποβληθῇ εἰς τὰς ταπεινώσεις καὶ τὸν διασυρμὸν, καὶ ἐπράξε πολὺ καλά. Πρὸς τὴν Κυβέρνησιν τῶν Φιλελευθέρων δὲν ἠδύνατο νὰ ἔχῃ ἐμπιστοσύνην. Ὁ τρόπος μὲ τὸν ὁποῖον ἤδη συμπεριεφάρθη πρὸς τοὺς συνυπουργοὺς τοῦ κ. Γούναρη, γηραιὸς πολιτευτὰς ἀπολαύοντας τοῦ γενικοῦ σεβασμοῦ, ἡ μικροπρέπειά της, τὸ ἐκδικητικὸν πνεῦμα της δεικνύουν πῶς θὰ συμπεριεφέρετο πρὸς τὸν ἀρχηγὸν τῶν Ἐθνικοφρόνων, τὸν ὁποῖον ἐθεώρει ὡς τὸν κυριώτερόν της ἐχθρόν. Ὁ κ. Γού-

ναρξ δὲν ἦτο δυνατόν τὰ υποβληθῇ, ἐφόσον ἡδύνατο νὰ τὰς ἀποφύγῃ, εἰς τὰς ὕβρεις ποταπῶν ἀντιπαλῶν. Δικαίωμα τοῦ ἦτο νὰ μὴ ἀντιμετωπίσῃ χυδαιότητα καὶ νὰ ἀπαλλάξῃ ἐαυτὸν οἰκροτήτων, νὰ διαπομπεύεται καὶ εἰς δίκας νὰ παραπέμπεται, ὑπὸ τῶν ἐχόντων τὴν δύναμιν, ἀπὸ τοὺς πολιτικοὺς ἐχθροὺς του, ἱκανοὺς νὰ συλλαμβάνουν καὶ νὰ ἀπομονώνουν καὶ νὰ φρονέουν ἀκόμη».

«**Ἀθηναϊκὴ**» 27 Σεπτεμβρίου 1920.

«Ἡ κουτοπόνηρος σκέψις ὑπὸ τῆς ὁποίας ἐλαύνεται ὁ Βενιζελικός τύπος, χαιρετίζων ἀπὸ τῆς χθὲς τὴν ἄφιξιν «τοῦ ἀρχηγοῦ» — καθὼς ἀποκαλεῖ τὸν κ. Γούναρη — τῆς ἀντιπολιτεύσεως, τὸν ὁποῖον ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ περιλούει μὲ ὅλων τῶν εἰδῶν τὰς συκοφαντικὰς μορφὰς καὶ τὰς λιβελλογραφικὰς κατηγορίας, εἶναι καταφανής. Ἐλπίζει, ὅτι δύναται κατὰ τὸν τρόπον αὐτὸν νὰ πληγώσῃ ἄλλας φιλοδοξίας καὶ νὰ σπείρῃ ζιζάνια δυσαρρεσκείων καὶ παρεξηγήσεων, δυναμένων νὰ χαλαρώσῃ τὴν ἐνότητα τοῦ στρατοπέδου. Μὴ δυνάμενος νὰ εἰσδύσῃ εἰς τὴν ἡθικὴν ἔννοιαν τοῦ ἀγῶνος τὸν ὁποῖον διεξάγομεν, ἀνίκανος νὰ ἀνέλθῃ εἰς τὸ ὕψος τοῦ σκοποῦ τὸν ὁποῖον ἐπιδιώκομεν, ἐξηγεῖ φυσικὰ ἀμφότερα μὲ τὸν ἰδικὸν του τρόπον καὶ μὲ τὴν ἰδίαν του ψυχολογίαν. Πῶς δύναται νὰ συμβιάσῃ τὰς φιλοδοξίας των καὶ νὰ διαλλάξῃ τὰς ἐπιδιώξεις των τρία, ἢ καὶ τέσσαρα, ἢ καὶ πέντε ἢ καὶ περισσότερα κόμματα; Πῶς θὰ κατορθώσῃ ἐν δεδομένη στιγμή νὰ μοιρασθῇ τὸν Ὀλλανδικὸν τυρὸν τῆς ἐξουσίας; Πῶς θὰ οἰκονομήσῃ τὸ ἀδιαχώρητον τῆς Πρωθυπουργίας; Ἰδοὺ τί δὲν ἠννόησε καὶ τί δὲν θὰ ἐννόησῃ ποτὲ ὁ Βενιζελισμός. Καὶ εἶναι τοῦτο πολὺ φυσικόν. Δι' αὐτὸν ἡ πολιτικὴ εἶνε μία ἐπιχείρησις — καὶ ἐπιχειρήσις μάλιστα ἀπιστεῦτως καρποφόρος; Δι' ἡμᾶς ἡ πολιτικὴ κατήντησεν οὐσία ὑπερτάτη ὑπὲρ τῆς Ἰδέας. Διὰ τὴν ἄλλω τε νὰ λησμονοῦν τὴν ἀληθῶς ἐμπνευσμένην ἐξήγησιν τοῦ ἀγῶνός μας, τὴν ὁποίαν αὐτὸς ὁ κ. Γούναρης ἔδωκε πρό τινος. Δὲν ὑπάρχουν, εἶπεν, οὔτε ἀρχηγοί, οὔτε ὁπαδοί, οὔτε ἐχθροί, οὔτε πρῶτοι. Ὑπάρχουν πολῖται διεκδικούντες τὴν ἐλευθερίαν των, τὸ πολυτιμώτατον τῶν ἀγαθῶν των, τὸ ὁποῖον ἀπώλεσαν. Λόγοι ἄξιτοι ὄντως ἐνὸς ἀνωτέρου ἡθικοῦ τύπου ὅπως εἶνε ὁ κ. Γούναρης καὶ οἱ ὁποῖοι ἐσχόν βαθυτάτην ἀπήχησιν εἰς τὴν συνείδησιν τοῦ ἔθνους. Ἄς μὴ ἀνησυχοῦν λοιπὸν οἱ καλοθελεῖται τοῦ ἀγῶνός μας οἱ παριστάμενοι τὸν ἐνθουσιασμένον, διότι βλέπουν ἐπανερχόμενον τὸν ἀρχηγόν. Ὁ ἀρχηγὸς ὑπάρχει πάντοτε ἐν τῷ μέσῳ ἡμῶν. Ἦτοι ἡ Ἰδέα. Ἡ δὲ ἔλευσις τοῦ λευκοῦ πολιτικοῦ τῶν Πατρῶν θὰ χαιρετισθῇ ἀπ' ἄκρου εἰς ἄκρον τοῦ Ἑλληνικοῦ Λαοῦ ὡς εὐαγγελιζομένη τὸν θρίαμβον τῆς Ἰδέας αὐτῆς.

Οὐδεὶς λησμονεῖ, ὅτι ὁ κ. Γούναρης ὑπῆρξεν ὁ πολιτικὸς ἀνὴρ, ὅστις ἐματαιώσε διὰ τῆς εὐθύνης του τὴν καταστροφὴν τῶν Λαρδανελλίων, ὁ πολιτικὸς ἀνὴρ εἰς τὴν συνείδησιν τοῦ ὁποίου δὲν εὔρε ποτὲ θέσιν καὶ δὲν ἔτυχε καμμιᾶς ποτὲ συγγνώμης ἢ βενιζελικῆς ἀγυρτείας.

Δὲν εἶναι ταῦτα ἀρετὸς τίτλος διὰ τὸν ἐπανακάμπτοντα ἀρχηγόν;

Ἡ «**Νέα Ἡμέρα**» 5 καὶ 7 Ὀκτωβρίου 1920

Ἡ ἀναγγελία τῆς προσεχούσας ἀφίξεως τοῦ κ. Α. Γούναρη πληροῦ χαρᾶς τὸν Ἑλληνικὸν λαόν, γνωρίζοντα καλῶς ὅτι ὁ ἀρχηγὸς τῶν Ἑθνικοφρόνων ἀποτελεῖ μίαν ἐκ τῶν κυριωτέρων δυνάμεων τοῦ ἀγῶνος. Εὐρισκόμεθα ἤδη εἰς τὸ προοίμιον τῆς τελικῆς μάχης, καθισταμένης κρισιμωτέρας ἔτι, λόγῳ τῶν δυσχερῶν συνθηκῶν τὰς ὁποίας ἐμφανίζει ἡ νόσος τοῦ Βασιλέως Ἀλεξάνδρου. Ὁ Ἑλληνικὸς λαὸς πρόκειται νὰ παλαίσῃ ἐναντίον τῆς τυραννικῆς πιέσεως τοῦ Βενιζελισμοῦ καὶ κατὰ τὴν ὥραν τῆς πάλης ἔχει ἀνάγκην ὅλων αὐτοῦ τῶν δυνάμεων πρὸς ἐξασφάλισιν τῆς νίκης. Ὁ Ἑλληνικὸς λαὸς ἔχει πεποιθήσιν εἰς τὴν νίκην. Ἀλλ' ἡ πεποίθησις αὕτη καθίσταται ἀκλόνητος, ὅταν γνωρίξῃ ὅτι ἐν τῷ μέσῳ αὐτοῦ ὑπάρχει ὁ λαοφιλὴς ἀρχηγός.»

***

«Λέγεται ὅτι ἡ κυβερνήσις ἀπεφάσισε νὰ τιμήσῃ τὸν ἐορτασμόν, ὅστις θὰ γίνῃ εἰς τὰς Πάτρας κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς ἀφίξεως τοῦ κ. Γούναρη, διὰ τῆς παρουσίας ὁλοκλήρου τοῦ Σώματος τῆς Ἀσφαλείας, ἐγκαίρως ἀποστελλομένου ἐντεῦθεν. Ἰσποτισμός ὅστις ὁμολογουμένως τιμᾷ τὴν Κυβέρνησιν.»

***

Ἡ εἰδησις τῆς ἐπικειμένης ἀφίξεως τοῦ κ. Α. Γούναρη προκαλεῖ θεμελιώδη διαταραχὴν εἰς τὸ βενιζελικὸν τέλμα. Ὑποπτοὶ εἰρωνεῖται, χυδαῖται ὕβρεις, ταπεινὰ συκοφαντῖαι, οἰκτροὶ παρα-

λογισμοί, σωρεία ὁλόκληρος ἀκατονομάστων χυδαιοτήτων παρελαύνουν καθημερινῶς ἀπὸ τῶν στηλῶν τοῦ βενιζελικοῦ τύπου. Μέχρι πρό τινος ὅμως ἀκόμη, ὅταν δὲν ἦτο βεβαία ἡ εἰδησις τῆς καθόδου τοῦ ἀρχηγοῦ, ὁ βενιζελικὸς τύπος ἐπεδείκνυε μίαν ἀβλαβὴ καὶ φιλάρεσκον ἀβρότητα εἰς τὰς ἐκφράσεις του, προκειμένου περὶ τοῦ κ. Α. Γούναρη. Τώρα, ὁ μέγας ἀντίπαλος ἀγγέλλεται ὅτι καταφθάνει. Εἶνε ἀφύσικον ὅτι οἱ τυραννίσκοι, κατεπτοημένοι οὐρλιάζουν; Εἶνε φυσικώτατον τῷ ὄντι.»

***

Ὑπὸ ἀνάλογον πνεῦμα ἔγραφον αἱ ἐφημερίδες «Σκρίπ», «Καθημερινή», «Ἐφημερίς», «Ἀθῆναι», «Ἐσπερινή» καὶ ὅλαι αἱ ἀντιβενιζελικαὶ ἐπαρχιακαὶ ἐφημερίδες. Ἐξόχως ὅμως χαρακτηριστικὰ εἶναι τὰ δύο κατωτέρω χρονογραφήματα τῆς ἐφημερίδος «Ἀθηναϊκὴ» ἥτις διεξήγαγε ὠραιότατον καὶ πλήρη κινδύνων ἀγῶνα κατὰ τῆς βενιζελικῆς τυραννίας. Τὸ πρῶτον ὑπὸ τὸν τίτλον «Οἱ πάνσοφοι τῆς ἐποχῆς» ἐγράφη ὑπὸ τοῦ γνωστοῦ λογίου κ. Α. Χατζοπούλου, τὸ δὲ δεύτερον ὑπὸ τοῦ διευθυντοῦ τῆς «Ἀθηναϊκῆς» κ. Ὁμ. Εὐελπίδου. Σημειωτέον ὅτι ἡ «Ἀθηναϊκὴ» δὲν διεκρίθη ἐπὶ Γουναρισμῷ.

«**Οἱ πάνσοφοι τῆς ἐποχῆς**»

(4 Ὀκτωβρίου 1920)

«Συχρὰ διαβάσει κανεὶς διὰ τὸν Δημήτριον Γούναρη τὴν εἰρωνικὴν φράσιν: «Ὁ ἄνθρωπος τῶν πολλῶν βιβλίων». Χαρακτηριστικὸν καὶ αὐτὸ τῆς ἐποχῆς ἡ ὁποία κατήργησε πᾶσαν ἀξίαν, ἐπομένως καὶ τὰς τοῦ φιαναγνώστου. Ἄλλοτε τοῦλάχιστον δὲν ἐθεωρεῖτο μείωσις τῆς ἀνθρωπίνης ἀξιοπρεπείας ἡ ἰδιότης νὰ διαβάξῃ ὁ πολιτικὸς πολὺ. Ὁ Χαρλῆας Τρικούπης πολλάκις ἐξενυχτοῦς ἀναγινώσκων. Μέγας φιαναγνώστης ἐπίσης εἶναι καὶ ὁ κ. Ἀλέξανδρος Ζαΐμης. Ἐν γένει οἱ πολιτικοὶ τοῦ παρελθόντος ἐδιάβαζον πολλὰς ὥρας τὴν ἡμέραν. Σήμερον ὁ πολιτικὸς τὰ γνωρίζει ὅλα, διὰ τὴν νὰ διαβάξῃ: Ἄν φωραθῇ νὰ διαβάξῃ θὰ θεωρηθῇ ὡς μὴ ἔχων συμπληρωμένας τὰς γνώσεις του, ἄρα ἀτελής.

Καὶ ὅμως τὸ διαβάξιν εἶναι μία ἀνάγκη διὰ πάντα μορφωμένον ἄνθρωπον, ὅπως εἶναι καὶ ἀρετὴ, ἀπαιτεῖ θέλησιν. Χωρὶς αὐτὴν παρασύρεται κανεὶς ἐπὶ τοὺς εὐκόλους περισπασμούς τοῦ βίου καὶ χάνει τὸν πολύτιμον καιρὸν του. Ἀλλὰ καὶ ἔξις εἶναι ἡ ἀνάγκη. Οἱ θεωροῦντες ἀπαραίτητον τὴν ἀπασχόλησιν τοῦ ἐγκεφάλου των μὲ τὴν ἐπικοινωνίαν τῆς σκέψεως τῶν ἄλλων, ποὺ βροῖσκειται διατυπωμένη εἰς τὰ βιβλία, ἔχουν κανονίσει ἰδιαίτερας ὥρας ἀναγνώσεως, ὅπως ἄλλοι ἔχουν ἀφιερῶσαι ἰδιαίτερας ὥραν διὰ τὸ μαρτὶς ἢ τὸ πόκερ των. Ὅ,τι δὴποτε καὶ ἂν τοὺς συμβῇ, θὰ καθήσουν εἰς τὴν καρτέλαν καὶ θὰ διαβάσουν τὰς ὥρας αὐτάς. Ἀκόμη καὶ ἂν ἔχουν ποнокέφαλον, θὰ διαβάσουν, διὰ νὰ μὴ χάσουν τὴν συνειδήσιν. Εἶναι σὰν τοὺς πιανίστας καὶ τὰς πιανίστρας, ποὺ καὶ ὅταν ταξειδεύουν ἀκόμη ἔχουν τὰ κόκκαλα πιάνου μαζί των καὶ γυμνάζονται ὥρισμένον χρονικὸν διάστημα τῆς ἡμέρας. Πῶς γὰρ μὴ κάμνῃ ἐντύπων παραξενιὰς εἰς τοὺς κοινὸς ἀνθρώπους ἕνας πολιτικὸς διαβάξιν ἡμέραν καὶ νύκτα; Εἶναι ἄνθρωποι οἱ ὁποῖοι μετὰ τὴν ἀποφοίτησίν των ἀπὸ τὸ σχολεῖον δὲν ἄνοιξαν ἕνα βιβλίον καὶ εἶναι σοφοὶ ἀρθρογράφοι τῆς κομματικῆς κοινοτυρίας, οἱ ὁποῖοι ὁμιλοῦν καθ' ἐκάστην περὶ ὅλων τῶν ζητημάτων χωρὶς νὰ ὑποπτεύονται καὶ πόσα βουνὰ βιβλίων ἔχουν γραφῇ διὰ τὰ θέματα, τὰ ὁποῖα αὐτοὶ λύνουν μὲ θαυμαστὴν προχειρολογίαν. Νὰ μὴ θεωροῦν σχολαστικὸν ἕνα πολιτικόν, ὅστις πλουτίζει καθ' ἐκάστην τὴν μεγίστην ἤδη βιβλιοθήκην του μὲ νέα βιβλία; Ἡ αὐτογνωσία ἐκλαμβάνει ὡς εὐφυῆ ἐκείνον ὅστις δὲν ἐννοεῖ νὰ σταματήσῃ τὴν μελέτην του. Τὶ διάβολο, ἀκόμη διαβάξῃ αὐτὸς ὁ ἄνθρωπος; Κοίμα εἰς αὐτόν. Ἀφοῦ τόσο καιρὸν δὲν ἐφωτίσθη ἀπὸ τὸ διάβασμα, δὲν ὑπάρχει ἐλπίς νὰ φωτισθῇ. Ἐγγράσε καὶ δὲν ἔμαθες τίποτε. Θὰ ἦτο σοφὸς ἂν δὲν διάβαζε τίποτε.

Οἱ ἀντίπαλοι τοῦ κ. Α. Γούναρη δὲν βροῖσκουν νὰ τοῦ μεμφθῶν τίποτε ἄλλο ἀπὸ τὴν βιβλιοφιλίαν του. Τὸν ὑβρίζουν βέβαια καὶ προδότην, ἀλλὰ σήμερον οἱ προδότες εἰς τὴν Ἑλλάδα εἶναι τόσο πολλοί, ὅσοι περὶ του καὶ οἱ κάτοικοι τῆς. Δὲν μένει ἄλλο λοιπὸν, ὅπως παραστήσουν μικρὸν ἄνθρωπον τὸν ἀντιπαλὸν των, παρὰ ἡ μοιφή, ὅτι διαβάξῃ.

Λέγεται ὅτι καὶ αὐτὸς ὁ πολυμαθὴς κ. Δημάρχος τῆς γείτονος πόλεως ἐξεφράσθη μὲ δυσφορίαν διὰ τὴν βιβλιομανίαν τοῦ κ. Γούναρη.

— Δὲν ξέρει τίποτε, εἶπε κάποτε, ἀφοῦ διαβάξῃ εἰς τοιαύτην ἡλικίαν. Δὲν εἶναι πρακτικὸς ἄνθρωπος!

Πράγματι ὁ κ. Δημήτριος Γούναρης εἶναι τόσο ὀλίγον πρακτικὸς, ὥστε δὲν ἀπέκτησε οὔτε μέγαλα, οὔτε καταθέσεις εἰς τὰς Τραπεζὰς, διακεκριμένα σήμερα γνωρίσματα τοῦ πρακτικοῦ πνεύματος πιστοῦ εὐφροῦς τοῦ μεγαλειώδους κόμματος. Ὁ κ. Γούναρης δὲν ἔχει δεύτερον σακκάκι, ἀλλὰ ζήτημα εἶναι ἂν ὑπάρχῃ δευτέρα βιβλιοθήκη σὰν τὴν ἰδικήν του εἰς τὴν Ἑλλάδα. Τὰ ἀλάνια τῆς αὐθορμήτου λαϊκῆς ἀγανακτικῆς κατὰ τῆς προδοσίας τῶν ἐντίμων Ἑλλήνων, οἱ ὅποιοι δὲν ἐπλούτισαν διὰ τῆς πολιτικῆς ἰδεολογίας των, δὲν ἐπῆραν εἰδήσιν τῆς βιβλιοθήκης ταύτης. Ἄλλως θὰ τὴν ἐτιμωροῦσαν, ὅπως ἐτιμώρησαν καὶ τὴν πινακοθήκην τοῦ κ. Σκουλούδη.

Τὸ καθεστὼς τῆς ἀναδείξεως ὡς μεγαλοφυῶν τῶν ἀναλαβήτων μπορεῖ νὰ μὴ θεωρήσῃ ὡς ἐχθρὸν τῆς Πατρίδος τὴν ἀρετὴν τῆς σοφίας; Ἡ πολυμάθεια ἐνὸς Δημητρίου Γούναρη, ἡ ὁποία ἐκδηλοῦται εἰς ὁρθότητα σκέψεως, εἰς διαμαντένιαν τιμιότητα, εἰς ἐντιμον πενίαν, εἰς θαυμαστὴν λιτότητα βίου, εἰς πίστιν πρὸς τὰς ἰδέας του, στενοχωρεῖ ἰδιαίτερος τὰς μικρὰς καὶ γλοιώδεις ὑπάρξεις, αἱ ὁποῖαι ἀνεδείχθησαν μόνον διὰ τῆς κοινωνικῆς ἀναστατάσεως, διὰ τῆς ὑποτιμήσεως πάσης ἀξίας καὶ διὰ τῆς περιφρονήσεως πάσης τιμιότητος. Μήπως οἱ Μπολσεβίκοι δὲν κατήργησαν τὴν γραμματικὴν καὶ τὸ συντακτικόν, διὰ νὰ μὴν αἰσθάνωνται καμμίαν δυσκολίαν εἰς τὴν ἀνάδειξιν τῶν μεγαλοφυῶν των; Τὸ νὰ ξέρῃ κανεὶς γράμματα σήμερα θεωρεῖται ἐμπόδιον πρὸς κοινωνικὴν ἀνάδειξιν του, ἡ δὲ μόρφωσις κατήντησε μειονέκτημα διὰ τὴν πρόοδον τοῦ ἀτόμου. Οἱ σοφοὶ ἄνθρωποι ἀπεσύρθησαν εἰς τὰ σπουδαστήριά των, ὅπου πολλάκις καταδιώκονται καὶ ἐκεῖ. Οἱ εὐφρεῖς συντελεστοὶ τοῦ μεγαλείου τῆς ἐποχῆς ἐγενίαν πάνσοφοι διὰ τῆς ἐπιφοιτήσεως τοῦ ἐκ τοῦ κεντρικοῦ ταμείου ἐκπορευομένου ἁγίου πνεύματος. Φαντασθῆτε, ὅτι ἐμῶν καὶ τὸ αὐτοκίνητον ἀκόμη ἄνθρωποι, οἱ ὅποιοι διέτρεχον 50 χιλιόμετρα τὴν ἡμέραν εἰς τὰς Ἀθήνας μὲ τὰ πόδια των, παλοῦντες ραδίκια. Πῶς νὰ μὴ εἶναι μεγάλη ἐνόχλησις ἕνας Δημήτριος Γούναρης, ὁ ὁποῖος ὄχι μόνον εἶναι προδότης, ἀλλὰ καὶ βιβλιόφιλος!

«Ὁ Γούναρης».

(10 Ὀκτωβρίου 1920).

«Τὸ ὄνομα ἐνὸς καὶ μόνου πολιτικοῦ ἀκούεται αὐτὴ τὴν στιγμή ἀπὸ τὸ στόμα ὅλων μας ἀσχέτως πάσης ἀντιπολιτευτικῆς ἀποχρώσεως. Γούναρης! Ὅπου σταθῇτε καὶ ὅπου βρεθῇτε γι' αὐτὸν μόνον θὰ ἀκούσης νὰ γίνεταί λόγος. Τὸν περιμένουμε ὅλοι μας σὰν ἄλλον ἐλευθερωτὴ».

«Ὅλοι οἱ ἄλλοι πολιτικοὶ μπήκανε κατὰ μέρος σὰν νὰ μὴν ὑπάρχουν οὔτε καὶ νὰ ὑπῆρξαν καὶ διὰ τὴν λαϊκὴ συνείδησι. Κανεὶς δὲν γυρίζει νὰ τοὺς δῇ. Ξεχασθῆκαν καὶ πάνε».

«Ὁ κόσμος ποθεῖ καὶ ἐπιθυμεῖ νὰ δῇ τὸν Γούναρη. Τὸ «διατί;» κανεὶς δὲν εἶναι εἰς θέσιν νὰ σᾶς τὸ πῇ. Πολλοὶ ἀπ' αὐτοὺς ποῦ τὸν περιμένουν δὲν τὸν γνωρίζουν. Ἀρκετοὶ ἐξ αὐτῶν ὑπῆρξαν καὶ ἐχθροὶ του, ὅχι βέβαια προσωπικοὶ ἀλλὰ τῆς πολιτικῆς του. Καὶ ὅμως δὲν περνάει οὔτε στιγμή ἀπὸ τὴν ἡμέρα τοῦ νὰ μὴ σκεφθοῦν ποῦ νὰ μὴ ζητήσουν νὰ μάθουν πότε ἐρχεται ὁ Γούναρης».

Δὲν θὰ εἶμαι διόλου ὑπερβολικὸς, οὔτε μακρὰν τῆς πραγματικότητος ἐὰν ἔλεγα ὅτι ὁ Γούναρης εἶναι ἡ ἐλπίς, καὶ ἡ ζωντανὴ ἐλπίς ὅλου τοῦ ἀντιπολιτευομένου κόσμου. Ἀρχίζοντας ἀπὸ γέρους καὶ φθάνοντας ἕως τὰ παιδιά καὶ τῆς γυναῖκος ποῦ μισοῦν τὸν Βενιζέλο ὅλοι στὸ Γούναρη ἐλπίζουν. Ἀφοῦ καὶ ἐγὼ ὁ ὁποῖος ἔμαθα τόσο ἀπὸ τὴ μάνα ὅσο καὶ ἀπὸ τὸ μεγάλο σχολεῖο τῆς ζωῆς νὰ μὴ ἐλπίζω παρὰ μόνον στὰ χέρια μου.

Ἡ ἐλπίδες μας τὰς ὁποίας ἔχουμε ὅλοι μας στὸ Γούναρη αὐτὲς τῆς μέρες εἶναι τόσο μεγάλες, ὥστε ἔβαλαν κάτω καὶ τὰς προλήψεις μας ἀκόμη. Βλέπετε δὲν εἶπα τὰς πεποιθήσεις μας διότι διὰ τὸν χαρακτήρα τοῦ Ἑλλήνος καὶ σήμερα ὅπου ἡ ζωὴ ἔγινε τόσο σκληρὴ καὶ δύσκολη αἱ προλήψεις του εἶναι ἀνώτεροι καὶ τῶν πεποιθήσεών του αὐτῶν ἐὰν τυχὸν ἔχῃ.

Οὐδέποτε πολιτικὸς στὴν Ἑλλάδα—καὶ λέγοντας αὐτὰ δὲν εἶμαι ὑπερβολικὸς—εὐρέθη ὑπὸ καλλιτέρας συνθήκας λαϊκῶν διαθέσεων καὶ ἐλπίδων. Εὐχομαι τόσο διὰ τὸν Γούναρη ὅσον καὶ διὰ τὴν Ἑλλάδα ὅτι θέλει νὰ φανῇ ἀντάξιος αὐτῶν. Ὁ Γούναρης εἶναι μεγάλως σὲ γνώση καὶ σὲ δύναμη, ἐὰν δὲ κατορθώσῃ τὰς ἐλπίδας καὶ τὰς διαθέσεις αὐτὰς τοῦ Ἑλληνικοῦ λαοῦ νὰ τὰς ἐκμεταλλεῖ καταλλήλως τότε τὸ τι μπορεῖ νὰ γίνῃ εἶναι ἀφάνταστον καὶ ἐκτὸς πάσης προβλέψεως.—Ὁ Γούναρης διὰ τὴν Ἑλλάδα καὶ τὸν Ἑλληνικὸν λαὸν εἶνε σήμερα ὡσὰν Θεός. Θὰ κάμῃ θαύματα γιατί θὰ κάμῃ ὅ,τι θέλει—.

Εἶπα ὅτι ὁ Γούναρης θὰ κάμῃ στὴν Ἑλλάδα ὅ,τι θέλει βεβαιότατα. Γιατί μέσα στὴν

Ἑλληνικὴ ψυχὴ κάθε ώρα καὶ εὐγενὴς ἰδέα ὑπάρχει ἔτοιμη πρὸς δράσιν ἀρκεῖ μόνον ὁ Ἕλληνας νὰ ἐνθουσιαστῇ.

Εἶναι γεγονός ὅτι τὸ ὄνομα τοῦ Γούναρη ἐνθουσιάζει σήμερα ἀπὸ ἄκρου εἰς ἄκρον τὴν πατρίδα μας καὶ ἀκόμη δὲν ἔχει βάλει ὁ ἄνθρωπος αὐτὸς τῶν λαϊκῶν ἐλπίδων τὸ πόδι του στὴν Ἑλλάδα. Ποῦ νὰ φθάσῃ ἐδῶ καὶ ἀποτεινόμενος εἰς τὰς λαϊκὰς μάζας νὰ εἴπῃ: «Ἦλθα ἀπὸ τὴν ἐξορίαν μου μόνον διὰ νὰ ἀγωνισθῶ καὶ νὰ χύσω τὸ αἷμά μου γιὰ τὰς ἐλευθερίας σου καὶ τὰ ἰδανικά σου!...»

ΤΕΛΟΣ ΤΟΥ Α. ΤΟΜΟΥ

ΜΕΤΑ ΕΛΛΗΝΙΚΟΝ ΛΑΧΕΙΟΝ

ΜΟΝΟΝ 50.000 ΑΡΙΘΜΟΙ

ἐκ τῶν ὁποίων 30,000 κερδίζουν δεχ. 33,000,000

ΑΓΟΡΑΣΑΤΕ ΟΛΟΙ ΤΑ ΓΡΑΜΜΑΤΙΑ ΤΟΥ

Διὰ τοὺς ἐργάτας θὰ εἶναι τὸ σπιτάκι στὴν ἐξοχή.
Διὰ τοὺς ὑπαλλήλους θὰ εἶνε ἡ ἀποκατάστασις εἰς ὥρατον διαμέρισμα.
Διὰ τὰς δεσποινίδας θὰ εἶναι ἡ προῖκα των.
Διὰ τοὺς ἀστοὺς θὰ εἶναι ἡ εὐμάρεα.
Διὰ τοὺς ἐπιχειρηματίας θὰ εἶναι νέα κεφάλαια.
Διὰ τοὺς εὐπόρους θὰ εἶναι ἡ ἀφθονία.
ΜΕ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΝ 6 ΔΡΧ. ΚΑΘΕ ΕΒΔΟΜΑΔΑ ΘΑ ΔΥΝΗΘΗΤΕ Ν' ΑΣΦΑΛΙΣΤΕ ΤΟ ΜΕΛΛΟΝ ΣΑΣ

ΓΡΑΦΕΙΑ ΤΗΣ ΕΤΑΙΡΙΑΣ ΤΟΥ ΛΑΧΕΙΟΥ ΠΑΠΑΡΡΗΓΟΠΟΥΛΟΥ 9

Τὰ γραμμάτια πωλοῦνται ἐπίσης εἰς ὅλα τὰ καταστήματα τῆς Τραπεζῆς Ἀθηνῶν, εἰς τὸ Κεντρικὸν Πρακτορεῖον τῶν Ἐφημερίδων, τὴν Ἑταιρίαν τοῦ Ἑλληνικοῦ Τύπου καὶ τοὺς λοιποὺς πράκτορας τῆς Ἑταιρείας τοῦ Λαχείου.

ΠΙΣΤΩΤΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΑΝΩΝΥΜΟΣ ΕΤΑΙΡΙΑ

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΔΡΑΧΜΑΙ 10,000,000

ΛΕΩΦΟΡΟΣ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ 53

Ἀριθμὸς Τηλεφώνου 12-69

Δ/ΝΤΗΣ ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ ΚΑΡΑΓΙΑΝΝΗΣ

ΚΑΤΑΘΕΣΕΙΣ ΕΙΣ ΠΡΩΤΗΝ ΖΗΤΗΣΙΝ

6%

ΤΑΜΙΕΥΤΗΡΙΟΝ

8%

ΚΑΤΑΘΕΣΕΙΣ — ΤΑΜΙΕΥΤΗΡΙΟΝ ΕΙΣ ΞΕΝΟΝ ΝΟΜΙΣΜΑ
ΠΑΣΗΣ ΦΥΣΕΩΣ ΤΡΑΠΕΖΙΚΑΙ ΕΡΓΑΣΙΑΙ